Rıfat Ilgaz

Garibin Horozu

MİZAH ÖYKÜLERİ

Çınar

Rıfat Ilgaz
Garibin Horozu

Rıfat Ilgaz

Garibin Horozu

Rıfat Ilgaz / Bütün Eserleri / Mizah Öyküleri
Garibin Horozu

ISBN 975 - 348 - 029 - 6

8. Basım İstanbul, Şubat 2006

Kapak Tasarım: *İdris Hacıoğulları*
Kapak Resmi: *Kathleen Parker*

Baskı ve Cilt: Doğan Ofset Yay. ve Matb. A.Ş.
Tel: 0212 622 19 00

Yayıncının izni olmadan kısmen de olsa fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik yöntemlerle çoğaltılamaz ve internet yoluyla yayınlanamaz.

©Çınar Yayınları, 1998
Tüm yayın hakları saklıdır.

Çınar Yayınları
Rıfat Ilgaz Kültür Merkezi
Çatalçeşme Sok. 50/4
Cağaloğlu / İstanbul
Tel: 0 212 528 71 40 pbx
Fax: 0212 528 71 43
www.cinaryayincilik.com.tr
www.hababamsiniti.org
www.cinaryayincilik.com.tr/rifatilgaz
www.cinaryayincilik.com.tr/markopasa
www.sunayakin.info
www.istanbuloyuncakmuzesi.com
Düş Hekimi - Yalçın Ergir
www.ergir.com
cinar@cinaryayincilik.com.tr

Dağıtım
Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.
Hürriyet Medya Towers 34212 Güneşli İstanbul
Tel: 0212 677 00 00)

Rıfat Ilgaz

BÜTÜN ESERLERİ

Garibin Horozu

MİZAH ÖYKÜLERİ

çınar

İçindekiler

Garibin Horozu **7**
Hastanecileeer! **32**
Senin İçin İyi Olur! **39**
Al Sana Yazı!.. **44**
Jimmy'nin Odasında **50**
Taksitle Kürk **55**
Kalkınmanın Yükü **59**
İnebilirsen İn Trenden! **65**
Bir Yaz Delikanlısı **71**
Suya Düşen Umutlar **75**
Yaşşa, Ulan İneeek! **80**
Kızlardan Hangisi? **86**
Hava Dolmuşu **93**
İzi Üzerinde **98**
Düzen İsterim Ben! **103**
Biz Taponcular **109**
Canın Sağolsun Ablacığım! **115**
Tanınmanın Yolu **121**
Beş Kangal Sucuk **128**
Saçlarım Dökülüyor **133**
Ver Şu Emanetleri... **136**

GARİBİN HOROZU

Yorganı başına çeker çekmez başlıyordu. Gece yarısı dönse de, saat sabahın üçünü dördünü bulsa da hep bu ötüş... Patiska yırtar gibi... Ne düzensiz bir sesi vardı bu horozun.

Sanki Dişçi Rusuhi'nin dönmesini bekliyordu. Düğmeye parmağının ucuyla dokunur dokunmaz:

«Uuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

«U» sesinin kalınlı inceli, aşağılı yukarılı. uzatmalı uzatmasız değişimleri...

«Heeey Apti Efendi, sustur şu musibeti be!...

Apti mi susturacak! Apti'nin bütün keyfi, bütün tiryakiliği horozu... Horozunun bu iç açıcı ötüşü!...

O öttükçe dört köşe oluyor keyiften:

«Ne horoz beee!... Kari kalk da dinle! Başladı gene seninki!»

Başlayan horoz mu, bitişikteki dişçi Rusuhi mi belli değil...

Herkesin, dibine kadar açılacak radyosu varsa Apti'nin de Hint azmanı bülbül sesli horozu var!

«Kaldır da başını dinle! Kaymak gibi bir ses! Beş dakka ötüyor bi başladı mı! Saat tutmaca!...»

Herkes bir şeyiyle, Apti de horozunun sesiyle övünür böyle.

Uyku gözlerinden akıyordu Rusuhi'nin. Gene şarkı, cümbüş, geceyi yarılamıştı. Kalkıp gelmesi, soyunup, yatağa girmesi, ikiydi saat... Ne zaman uyuyacak, nasıl kalkıp hazırlayacaktı protezleri! Erken yatsa da, sabaha doğru gelse de, bu Hint azmanı onun soyunup yatağa girmesini bekliyordu. Başını yastığa kor komaz başlıyordu en yırtık sesiyle:

«Uuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

Fırladı yataktan, açtı pencereyi. Kümes tam pencerenin dibindeydi.

«Heeey Apti Efendi!» diye bağırdı. «İnsaf be!... Nerde görülmüş bu rezalet! Horoz besleyeceksen çık Okmeydanı'na! Beşiktaş'ın göbeğinde horoz mu beslenir! Sustur şu musibeti de uyuyalım!...»

Apti'nin iyi kötü bir karşılık vermesi gerekirken gene horozu verdi karşılığı:

«Uuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

«Hâlâ ötüyor be. Sustur diyorum sana. Sustur şu musibeti! Gelirsem koparırım kanatlarını...»

Çıktı Apti kapısının önüne:

«Doktor Bey!» dedi, «O nasıl söz; ne günahı var ki horozun? Horoz değil mi, ötecek elbet!...»

«Ötecekse saatinde ötsün! Sabah oluyor nerdeyse... Gözüme bir dirhem uyku girmedi! Ne yap yap kıs şunun sesini!»

«Nasıl kısarım ki?... Boğazını mı sıkayım?»

«Nesini sıkarsan sık!»

«Ne istersin garibin horozundan. Sizin gibi sazımız yok, cümbüşümüz yok!...»

Rusuhi Bey şak diye kapattı pencereyi, kapıcının ziline bastı, parmağının bütün gücüyle.

Gözlerini ovuştura ovuştura gelen Dursun Efendi'ye:

«Gözünü seveyim Dursun Efendi!» dedi, «Ne yap yap, sustur şunu!»

«Kimi, Doktor Bey'ciğim? Gene sarhoş mu geldi, üst katların Erol'u?»

«Sarhoş marhoş yok! Şu horoz!...»

«Kimin horozu?»

«Apti'nin canım, şu boyacı Apti'nin!...»

«Nasıl susturayım?»

«Nasıl susturursan sustur! Boğazını mı sıkacaksın, ' anadını mı yolacaksın!... Ne yapacaksan yap!...»

«Ne yapabilirim Doktor Bey elin horozuna ben?»

«Söyle ona, kapasın çamaşır leğeninin altına. Ne hakkı var mahalleyi rahatsız etmeye! Söyle, var mı bi hakkı?»

«Bırak Allaaanı seversen Doktor Bey! Uğraşma şu elin garibiynen! İki yumurta satacak da... Beş nüfus başında garibin...

«Uğraşması var mı?... Yarın erken kalkıp protezleri dökeceğim! Kim kimlen uğraşıyor. Gözüme bir dirhem uyku girmedi. Al şu lirayı ne yaparsan yap!...»

Doğrusu hiç beklemiyordu Dişçiden bu cömertliği. Işıl ışıl açılıverdi gözleri:

«Bi söyleyim!» dedi, «Öyle ya... Kıssın çenesini horozunun! Nerdeyse sabah ezanı okunacak! Hadi sen bak keyfine Doktor Bey. Allah rahatlık versin!»

Apti'nin horozu bu konuşmayı dinliyormuş gibi susuvermişti. Dursun Efendi ikinci katın merdivenini inerken yeniden başladı. İki bahçe öteden daha kart bir horoz, Apti'nin horozunu azarlar gibi karşılık verdi. «Acelen ne, daha çok var sabaha» mı demek istiyordu, kim bilir.

Dursun Efendi, açtı çöp bidonlarına giden kapıyı:

«Heeey Apti!» diye seslendi.

Bu sesleniş Apti'den çok ikinci kata doğruydu, Doktor Bey'in işitmesi için! Boyacı Apti'nin, uyandığını gösterir en ufak bir belirti vermesini beklemeden başladı söylenmeye:

«Sıktıracaksın bana bu horozun gırtlağını. Uyku yüzüne hasret kaldı Doktor Bey! Sustur şunu da uyusun adamcağız be!»

Şaşılacak şey! Birden susuvermişti horoz. Dinledi, dinledi. Sesini kestiğine göre bağırmanın bir anlamı kalmamıştı artık. Kapattı kapıyı. Yatar yatmaz da uyudu. Sanki kapıcıyı uyutmak

için susmuştu horoz. Dinlenmiş bir gırtlakla ikinci katın camlarına doğru seslendi:

«Uuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

Perde sıyrıldı, pencere açıldı. Uzandı dişçinin başı:

«Aptiii!... Deli mi edeceksin beni be!... Sağ salim yarına çıkarsam, bilirim ben yapacağımı... Başını koparmazsam şu horozun bana da Diş Doktoru Rusuhi demesinler!...»

Apti'nin horozu, bütün mahallenin horozlarını da uyarmıştı. Düzensiz bir koro halinde çıkıştılar Rusuhi'ye. Bu saatte ötmek ancak kendi haklarıydı. Dişçi bu haklı protestoları duymamak için önce camı kapatmak zorunda kaldı. Sonra lâmbayı söndürüp girdi yatağa. Kulaklarına birer tıkaç tepti pamuktan. Yorganı başına çekti... Uyuma üzerine bildiği bütün yöntemleri uygulamaya çalıştı. Başardı da...

Öğleye doğru, telefonun görgü kurallarını dibinden söküp atan cırlak sesiyle ancak uyanabildi. Kimdi sabah sabah (!) onu kan uykularından uyaran? Kim olabilirdi Nahide'den özge? Alıcıda onun yırtık sesi:

«Neee!... Uyuyordun demek? Bu ne uykusu böyle!... İnanmam! Benden sonra... Boğaza falan... Vah cicim, uyuyamadın ha?... Vah cicim vah!... Saatten haberin yok sanırım. Sekiz haaa? Dur söyleyim. Saaat... tam on ikiyi on sekiz geçiyor! Anladın mı cicim?...»

«Bu horoz öldürecek beni!» diye dert yanacak oldu, lâfı ağzına tıkadı Nahide:

«Hele üzüldüğün şeye bak cicim.» dedi, «Bir dilekçe yazar verirsin belediyeye...

«Belediyeye mi?»

«Belediyeye dedimse bizim Necmi'ye... Ben hemen telefon ederim. Nerde görülmüş şehir içinde tavuk beslemek?... Paris'te bütün tavukçular şehrin dışında, tavuğun horozun ancak yolunmuşu girer şehir içine. O da buzdolaplarında... Horozun sahibine bir de ceza kestirdimi Necmi, görür gününü... Sen hiç üzülme cicim! Bu gece Nihal Hanımlardayız!...»

Yüzünü yıkamadan yaktı ocağı. Biraz içkiden, biraz yaşlılıktan, daha çok uykusuzluktan elleri titriyordu. Bir iki kez pensi düşürdü elinden, potayı devirdi. Yarısını kalıba döktü altın sıvısının, yarısını tezgâhın üstüne...

Bu böyle gitmezdi. İçkiyi kesmeliydi. Ne yapıp yapıp her şeyden önce şu horozun sesini kesmeliydi. Horozun sesini mi?... Neden kendisini değil de, sesini? Haaa?... Neden kendisini değil?... Hay Allah! Bugünkü işler de hep ters gidiyordu. Polis Hasan'ın dişi altın değil, vipla olacaktı. Boşuna dökmüştü bu briçi... Elli liraydı aradaki fark, en azdan. Terslik bu kadar olurdu. Ya adam kabul etmezse!... Hem ne demeye kabul etsindi. Eğer bütçesi elverseydi, altın üzerinden yapmaz mıydı pazarlığı?...

Kirden yer bezine dönmüş önlüğünü sıyırdı, attı. Mahmurluğu bozmaza kendine gelemeyecekti. Votka şişesine yapıştı. Elinin uzandığı yerlerde bir bardak bulamayınca, dikti şişeyi. Gözünün feri açılır gibi olmuştu. Kalıptan çıkardığı kronun çapaklarını kazıdı. Yaptığı iş ne de olsa hoşuna gitmişti, kız gibi krondu bu!

«İstediği madenden yapsaydım bu kadar güzel düşmezdi» diye söylendi. Bir kahve çekti canı. Tam çırağa seslenmeğe giderken Polis Hasan'la yüz yüze geldi:

«Ne o?» dedi, «Hayrola!»

«İkide gel demiştin, geldim işte!»

«Saat?...»

Saatine baktı:

«Evet!» dedi, «Tam iki! Vay anasını!...»

«Hazır değil mi yoksa?...»

«Hazır, hazır olmasına... Hem de altın olarak!»

«Ne altını?»

«Altından yaptım!»

«Neden?... Ben madenden olsun demiştim.»

«Çok değil, aradaki fark... Bir elli lira verirsin olur biter!»

«Dünyada veremem. Aldığım aylık ne ki benim.»

«Hep onun yüzünden, o horozun!»

«Ne horozu bu?»

«Apti'nin horozu!»

«Sen de mi horoz meraklısısın Doktor Bey?»

«Git işine Allaaan! seversen...»

«Yani horoz dövüşü falan...»

«Bu gidişle sahibiyle dövüşeceğim. Bir dirhem uyku girmedi gözüme. Kuzum, şehir içinde horoz beslemeğe hakkı var mı bu adamın?»

«Adamına göre... Öylesi var ki değil horoz, kurt besliyor evinde... Ayı besliyor.»

«Ben beslemesin demiyorum, beslesin! Ne beslerse beslesin, kimseye zararı olmasın da...»

Polis Hasan kaşlarını çattı:

«Besleyemez!» dedi, «Nasıl beslermiş? Ya kapıyı açık bulur da kaçarsa?... Ayıkla pirincin taşını... Besleyemez efendim ama, öyle adamlar var ki kaplan besliyor, aslan besliyor... Çingenelerin elinden burnu halkalı ayısını alırız, yasaktır diye, gel gelelim bu adamların elinden kaplanını alamayız. Horoz kimin onu söyle sen bana?...»

«Apti'nin!»

«Apti kim?»

«Boyacı...»

«Ne boyacısı? Poliyester falan mı?»

«Ayakkabı, canım!»

«Besleyemez, nasıl beslermiş?»

«Hay gözünü seveyim senin! Anladık kimse kimseye karışamaz ama, demokrasi demek başkasını rahatsız...»

«Uzun etme Rusuhi Bey... Besleyemez dedik işte! Boyacı Apti ne kuş besleyebilir, ne horoz... Kendini beslesin yeter. Ama gel gelelim poliyester fabrikasının sahibi Apti Bey tavus kuşu bile besleyebilir.»

«Hele sen aç ağzını!»

Elindeki kronu diş etlerine kadar bastırdı. Kalıp gibi de oturmuştu.

«Kapat çeneni!» dedi, «İyice kapat!»

Polis Hasan Korkmaz çenesini bastırıp, dişlerini biraz daha sıkınca kronun keskin yanları diş etlerinin içine kadar gömülmüştü:

«Uf!» diye uzattı ellerini.

«Sık!» dedi, «Bastır, bastırabildiğin kadar. Otursun adamakıllı!»

«Uf! Bıçak gibi saplandı!»

«Bırak lâfı! Sık hele! Yani bu Apti'nin horozunu susturmak için yapılacak bir şey yok demek!»

Ağzı kan çanağına dönmüştü.

«Tükür!» dedi.

Ağız dolusu tükürdü.

«Sen bi komiseri gör! Bi kitabına uydurur.»

«Kuzum Hasan'cığım... Beni yorma oralara... Yapıver şu işi...»

«İşin içinde demokrasilik bir nokta oldu mu ancak bizim komiser gelir üstesinden.»

«Gözünü seveyim, ne yap yap, kurtar beni... Tam iki aydır bu böyle... Bak Hasan'cığım... Bu dişi ben dikkatsizlik... Ne dikkatsizliği?... Uykusuzluk yüzünden altın olarak döktüm. En azdan elli liralık fark var arada... Sen şu horozu sustur, helâl olsun!»

«Ayıp ettin Doktor Bey! Zaten vazifemiz! Neden gece gündüz vazife başındayız, vatandaşa hizmet için değil mi?... Kim, vatandaş hürriyetine tecavüz ederse biz ordayız!»

«Bu gece rahat bir uyku uyuyabilirsem erken erken kalkar, yaparım bu briçin perdahını, cilasını... Yarın tam saat ikide de takarım. Sustur horozu, güle güle kullan!»

«Sen hiç merak etme! Doğru komisere gidiyorum çıkar çıkmaz!»

«Gözünü seveyim kurtar beni!»

«Herkes horoz beslemeye kalkışsa, asayişten hayır mı kalır?... Vatandaş ne zaman istirahat edecek.»

«Sağol Hasan'cığım!»

«Yarın ikide demek?...»

«İkide hazır. Haydi güle güle!»

«Sen de güle güle uyu bu gece!»

Polis Hasan Korkmaz hızla indi merdivenleri. Sokağa çıkar çıkmaz, ağzındaki birikintiyi yaya kaldırımına tükürdü. Boyacı Apti köşe başındaki tütüncü kulübesinin önünde fırça sallıyordu.

«Hişşt Apti!» diye sokuldu.

«Ne var Hasan Abi?» dedi, «Bi emrin mi var?»

«Dişçiden geliyorum ben.»

«Emret abi!...»

«Çakarsın, horoz meselesi...»

«Tutturdu da tutturdu. Bizim gibi garibandan ne istiyor bu koskoca doktor!...»

«Bu gece ne yap yap sustur bu horozu, uzun etme!»

«Horoz bu, dinler mi beni!»

«Horoz moroz bilmem ben... Bi geceliğine diyorum sana... Gagasını mı bağlayacaksın, gırtlağını mı tıkayacaksın...»

«Bi geceliğine ise zararı yok... Alırım kümesten. Kapatırım dolaba! Gıkı çıkmaz!»

«Hadi göreyim seni! Yarın akşam ne halt edersen et! Horoz bu ötecek elbet! Biz insanlarla başa çıkamıyoruz, bir de horozlarla mı uğraşacağız. Hadi hoşça kal.»

«Gelmişken bi tozunu alayım, uzat ayağını abi!»

«İstemez, sağol! Haydi seni göreyim, gık demeyecek bu gece!»

İki üç aydır ilk defa deliksiz bir uyku çekti Rusuhi Bey. Sekize doğru telefon kulağının dibinde cırlamasaydı daha da uyuyacaktı. Yapıştı alıcıya, Nahide'ydi.

«Canım!» diye başladı, «Uyandırdın ama zararı yok... Dur bakayım, taaam yedi saat uyumuşum. Anlıyor musun, tam yedi saat! Yedi saat uyku ne demektir, bunu ben bilirim ancak!...»

Kerâmetî kendinde bulan Nahide böbürlenmeye başladı:

«Dilekçeyi verdin belediyeye demek... Ben açtım cicim, telefonu senden sonra, Necmi'nin kulağını büktüm. Demedim mi cicim, şehir içinde tavuk horoz beslemek yasak diye? Neyse

cicim geçmiş olsun! Bu iş de böylece kapandı. Bakalım, cicim, şimdi ne tutturacaksın? Hiç dertsiz kalmazsın sen!»

Elinde alıcı, fırladı yataktan:

«Oh be!» dedi, «Dünya varmış! Dipdiriyim... Hemen geçiyorum tezgâhın başına yavrum! Kaç haftadır birikti işler. Sen gene kerâmeti kendinde bul! Bana elli kâata patladı amma, helâl olsun! Her işin adamını bulacaksın!»

«Çok merak ettim cicim, kim başardı bu işi! Yoksa Kaymakama mı çıktın?»

«Yok Başbakana! Nihayet horoz bu be! Artık bir horozu da susturamazsak... Neyse sağ olsun arkadaşlar.»

Ertesi gün, sabaha doğru telefonu kendisi açmak zorunda kalmıştı:

«Nahide, yavrum Nahide! Biliyorum, uyandırdım ama bakma kusura... Horoz!... Gene horoz!... Gözüme uyku girmiyor. Ne yapayım deli olacağım; ötüyor hiç durmadan! Nah işte gene ötüyor!»

«Cicim... Sen misin cicim! Horoz demesen, tanıyamayacaktım uyku sersemliğine... Sesin çatlak çatlak olmuş da... Ne oldu cicim gene!... Hani olmuştu iş... Hani eş dost sayesinde susturmuştun. Vah cicim, gene ötüyor haaa?...»

«Hem de nasıl ötmek... Dün gece susmuştu ya, şimdi iki gecelik birden ötüyor. Dur durak yok! Çok perişanım, çok! Söyle ne yapayım?»

«Bir uyku hapı al cicim!...»

«İki tane aldım. Başka?... Horozu ne yapayım, horozu? Onu söyle sen!»

«Bak cicim, uyku hapını ona yuttur, yani horoza!»

«Nasıl yutturayım?»

«Ekmeğin içine koy, at pencereden!»

«Horoz kümeste...»

«Kapıcıya ver, geçsin duvardan, kümese atsın!»

«Yemez! Ekmeği yer, hapı yutmaz!»

«Yutar cicim! Ne bilecek ekmeğin içinde uyku hapı olduğunu?... Bak cicim, ne geldi aklıma, sende diş ağrılarını gidermek için kloroform vardır... Ekmek ufaklarını at içine cicim!...»

«Olmaz yavrum! Duyulursa çok, çok kötü olur benim için! Kepaze olurum. Hem yavrum, kloroform uçmaz mı?...»

«Ben bilmem ki cicim, sen daha iyi bilirsin... Yarın sıçan otu attır kümese... Ölsün gitsin!...»

«Tavuklara acırım, tavukların ne suçu var?...»

«Acıma cicim! Tavuk çok memlekette!»

«Sabaha nasıl çıkacağım, onu düşünüyorum. Ah bir uyuyabilsem.»

«Gir yatağa, iyi şeyler düşün cicim... Beni düşün... Hani geçen gün Lido'da...»

«Bırak şimdi münasebetsizliği...»

«Hani cicim, sen bir gece bizim evde benim pilili etekliğimi giymiştin de... Bikini mayomun üstünü takmıştın. Dilâver seni tanıyamamıştı değil mi cicim?...»

«Gözlerim nasıl yanıyor bilemezsin! Duş yapsam, ılık duş... Su da bulunmaz ki bu saatte... Belediye mi var memlekette?...»

«Belediye yok ama, sağ olsunlar, Belediyede arkadaşlar var. Vermedinse, hemen yarın ver dilekçeni... Necmi'ye söyledim zaten cicim. Yarın bi daha söylerim. Yazmadınsa hemen yaz dilekçeni... Uykun kaçmışken...»

«Bak, bak, işitiyorsun değil mi? Sanki kulağımın dibinde ötüyor. Dinle!»

«Mikrofonun içinde sanki musibet... Ay fena oluyorum! Bak bak bi daha ötüyor. Vah cicim, nasıl dayanıyorsun bu iğrenç sese?... Kapat! Sen kapatmazsan ben kapatacağım. Ay fenalıklar geliyor!... Haydi cicim, iyi geceler!»

Dişçi Rusuhi Bey can havliyle bastı kapıcının ziline. Uyaramadı... Bir daha, bir daha bastı. Altlarına kontrplâk çakılmış gibi takırdayan pabuçlarını sürte sürte çıkıyordu merdivenleri. Çabuktan almadığına göre, neden çağırdığını biliyor olmalıydı. Ne adamlardı bu şehirlerde oturanlar... Horozun kendisinden bile değil de, sesinden ürküyorlardı.

«Buyur Doktor Bey!»

«Gene ötüyor bu horoz Dursun Efendi!»

«Öter beyim, horoz bu!...»

«Gözünü seveyim Dursun Efendi, ne yap yap, sustur bu horozu!»

«Ben nasıl sustururum?»

«Sen istersen susturursun!»

«Nasıl sustururum?»

«Bilsem nasıl susturulacağını...»

«Ver Kaymakama bi dilekçe...»

«Olur mu dersin, Dursun Efendi?»

«Neden olmasın? Oda senin gibi boyun bağlı... Birbirinizin dilinden, halinden anlarsınız. Koskoca Kaymakam, bir horozu susturamazsa... Memleketin itiyle köpeğiyle nasıl uğraşacak?... Karakola bi emir verdi mi?... Polis gelip kapısına dayandı mı Apti'nin?...»

«Onu geç! Denedik bu yolu biz! Başka?...»

«Başka?... Başka?...»

Bilir de söylemezmiş gibi kuşkulu kuşkulu bakıyordu Dişçinin yüzüne. Onu söyletmenin yolunu bilirdi Rusuhi Bey. Gitti, bir iki buçukluk getirip tutuşturdu avucunun içine:

«Al şunu!» dedi, «Bir kahve içersin... Başka?»

«Başka?... Başka?...»

Paranın ağırlığından sezinlemişti, iki buçukluk olduğunu, teklik değildi:

«Ben sana bir şey diyeyim mi beyim?» dedi, «Alımkâr olacaksın bu horozu sen...»

«Ben mi alımkâr olacağım? Ne yapayım bu musibet horozu ben?... Deli olup çıkmak için mi alacağım?»

«Neye deli olacakmışsın?»

«Horoz öttükçe burnumun dibinde...»

«Öttürmezsin...»

«Ne yaparım?»

«Vurursun bıçağı gırtlağına!...»

«Olur mu dersin bu iş?»

«Neden olmasın?...»

Bıçağı gırtlağına dayayıp ondan hıncını almanın sarhoşluğu içinde:

«Gözünü seveyim Dursun Efendi!» dedi, «Ne yap yap şu horozu satın alıp getir bana! Yaparsın bunu sen!»

Parayı çok sevenlerin ölçülü vurdum duymazlığına dönüverdi yeniden:

«Sakın çok istemesin!» dedi, «Nasıl olsa alır bu adam diye... Uygun bi fiyat söylerse almam demem hani... Ne yapayım bu kart horozu... Körpe piliçler, yarkalar dururken... Tencereye koysam altı saatte kaynamaz.»

«İşine gelirse, bi sorayım ben.»

«Dediğim gibi... Uygun bir şey isterse... Hadi seni göreyim, Dursun Efendi! Bu memlekette her şeyin bi fiyatı var... Horoz sesinin bile...»

«Haydi Allah rahatlık versin Doktor Bey!»

Dursun Efendi kapıyı çekip giderken bütün bu konuşmaları yorumlayan bir ötüş yükseldi duvarın dibindeki kümesten:

«Uuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

«Öt bakalım!» dedi, «Senin de çıngırağına ot tıkanacak yakında... Eğer seni kendi elimle kesip tüylerini yolmazsam bana da Doktor Rusuhi demesinler. Öt bakalım namussuz!...»

Dursun Efendi ertesi gün, Aptı'nin dörtyol ağzında, sandığının kayışını omzuna atıp evinin yolunu tuttuğunu görünce düştü arkasına... Evi ilgilendiren önemli işleri ayak üstü konuşup bir sonuca bağlamak yetkisi olmadığını bilirdi Aptl'nln. Kapıdan içeri girer girmez o da damladı peşinden.

«Hayrola Dursun Efendi?» dedi, karısı Cevriye, kuşkulu kuşkulu...

«Bizim Diş Doktoru bu horozun üstünde fazla duruyor!»

«Ne istiyor bizim horozdan bu adam? Evimizin bi tek şenliği... Neydecek susturup da?...»

«Biraz sinirli bizim doktor, Allah selamet versin... Kulağının dibinde sabahlara kadar ötüyor diye sinirleniyor... Bu gece oturmuş bi dilekçe yazmış Kaymakama... Bu adamlar çıksınlar Beşiktaş'tan Okmeydanı'na gitsinler...»

«Biz mi gidecekmişiz Okmeydanı'na? Rahatsız oluyorsa kendisi gitsin. Hem o ne karışıyor bizim tavuk horoz beslememize?»

«Karışır onlar... Bi ayağı Ankara'da, bi ayağı Vali'de... Kaymakam dersen elinin altında. Başa çıkılmaz bu adamla... Hiç bi şey yaptıramazsa haftada bir belediyeye ceza yazdırtır.»

Sandığı omzunda dinleyen Apti, küt diye attı sandığı kapının önüne:

«Yazdurtturamaz!» diye bağırdı, «Katiyyen yazdurtturamaz. Affetmişsin onu sen! Bana ceza yazdurtturacak adamın alnını karışlarım ben. Belediye zaptiyesinin başı benim adamım. İki günde bir giderim dairesine ayakkabısını boyarım. Sonra yardımcısı Komiser Hayri Bey de benim adamım. Vali falan teftişe gelecekmi, gelir usuldan kaldır sandığını der kulağıma, bugün der ayak altında fazla dolaşma. Hem de numaradan olsun sandığımı tekmelemeden... Geçen gün Numan'ın sandığını bir tekmede ikiye böldü ortasından da, bana ağzını açıp bi küfür bile etmedi. Yazdurtturamaz dedim mi yazdurtturamaz. Sen bu ceza işini geç bi kalem. Hem Belediye ne tavuğa karışır, ne horoza, aniadın mı? Biz de kaldırım çiğnemiş adamız!»

«Belediye karışmazsa karakol karışır. Tuttuğu gibi iki bacağından ikiye böler horozunu Komiser Zekâi Bey... Zekâi Bey kim biliyor musun? Doktorun müşterisi... Geçen gün çekti iki azısını, metelik almadan... Demem şu ki başa çıkamazsın bu doktorla sen. Kancayı taktı mı bu horoza, takmadı mı?»

«Ne yapalım yani, öldelim mi?»

«Ne diye ölecekmişsin! Satarsın horozu, geçersin öteye!»

Cevriye yürüdü üzerine:

«Baksana bana Dursun Efendi!» diye bağırdı, «Hökümet ağzıyla iri iri lâflar edip sattıramazsın Ligorinimi bana... Horoz benim, Apti'nin değil. Yumurtasını ben koydum kuluçkanın altına, kendi elceğizimle! Satılık ne tavuğumuz var bizim, ne horozumuz!»

«Sen bilirsin, benden söylemesi!»

Dursun Efendi gidiyormuş gibi yürüdü kapıya doğru. Hiç tınmadıklarını görünce döndü yarım baş:

«Eninde sonunda bu horoz uçacak bu kümesten. Bu doktor, bu horoza kancayı taktı mı, takmadı mı? Hani hakkı da yok değil. Bi kılkuyruk horoz çıkıp uykusunu haram ettiremez bu adama!»

Cevriye top gibi gürledi:

«Kılkuyruk mu dedin? Benim aslan gibi horozuma kılkuyruk dedin haaa!.. Çıık! Benim satılık horozum yok! Çık dışarı!...

«Bak, hatun! Pişman olursun sonra!...»

«Çık diyorum sana!...»

«Sen olsun aklını başına topla Apti, kardaşım!... Müşterisi çıkmışken...»

«Çıık! Bi de üstelik, o hayvan katiline horoz satacağım haaa?... Alıp da bir bıçakta koparacak değil mi, horozumun o güzelim başını?

Dursun Efendi Apti'nin evinden çıkınca doğru muayene evinde aldı soluğu. Diş hekimi, koltukta bir çocuğun çekilecek dişini morfinliyordu. Dursun Efendiyi görünce bıraktı işini:

«Nasıl?» dedi, «Yola geldi mi?»

«Gelmeyip de ne yapacak? Ellişer lira tavuklara istiyor, yüz lira da horoza!...»

«Ne?...» diye koltuktaki çocuğun üstüne doğru yürüdü. Dişinin uyuşmasını beklemeden soktu kerpeteni ağzına.

«Tavukhane mi açacağım?» diye bağırdı. «Ne yapayım tavukları ben? Satarsa horozu satsın!...»

«Horozu tek başına satarsa senin zararına Doktor Bey! Bi horoz gider, bi horoz daha gelir. Tavuklar horozsuz kalmaz ki... Sen tavukları da alırsan, kökü kazınır kümesin!»

Çocuğun dişine yapıştı öfkeyle, tutar tutmaz çekip çıkardı.

«Bu parayı veremem ben! Elli liraya tavuk nerde görülmüş?... Horoza bir elli lira veririm, o kadar!»

«Sen bilirsin Doktor Bey!...»

«Parayı deniz kıyısından toplamıyorum ben. Şu kerpetenle söküp alıyorum, milletin ağzından. Git öyle söyle bu adama!»

Koltuktan çocuk kalkmış, yerine öğretmen Hidayet Sayal oturmuştu.

Bir eli hâlâ yanağındaydı:

«Uyuyamadım bütün gece!» dedi, «Sanıyorum ki sinirleri almadan kaplamayı geçirdiniz.»

Aklı başka yerlerde:

«Aç ağzını, dostum!» dedi.

Bir anda kavramıştı yaptığı dalgınlığı. Kaplamayı, sinirini çektiği dişe değil, bakımı bitmeyen dişe geçirmişti. Son günlerde hep böyle oluyordu bu işler. Durumu örtbas etmek için:

«Sökeceğiz!» dedi, «Madem ağrıyor!»

«Neyi, dişi mi?»

«Yok canım, kaplamayı!»

Öğretmen Hidayet:

«Dayanamıyorum.» dedi ağlar gibi, «Sök de, neyi sökersen sök!»

Tur kolu dönmeye başlamıştı fırıl fırıl. Tur koluyla birlikte Dişçi Rusuhi'nin başı da dönüyordu. Gözlerini yarım saatçik bile yummamıştı. Kolun ağzına bir keski taktı:

«Aç!» dedi, «Çok aç!»

Keski öğretmenin ağzının içinde fırıl fırıl dönüyordu. Ara sıra diş etlerine dokunuyor, öğretmen Hidayet birden sıçrayınca uykudan uyanır gibi, kendine geliyordu Rusuhi. Kaplamanın bir yanını fermuar gibi açmıştı yukardan aşağı.

«Tamam!» dedi, «Oldu!»

Bir mille çekip çıkarıverdi dişin üzerinden. Tur kolunun ucundaki keskiyi değiştirdi. Dolguyu sökecek sivri uçlu bir parça taktı. Aklı hep horozdaydı. Yatak odasıyla muayene odasını değiştirirse daha mı az işitilirdi horozun sesi? Burdan hiç duyul-

muyordu ötüşü. Yoksa gündüzleri hiç mi ötmüyordu bu namussuz?...

Dolgu dökülmüştü.

«Tükür!» dedi.

Öğretmen Hidayet tükürdü. Bardaktaki suyla gargara etti. Rusuhi:

«Nasıl?» dedi, «Ağrı fark etti mi?»

«Hiç!» dedi, «Hiç fark etmedi. Bırak farkını, daha da arttı!»

Hidayet, oyulan dişi, dilinin ucuyla aradı, ağzının içinde. Buldu da... Ağrı ne oyuğun içinden geliyordu, ne diş etlerinden. Önce hiçbir şey anlayamadı. Ağrıyan diş, iki diş ötedeki kaplamanın altındaydı çünkü...

«Yanlış kestin dişi! O diş değildi ağrıyan.» diye kalktı yerinden.

Dişçi kendini toplamaya çalışarak:

«Yok canım!» dedi, «Nasıl olur. Hele aç ağzını bakayım!»

Açılan ağzın içine dalıp kalmıştı:

«Hay Allah!» dedi, «Hep bu horoz yüzünden bütün bunlar.»

«Ne horozu Doktor?»

«Apti'nin horozundan! Bütün gece gene gözüme uyku girmedi.»

«Benim de öyle! Ne yapacaksan yap da kurtulayım, çabuk!...»

Tur koluna yeniden taktı keskiyi. Tur, gene sinirleri altüst eden hırıltıyla fırıl fırıl dönmeye başlamıştı. Sanki her ikisinin de kafasının içinde dönüyordu.

Kaplama söküldü, dolgu açıldı, uyuşturucu ilâç pamuğu, dişin oyuğuna kondu. Sinirleri yatışmış, ne ağrı kalmıştı, ne sızı.

Öğretmen Hidayet çıkarken çamaşırcı Hanife girdi içeri:

«Doktor Bey!» dedi, «Cins iki horozum var Bir kümeste iki horoz fazla! Bakkal Ali Efendi söyledi bana... Ona da diş doktoru Bedri Bey söylemiş... Cins horoz arıyormuşsun. Apti'nin horozunu alımkâr olmuşsun geçen gün. Ne yapacaksın Apti'nin horozunu alıp da?... Alacaksan benimkini al, sesi için alıyorsan! Benim-

ki kör olayım Denizli horozu... İskete gibi ötüyor mübarek... Kafese koy da kuş besler gibi besle!...»

«Kim yolladı seni? Bedri Bey mi yolladı dedin?...»

«Dişçi Bedri Bey söylemiş bizim Ali Efendiye. Horoz sesine meraklıymışsın. Kör olayım Doktor Bey, saat tutmaca tam beş dakka ötüyor.»

«Demek Bedri gönderdi, ha?...»

Kendini tutuyordu, sövüp saymamak için.

«Yok!» dedi, «Horoza ihtiyacım yok... Var bir tane... Çok bile geliyor!»

Eliyle tavuk kışlar gibi iteledi kadını kapıya doğru... Tam çıkarken:

«Doktor Bey!» dedi, «Alırsan aldanmazsın! Ucuz veririm ben!»

«Hadi hanım, başımı belâya sokma, yürü! Horozun da yerin dibine batsın, dişçi Bedri de... Çık dışarı!...»

Tam kapıyı üstüne kapıyordu ki Dursun Efendi girdi içeri:

«Tamam Doktor Bey!» dedi. «Veriyor! Tavukları da alırsa diyor, satarım horozu. Haklı, yerden göğe kadar. Horoz gidince tavukları ne yapsın? Horoz dediğin kümesin şerefi...»

«Git Allaaanı seversen Dursun Efendi! Böyle şeref yerin dibine batsın! Elim, ayağım titriyor sabahtan beri. Nerde horoz varsa canı cehenneme!...»

«Sen bilirsin Doktor Bey! Apti'nin de burnu Kaf dağında. Satıyor dedimse, horozunu koltuğunun altına sıkıştırmış da kapı kapı alıcı arıyor değil ya! Karısı kıyameti kopardı. Bi evimin, bi şenliği, aç da kalsam, yiyeceğim kuru ekmeği horozuma ufalar, gene de satmam, diyor.»

«Satmazsa satmasın! Sat diyen kim? Sen şimdi git de Berber Hurşit'i çağır, sıra onda! Bir de kahve söyle, büyük fincanla. Uykum açılsın! Uyur gezer oldum, bu horoz yüzünden!»

Gece odasına kapanıp da Apti'nin horozu gecelik yaygarasına başlayınca bir sıktı dişini, iki sıktı, dayanamadı, bastı zile. Kapıda uyku sersemi dikilen Dursun Efendiye ağlamaklı bir sesle:

«Gene ötüyor Dursun Efendi!» dedi, «Kurtar beni bu horozdan!»

«Söyledim Doktor Bey!» dedi Dursun Efendi, «Ben elimden geleni yaptım! Çare yok, parayı verip alacaksın! Gittim, çatır çatır pazarlık ettim. Tavuklar elli lira, horoz yüz lira!...»

«Tavukları istemem. Tavuklardan hiçbir şikâyetim yok benim.»

«Alacaksa hepsini birdin alsın, alsın da kapatayım kümesi diyor. Hani haksız da sayılmaz. Horoz gidince tavukları ne yapsın?»

«Canım onları da başkasına satsın!»

«Benim satılık malım yok diyor, Doktor Bey alımkâr olmasa bir tüyünü satmam.»

«Canım sen ona de ki, doktor seni Kaymakama şikâyet edecek de... Belediyeye bir dilekçe verirse görürsün gününü diye gözdağı ver!»

«Boş veriyor Doktor Bey! Kim kime karışabilir, diyor, tavuk da beslerim horoz da...»

«Bak bak gene ötüyor! Deli olacağım Dursun Efendi! Bu saatte horoz öter mi? Sen bilirsin. Namussuzum horozu kışkırtıyor bu adam, beni deli etmek için! Ötmez bu saatte horoz! Benim bildiğim, bütün horozlar sabaha karşı öter.»

«Horozuna göre değişir bu! Bazı horoz geceyi bıçak gibi ikiye böler.»

«Bölsün, bölmesin demiyorum ben. Bıçak gibi ikiye bölsün ortadan. Ama bi kere bölüp bıraksın. Zırt zırt horoz öter mi Dursun Efendi! Dinle!.. Duyuyor musun, bak gene ötüyor! Hem de nasıl ötüş! Al sana peşinden bir daha... Hem de yüksek perdeden. Deli olacağım! Kaç lira demişti horoza?... Elli lira mı? Al şu elli lirayı, git sustur şunu!»

«Horoz yüz lira. İki tavuk ellişerden yüz... Eder iki yüz...»

«Sana bir şey söyleyim mi Dursun Efendi... Horoz altmış, tavuklar otuzdan altmış!»

«Son fiyat horoz yüz! Tavuklar ellişerden yüz... Eder iki yüz... Bu paraya razı edene kadar akıan karayı seçtim, Doktor Bey!... İş yoluna girmişken, bozma gayri! Hamama giren terler.»

«Uuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

«Horoz seksen... Tavuklar da kırkardan!»

«Pişmiş aşa su katma Doktor Bey, ben o kadar yoluna koymuşken...»

«Uuuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

Gitti, içerden cüzdanını kaptı geldi:

«Tut!» dedi, «Şu yüz! Bir elli daha, yüz elli! On daha yüz altmış!... Sen de biraz benden yana olduğunu göster, uzun etme! Haaa!... Keseceksin horozun başını o şartla! Leşini sürüye sürüye getireceksin!»

«Elçiye zevâl yok, Doktor Bey! Verirse ne âlâ! Benden söylemesi... Horozun başını kesmeye gelince... Buluruz kesecek birini!»

«Ne yaparsan yap, bana kellesini getir!»

Sabah ezanı okunurken çaldı Apti'nin kapısını, Dursun Efendi:

«Hele aç!» dedi, «Şu horoz işini bir tatlıya bağlayalım artık.»

Apti uykulu uykulu çekti kapının sürgüsünü:

«Gene mi horoz?» dedi, «Dursun Efendi, gene mi horoz!...»

«Bu son!» dedi, «Buldum bu işin kolayını!»

«Nasıl buldun?»

«Nasıl bulacağım. Mal sahibi, tahliye davası açıyor. Dişçinin dairesini askerden gelen oğluna verecek everip de. Dava sürse sürse iki ay, bilemedin üç ay sürer. Senin horoza Hacı Şemsi'nin apartmanında bir kümes buldum!»

«Ne olacak bu kümes?»

«İki ay... Bilemedin üç ay, horoz burda kalacak.»

«Üç ay ayrı mı kalacağım horozumdan. Katiyyen olmaz!»

«Zorlama, Apti, kardaşım, olacak bu!»

Cevriye yürüdü üzerine:

«Ne istiyorsun bu garibin horozundan sen?... Bi yere gidemez bu horoz!...

«En çok üç ay!...»

«Çıılık! Ayıramazsın beni horozumdan...»

«Her gün gidip yemini vereceksin, suyunu vereceksin! İstersen tavuklarını da ver yanına!»

«Olmaz! Sesini dinlemeden nasıl yaparım ben?»

«Sesine karşılık da al sana yirmi lira!...»

Çıkardı cüzdanını. Kendi paralarının arasından iki on lira ayırdı:

«Nah, işte! İki gözüm önüme aksın ki kendi paramdan veriyorum. Sırf şu adamın başı dinç kalsın da kafam dinlensin diye... Sırf bu yüzden... Kuran çarpsın ki kendi paramdan... İki ay... Bilemedin üç ay!... Üç ay sonra al horozunu kendi kümesine... Dilediğin gibi ver yemini, suyunu! Ötsün, ötebildiği kadar.»

Uzattı yirmi lirayı Cevriye'ye... Paranın yüzü yumuşaktı. Sus pus oluvermişti Cevriye:

«Şimdi aç kümesi, al horozunu içeri, uyusun şu adam. Başımın etini yedi bütün gece. Yarın götürürüz Hacının kümesine! Haydi hayırlı sabahlar!»

İki sokak ilerdeki Muhlis'in tavukhanesinde kesimler hemen bu saatlerde olurdu. Selâm verip girdi içeri. Kafeste kalmış horozlardan birini parmağıyla gösterdi:

«Şunu da kesiverin bana!»

Kesimci Kemal:

«Bırak Dursun Efendi!» dedi, «Ne yapacaksın o kart horozu? Sana bıldırcın gibi bir tavuk vereyim de ağız tadıyla ye!»

«Biz kiiim, bıldırcın gibi tavuk kim? Vururum ateşe, akşama kadar pamuk gibi olur kaynaya kaynaya. Hele sen çek besmeleyi de kes şu horozu!»

«Canım senden çok para alacak değiliz ya... Al şu tavuğu afiyetle ye de, bize dua et!... Ver ulan Namık şu tavuğu. Yağınnan üç gün pilâv pişirirsin, mis gibi!»

«Uzatmayın canım, kesiverin de gideyim! Biz kim tavuk suyuna pilâv kim?»

«Eh, sen bilirsin! Ye de kart horozu otursun midene!»

Vurdu bıçağı gırtlağına. Tüylerinin yolunması için attı çocukların önüne. Dursun Efendi:

«Hele verin de gideyim!» dedi, «Bütün gün işimiz ne?... Yolarız tüylerini biz. Ne vereceğiz?»

«Kart horoza yarka parası alacak değiliz ya... Ver beş kâaat, yeter!»

Kanını akıta akıta girdi apartmana. Merdivenlerden, kıpkırmızı bir şerit uzayıp geldi peşinden. Dişçinin kapısı aralıktı.

«Doktor Bey!» diye seslendi içeri. Pijamayla oturuyordu Rusuhi Bey, koştu kapıya:

«Oldu mu?» dedi. Yüreği ağzında:

«Nah işte! Kanları akıyor şakır şakır!»

Yüreği ağzında sordu:

«Kesildi mi horozun sesi Doktor Bey?»

«Kesildi!» dedi, «Sesinin kesilmesi için kafasının kesilmesi lâzımmış, namussuzun!»

«Öyleymiş demek!»

Söylenene pek akıl yatmamıştı ama, gene de doğrulamakta fayda gördü:

«Haklısın Doktor Bey!» dedi.

«Demek hiç zorluk çıkarmadı Apti?»

«Parayı alınca razı oldu. Tavukları da aldım. Bizim apartmanın çöp deposuna kapattım. Her hafta birini kestirip getiririm sana... Şimdi sen rahatça uyu Doktor Bey! Horozu camiye girenlere kestirdim, aptesli aptesli...»

«Tüylerini yoluver de şunun, getir çabuk! Buzdolabına koyayım! Aman Dursun Efendiciğim sakın kapının ziline kimse dokunmasın. Rahat bir uyku çekeyim!»

Cüzdan pijamasının cebindeydi. Açtı, bir on kâğıt çıkardı, verdi.

«Hak ettin, sen bu parayı!» dedi, «Al güle güle harca!»

Kapıyı kapattı. İşi sağlama almak için bir sandalye çekip üstüne çıktı. Elindeki kâğıdı, zilin paletine sıkıştırdı. Sonra yapıştı telefona:

«Yavrum!» dedi, «Uyumadan önce sorayım dedim, halini, hatırını!»

Uykulu uykulu sordu Nahide:

«Uyumadın mı gene?»

«Uyumadım, ama uyuyacağım!»

«Demek öttü horoz bütün gece?»

«Hem de nasıl ötmek... Taaa akşamdan başladı ötmeye... Vakitli vakitsiz durmadan öttü. Vakitsiz öten horozu ne yaparlar, bilirsin sen!...»

«Nee? Yoksa başını mı kestirdin?»

«Kapının önünde hâlâ kanları duruyor. Gırtlağına yiyince bıçağı sesi sedası kesiliverdi!»

«Oooh!... Kurtuldun artık, öyle mi cicim?»

«Kurtuldum, çok şükür.»

«Bilsen cicim, ne kadar sevindim. Sen o horozu yoldurup, temizletip hemen gönder bana! Gönder de ateşe koyayım sabahtan... Hani nasıl ant içmiştin, bu horoz için... Mezesiyle bir şişe rakı içmezsem bana da adam demesinler demiştin!... Gönder de koyayım ateşe! »

«Hazırlıyor Dursun Efendi aşağıda. Bilsen cicim, sesi sedası kesilince nasıl rahata kavuşuverdim birden. Doğrusu Dursun Efendinin hakkını ne yapsam ödeyemem! Bir on lira verdim kendisine! Canla başla çalıştı, Allah için! Sever beni!»

«Seni sevmeyen mi var cicim?»

«Öyle mi canım?... Çok çok öperim seni... Uyku da gözlerimden akıyor. Sana iyi sabahlar!»

«Sana da iyi uykular cicim!»

Ertesi sabah kulağının dibinde okunan ezan sesiyle fırladı yataktan. Apti'nin horozu komodinin üstüne çıkmış ötüyordu sanki. Uykulu uykulu kalktı. Bastı zile. Gelen Dursun Efendiye:

«Bu ezan da ne oluyor böyle?» diye başladı çıkışmaya.

Kapıcı hiç umursamadan:

«Hoparlör kondu minareye!» dedi, «Bundan sonra hep böyle okunacak ezan. Alt kattan duyamıyordum, çok iyi oldu.»

«Bundan sonra da bu hoparlör haaa?»

«Amma ne mutlu Beşiktaş'ta kalıp da dinleyecek olanlara! Gidiyorum yakında Doktor Bey!»

«Nereye?»

«Köye...»

«Bizi bırakıp da gidiyorsun ha!...»

«Mal sahibi, çık deyince çıkar gideriz biz. Sizin gibi avukatımız yok önümüzde. Biraz da tarlayla sabanla uğraşalım!»

Bir hafta geçti, geçmedi aradan. Dişçi Rusuhi, sabah hoparlöründen önce uykusunu alabilmek için erkenden girmişti yatağa. Hemen de uyumuştu. Yemyeşil bir rüya görüyordu. Köydeydi Dursun Efendi öküzlerini sabana koşmuş, çift sürüyordu. Yamaçtaki evden şalvarlı cepkenli köy kızları çıkıyordu. İnekler evin önünde otluyorlardı. Bir kümes vardı yolun üzerinde. Kızlar kümesin kapısını açıyorlardı. İki tavuk çıkıyordu önce... Sonra bir horoz... Güneşe doğru ötüyordu, kanatlarını çırpa çırpa. Eşelenip bir daha ötüyordu. Sesi gitgide yaklaşıyordu, kulağının dibine doğru. Tıpatıp Apti'nin horozunundu bu ötüş, patiska yırtar gibi:

«Uuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

Nasıl da benziyordu Apti'nin horozuna. Kulak verdi, oydu. «Uuu» ile başlıyor «üüü» ile bitiriyordu.

«Dursun Efendi.» diye bağırdı. Duyuramadı. Elinde üvendire, çift sürüyordu Dursun Efendi. Bağırdı:

«Dursun Efendi!... Bak, Apti'nin horozu!...»

Dursun Efendi üvendirenin nudulunu öküzlerine dürte dürte çift sürüyordu. Bir daha öttü horoz:

«Uuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

Fırladı yataktan, durdu, dinledi. Ötüyordu gene:

«Uuu!... U! Uuu!...Uuuüüü!...»

Uyuyor muyum, yoksa uyanık mıyım, diye düşündü. Aynada kendini gördü. Ses duvarın dibinden geliyordu:

«Uuu!... U! Uuu!...Uuuüüü!...»

Oydu! Apti'nin horozu... Dünyanın horozları sıradan ötse, hiçbiri bu kadar çirkin, bu kadar sinir bozucu bir sesle ötemezdi. O idi... Etini meze yaptığı horoz!

Köküne kadar zile bastı. Yeni kapıcıydı zilin sesine gelen.

«Öten o değil mi?» diye sordu, «Apti'nin horozu değil mi?»

«Bilmem!» dedi, yeni kapıcı.

«Duymuyor musun, ötüyor!»

«Duyuyorum!»

«Ne ötüyor?»

«Horoz!»

«Kimin horozu canım?»

«Bilmem beyim, ne bileyim ben!»

«Apti'nin horozu ötüyor be!»

«Öter Doktor Bey!»

«Nasıl öter?... Kesilen horoz... Gözümle gördüm. Etini meze yapıp bir şişe rakı içtim. Dinle bak, ötüyor gene!»

«Ötüyor!»

«Sen de duyuyorsun, ötüyor, değil mi?»

«Ötüyor Doktor Bey!»

«Söyle Apti'ye!»

«Bilmem ki Apti'yi ben, yeni geldim.»

«Sor Apti'ye! Bu horoz onun mu, başkasının mı, onu sor! Deli olacağım yahu!»

«Peki, peki... Sorarım Doktor Bey! Sen yat, uyu!»

«Yat, uyu, diyor! Nasıl uyurum ben, horoz öterken. Hem de Apti'nin horozu öterken... Git sor şu Apti'ye, Doktor Bey soruyor de! Horoz, senin horozun mu, başkasının horozu mu? Hay deli olacağım, hâlâ duruyor!»

«Peki, peki, gidiyorum sormaya!...»

«Git çabuk!»

«Uuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

«Kapıyı küt diye kapattı. Nahide'si gelmişti aklına. Yapıştı telefona. Karşıdaki daha «Alo!» demeye vakit bulamadan, başladı:

«Ötüyor!» dedi, «Horoz ötüyor. Hem de Apti'nin horozu...»

Telefondaki ses:

«Sen de öt öyleyse!» dedi. «Ne duruyorsun?»

Bu ses, hiç de Nahide'nin sesi değildi ya, bunu kim ayırabilecekti:

«Öteyim mi? Ötersem ne olur?» diye sordu.

«Rahatlarsın! Aç pencereyi öt!»

«Nasıl olur, canım?»

«Basbayağı olur. Öt haydi! Aç pencereyi! Durma!...»

«Peki, sen öyle istiyorsun! Öteyim yavrum!»

«Aç pencereyi! Telefonu masanın üstüne bırak da aç! Hızlı öt ki ben de duyayım! Haydi canım!...»

«Uuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

Yapıştı telefona sordu:

«Oldu mu?»

«Olmadı. Böyle mi öter horoz, hep U... U... U deyip duruyorsun?...»

«Ama canım, Apti'nin horozu hep böyle öter. Bak, bak, dinle! Tıpkı benim gibi! Daha doğrusu ben onun gibi ötüyorum.»

«Peki, peki! Madem öyle! Apti'nin horozu öttükçe , sen de öt!... Git pencereye başla!...»

«Uuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

Aptl'nin horozu da verdi karşılığını:

«Uuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

Öttükçe, açılıyordu sesi Dişçi Rusuhi'nin:

Apti'nin horozu, ilk defa ötüşüne candan karşılık veren, gür sesli bir arkadaş bulmuştu. Aşağı kalmamak için ötüyordu yırtınırcasına:

«Uuu!... U! Uuu!... Uuuüüü!...»

Sabaha doğru gırtlağı parçalanmıştı ötmekten. Ama Dişçi Rusuhi öttükçe açılmış, açıldıkça ötmüştü. Alıp götürdükleri zaman bile hâlâ ötüyordu.

HASTANECİLEEER!

Kısımların oralardan meydancıların sesi geliyordu:

«Mahkemecileeer!... Mahkemeciler!...»

İlk çağırışlardı bunlar. Kimsede kökten bir kıpırdanma yoktu. Ama ben tıraşımı çoktan olmuş, giyeceklerimi bayram çocukları gibi yatağımın üstüne sermiştim.

«Mahkemecileeer!... Kapı altına!»

Ben mahkemeci değil, hastaneciyim. Tam beş buçuk yılın altında çıkar yol arayan bağrı yanık bir göğüs hastası, umudunu, bir hava tebdiline bağlamış, öksürüklü, tıksırıklı, tıknefes bir hasta... Evelallah ciğerime güveniyordum. Hangi heyete girsem bu ciğer yüzümü kara çıkarmazdı benim. En azdan altı aylık hava tebdili vardı bu ciğerin.

«Hastanecileeer!...»

Koğuşta benden başka bir hastanecl daha vardı: İbrahim. Bir haftadır Cerrahpaşa'ya gidip geliyordu. Bugün birbirimize ayakdaşlık edecektik. Belki de bilekdaşlık... Gardiyanların keyfine kalmış. İster ikimizi bir çift palamut gibi aynı kelepçeye vururlar, lster tek tek takarlar bileğimize erkek bileziğini... Paşa gönülleri bilir.

«Hastanecileeer!... Kapı altına!»

Herifte ne ciğer vardı ya... İnsan bizim duruma düşünce anlıyor ciğerin değerini... Ama bugün bana ciğerin böylesi değil, tam benim ciğerim gibisi lâzımdı.

«Hastanecileeer!...»

Anladık be! Yavaş yavaş... Hadi ben hazırlandım, benimle iş bitmiyor ki... İbrahim'in de kalkması, giyinmesi gerek. Ateş 39... Bir hafta önce daha dirice idi, hastaneye gide gele, kelepçeyle polikliniklere gire çıka turşuya döndü İbrahim!

«İbrahim kalk aslanım! Kalk da bir yüzünü yıka, açılırsın!»

Açılacağı falan yok fakirin.

«İbrahim!»

Ses yok.

«İbrahim be!»

«Buyur!»

«Nasılsın İbrahim!...»

«Nafileyim!»

«Hele kalk!... Bi helâya git, gel!»

«Hastanecileeer! Geberdiniz mi be!»

O da nasıl söz... Çok şükür ben şöyle böyleyim ya... İbrahim'de iş yok... Sen bağırsan da çağırsan da boşuna... Kalkacak gücümüz varsa kalkarız. Kapıya, değil başgardiyan... Azrail gelip dikilse hiçbir şey değişmez...

Konyalı köşedeki yatağından sesleniyor:

«Kaldırın şu garibanı be! Hey İbrahim, hele bir silkelen!...»

Bugün ya bevleviye gidecek, ya asabiyeye... Ciğerleri sapır sapır dökülmüş bir hastanın bevleviyede işi ne? Nesi var ki, nesini gösterecek... Ama usul böyle. Pantalonu fora edeceksin ister istemez.

Şoför Cemil canı tez adamdır, dayanamadı bu uyuşukluğa. Fırladı yatağından. İbrahim'in başucundaki pantalona yapıştı:

«Sokun şunun ayaklarını içine!»

Arnavut Şemsi gözlerinin çapağını yumruğunu ıslatarak temizledikten sonra telâşla kapıya doğru gitti geldi. Numaradan:

«Gardiyan geliyor!» diye seslendi koğuşa. İbrahim'in başını yastıktan kaldırması içindi bu dümen:

«Hadi aslanım!» dedi, «Cerrahpaşa doktorları seni bekliyor. Hazırlamışlar raporunu!»

Üstünden parça parça olmuş battaniyesini sıyırdı... Ensesinden yapışıp kaldırdı. İbrahim'i güç belâ oturtmuştu kıçının üstüne. Başı önüne düşüvermişti. Çırpı gibi bacakları sallanıyordu karyoladan. Şoför Cemil bunları bir el çabukluğuyla pantalonun içine tıkıverdi. Arnavut Şemsi, yatağının altından postalları çekti, çıkardı, parmağını kıvırmış, tak tak vuruyordu tabanlarına:

«Asrî de kıyak postal veriyor haaa!» dedi.

Çözdü bağlarını. Teker teker geçirdi İbrahim'in ayaklarına.

Karabük'ten gelmişti İbrahim. Ağır iş altında ezmişlerdi fakiri. Bir deri, bir kemik kalmadan postalamamışlardı Sultanahmet Cezaevine.

Kasımpaşalı Enver erkenden kalkmış bir mektuba başlamıştı. Yazdığını yüksek sesle bir, bir daha okumazsa, içi rahat etmezdi:

«Nonoşum! Şurda ne kaldı. Bir gün bu lânetlenmiş zindan kapıları ardına kadar açılacak... Zeliha'sına kavuşan Hazreti Yusuf gibi koşacağım senin kollarına!»

Bir sigara yaktı. «Nasıl, kıyak mı?» der gibilerden yüzüme bakıyordu.

«Kime bu mektup?» dedim. «Üsküdarlıya mı?»

«Yok aaabi, Hasköylüye!»

«Yahu bu Hazreti Yusuf dalgasını yazmamış mıydın sen Hasköylüye?»

«Hem de kaç kere...»

«Olur mu temcit pilâvı gibi?»

«Onlar pişkin kızlardır. Mektup olsun da onlara, içinde ne olursa olsun!»

Sonra düşünür gibi baktı gözlerimin içine:

«Dört sene bu aaabi... Er geç bitecekti yazdıklarım. Gene al baştan edecek değil miyim? Boş ver sen aaabi!... Hele bitireyim de... Atıver hastanenin kapısındaki kutuya!...»

Başladı bıraktığı yerden yazmaya... Her yazdığı sözcüğü yüksek sesle okuyordu:

«Ne kaldı şurda nonoşum! İki sene değil mi?... Çoğu gitti, azı kaldı.»

Şoför Cemil:

«Ulan tavuk gibi yedin bitirdin cezayı be! İki sene sağına yattın, iki sene soluna! Bir de baktın ki iki senecik kalmış geriye!...»

«Haydi hastaneciler! Kapı altına!»

Başgardiyanın sesiydi bu seferki.

«Haydi İbrahim bi davran!» dedim. «Koluma gir de gidelim!»

İbrahim işliklerinin içinde kaybolmuştu sanki... Yumruk kadar kalan yüzünü kasketi büsbütün kapatmıştı. Nalçalı, kabaralı postallarını sürüye sürüye yürüyordu.

Şemsi:

«Hey anam!» dedi, «Gemi gibi postallar... Asrî de postal veriyor haaa!...»

Sabah sabah bulmuştu kafayı. Köfte Mustafa malsız bırakmıyordu hastaneyi bugünlerde! Ufaktan ufaktan geçiyordu dalgasını:

«Haydi İbrahim, al hava tebdili raporunu da gel!»

Metin'in aklı yatmıyordu bu işe:

«Avucunu yalar İbrahim!» diyordu, «Doktorların zarına bakmazsa zor yapışır hava tebdiline! Bu garibanın ağzı var, dili yok... Rüşvet vermek de bir hüner. Hişşt!... Babasını asan Çingene geliyor... Bugün nöbetçi gardiyan o!»

Kapı altının meydancısı girdi İbrahim'in koluna... Nöbetçi gardiyan, göründü karşıdan. Bir bana baktı, bir de İbrahim'e... Teker teker mi vursun, yoksa ikimize birden mi kelepçeyi?

«Yanaşın şöyle yan yana!» diye bağırdı.

Haklıydı gardiyan... Yürüyecek hâli yoktu İbrahim'in. Aynı kelepçeyi vurmalıydı ki faydam olsun yürümesine. Mahkemecilerden biri, dayanamadı. Duyulur duyulmaz:

«Sıkı vur gardiyan aaabi!» dedi, «Ne olur ne olmaz... Olur ki alır voltasını!»

Teslim etti kelepçenin anahtarını peşimizdeki jandarmalara. Tuttuk Cerrahpaşanın yolunu.

İbrahim daha on adım atar atmaz çöküverdi yolun kenarına. «Kalk!» diyordum, «Kaçıracağız doktorları!»

Hey anam... Her koyun kendi bacağından mı asılırmış, başkasının bacağından mı! Yürüyebilirsen yürü bakalım.

«Yürü aslanım! Köşeyi döndük mü tamam!... Yapıştık demektir, hava tebdiline! Akşama dışardasın! Ne kelepçe, ne demir parmaklık!... Dayan aslanım!...»

Doğrusu İbrahim de dayandı gerçekten. Soluk soluğa çıktık Cerrahpaşa yokuşunu. Onun bir bevliyesi vardı. Ben üç poliklinik bitirdim, İbrahim'i soktular heyete... Biz kapıda bekledik... İçerde ne olduysa oldu... Onbaşı ile çıktılar neden sonra dışarı:

«Yürü!» dedi, «Öğleden sonra yollayacaklarmış kâğıtları!»

Korka korka sordum onbaşıya:

«Nasıl?» dedim, «Koparabildi mi?»

«Hiç belli olmaz!» dedi, «Bir senedir adam sokarım heyete... Canavar gibileri alır hava tebdilini de, ölemediklere vermezler... Doktor işi bu... Akıl ermez!»

Otura kalka döndük Cezaevine. Birden kapının önüne çöküverdi İbrahim. Ben de birlikte. Bileklerimden bağlı olduğum için duramazdım ayakta... Jandarma kızdı:

«Sık dişini!» dedi, «Koğuşunda ne halt edersen et! Aha geldik!»

Bir mağaza kapısı açar gibi anahtarı çevirdi kelepçede. Sonra başından, bacağından tuttular İbrahim'i, geçirdiler demir kapıdan. Meydancılar kucakladıkları gibi attılar verem koğuşuna. Girer girmez sordular içerdekiler:

«Aldı mı?»

«Kâğıtları geriden gelecek!»

Metin:

«Var mısınız, beş kâğıdına!» dedi, «Hava tebdili yok.»

«Artık ona da vermezlerse!»

«Vermezler!»

«Canı burnunun ucunda be!»

«İyi ya, beş kâğıdına!»

Ama gene de cesaret edemedi.

Kasımpaşalı beni görünce:

«Nasıl?» dedi, «Zula ettin mi mektubu kutuya?»

«Attım!» dedim.

«Şimdi de Üsküdarlı'ya yazıyorum. Ne diyordum... Bu işler çok sürecek mi sanıyorsun nonoşum!... Bir gün bir de bakmışız ki ardına kadar açılmış zindanın kapıları. Ben gözlerim güneşten kamaşmış olduğu halde sana koşuyorum. Zeliha'sına kavuşan Hazreti Yusuf gibi!»

İbrahim'i üstündekileri çıkartmadan uzatmışlardı yatağın üstüne. Bir ara Çerkez Kâmil seslendi yattığı yerden:

«Hey İbrahim!» dedi, «Nasılsın, çay içer misin?»

Hiç ses yoktu İbrahim'de. Kalktı yatağından, elini İbrahim'in alnına getirdi:

«Yahu!» dedi, «Bu çoktan geçmiş dünyasından! Buz gibi olmuş yüzü!»

Başucunda toplanmış, elimizi sürmeden bekliyorduk. Yüzü kireç gibiydi: Gözleri aralıktı. Şoför Cemil, yapıştı bileklerine:

«Ölmüş fukara!» dedi.

«Ölmüş ha!» dedi Metin. «Gene de iyi dayandı!»

«Çağıralım gardiyanları!»

Birden kapı altından bir bağırtı. Bizim koğuşa doğru koşuşmalar:

«Tahliye! Tahliye!»

Kimdi bu tahliye edilen... Mahkemecilerden mi, hastanecilerden mi?... Her zaman olurdu böyle şakalar...

«Tahliye! Tahliye! Hastanecilerden tahliye var!»

İşte babasını asan Çingene gardiyan da göründü kapıda. Okuyor tuttuğu kâğıdı:

«Ahmet'ten olma... Fatma'dan doğma... İbrahim. Konu bir sene hava tebdili... Hazırlan, çabuk!»

Kasımpaşalı mektubun sonunu bağlıyordu artık:

«Ben Zeliha'sına kavuşan Yusuf gibi, seni kollarımın arasına alacak dudaklarına bir veda busesi konduracağım!»

Kim bilir nerden duymuştu bu «veda busesi»ni! Bir ara gözleri bana ilişti:

«Aaabi!» dedi, «Mektubu boşuna atmışız bugün... İkinci kısımdaki Nuri'den duydum. Bizim Hasköylü evleniyormuş!»

Arnavut Şemsi yatağından kalkmış İbrahim'in postallarına sarılmıştı. Kendi partallarını yavaştan sürüvermişti İbrahim'in yatağının altına.

SENİN İÇİN İYİ OLURI

Davit'in şişe kapakları plâstik tabaklar, bardaklar yapan atölyesi gün geçtikçe işini artırmaktadır.

Davit çalışkan adam, ne haraç verir, ne de dalavereli arttırmalara, eksiltmelere girer. En azdan on laboratuar onun avucunun içinde...

Bir gün ustabaşı:

«Patron!» dedi, «Dar gelmeğe başladı bu han. Daha geniş bir hana çıkalım!»

Haklıydı ustabaşı. Davit hemen geniş bir yer aramaya başladı. Eski iş hanlarında boş yer yoktu. Yeni yapılanları dolaşmaya koyuldu.

Emlakçılara yarım ağız öyle bir yer soracak oldu. Hepsi de sözleşmiş gibi Sirkeci tarafında aynı iş hanını salık veriyorlardı. Bekçiler, polisler bile bu hanın reklâmını yapıyorlardı nedense. Ne işti bu? Yetkili simsarla kabataslak bir pazarlığa girişti. Üç bin lira istiyordu adam. Üç bin lira burası için fazla değildi ama, Davit için tuzlu geliyordu. İşinin ölçüsü henüz bu üç bini kaldıramazdı:

«İki bin olmaz mı?» diyecek oldu. Komisyoncu kestirip attı:

«Hayır olmaz!»

D. ·ster istemez yarıda bıraktı pazarlığı. Bu sefer komisyoncu yakasını bırakmıyordu.

«Tutarsan senin için de iyi olur!»

«Tutamam! Üç bini veremem!»

«Sen bilirsin ama... Tutarsan sen kâr edersin!»

«İki binden bir kuruş fazla veremem!»

«Pişman olursun sonra! Rahatını istiyorsan hemen bitirelim bu işi!»

Ertesi gün başka bir komisyoncu damladı atölyesine:

«Arkadaş!» dedi, «Bir an önce imzala kontratı. Bir yıllık peşin. Bir silkinsen verirsin bu otuz altı bin lirayı!»

«Ne? Otuz altı bin lira mı? Ben ayda üç bin lirayı bile bir kere de verecek durumda değilim. Hem vazgeçtim ben taşınmaktan!»

«Sen bilirsin ama burayı tutarsan çok iyi edersin!»

«Neden iyi edecekmişim?»

«Ben o kadar söylüyorum!»

Ertesi gün bir başka komisyoncu daha:

«Merhaba Mösyö Davit!»

«Merhaba!»

«Şu iş hanında tutacağın atölye için geldim!»

«Ben vazgeçtim o işten.»

«Nasıl vazgeçersin? Ben anlaşmayı bile yazdım. Bugün bir ara notere uğrayalım da bitirelim bu işi! Bir yıllığı peşin!»

«Nasıl veririm ben bu parayı? Üç bin bile benim için çok!»

«Canım, ilk sene için üç binden yaparız da ikinci sene sen iki binden verirsin. İstersen kontratı iki binden yaparız. Farkı da açıktan verirsin!»

Davit bu peşini bırakmayan komisyoncudan kuşkulandığı için sordu:

«Yahu bu hanın sahibi kim?»

«Canım sana ne sahibinden! Sen anlaşmayı benimle yapacak değil misin?»

Bu işin içinde bir kurt yeniğinin olduğunu anlayan Davit, hanın sahibini soruşturmaya başladı. Kime sorarsa yüzüne kuşkulu kuşkulu bakmakta, sonra çekip gitmekteydiler. Sonunda yakın bir arkadaşından öğrendi ki, bu han sayın bir valinindir!...

«Çattık belânın püsküllüsüne!» diye ensesini kaşıyıva başladı Davit. O gün bir polis de gelip işin hemen bitirilmesini bildirdi. Ertesi gün iki polis, bir de komisyoncu sökün etti.

«Haydi notere!» dediler.

Davit şaşırdı. Ne desin:

«İyi ama!» dedi, «Ben hazırlıklı değilim. Hazırda param yok!»

«Canım, sen kontratı imzala da sonra parayı ödersin!»

İki gün izin isteyerek belâyı atlattı. Bu işten sıyrılmak için bir kurnazlık bulmalıydı. Birden aklına geldi: Makineler çok gürültü yaptığı için hem bu yeni hanın duvarlarını çatlatır, hem de yeni handaki kiracıları rahatsız ederdi. Bunu rapor halinde mal sahibinin vekiline bildirdi. Ertesi gün Davit atölyede hiç görünmedi. Gelen bir ekip önce Davit'i aradı, bulamayınca ustabaşıyı:

«Bu handaki bütün kiracılar sizden şikâyetçi.» dediler.

«Neden şikâyetçi oluyorlarmış?»

«Makineleriniz çok gürültü yaptığı için sizin bu hanı terk etmenizi istiyorlar!»

«Yalan!» diye telâşla atıldı ustabaşı.

«Yalan ha? Ben yalan söylüyorum haaa! Vazife başında hakaret öyle mi?»

«Hayır efendim! Kiracılar yalan söylemiş!»

«Nasıl?»

«Yani makinelerimizin gürültü yaptığı doğru değil demek istiyorum.»

«Yemin eder misin!»

«Yemin olsun ki bizim makineler gürültü etmez! Sessiz çalışır!»

«Duvarları sarsar mı?»

«Haşa! Duvarları hiç sarsmaz!»

«Peki!» dedi, ekip başı. Oturup bir zabıt tutmaya başladı:

«Emek Hanındaki Davit'in atölyesine gidildi. Kendisi bulunmadığı için makineleri bizzat kullanan ustabaşıya soruldu. Makinelerin ses çıkarmadan çalıştığı... Kiracıları rahatsız etmediği... Hele duvarları katiyen sarsmadığı...»

Tutanak bitmişti. Ustabaşıya:

«At bakalım altına imzanı!» dediler.

Ekip gittikten sonra ustabaşı telefona koştu:

«Patron!» dedi, «Bir ekip geldi. Komşu kiracılar bizden şikâyetçi olmuşlar!»

«Ne dedin? Bizim handaki kiracılar mı dedin?»

«Evet patron!»

Biraz ferahlamıştı. Komşularından memnundu.

«Eee sonra?»

«Sonrası... Bizim makineler sözde gürültülü çalışıyorlarmış!»

«Sen ne dedin?»

«Bizim makineler gürültülü çalışmaz dedim!... Duvarları da sarsıyormuş dediler. Hayır, dedim, duvarları da sarsamaz! Peki dediler yazalım da imza et!»

Davit işin nereye vardığını anlar gibi olmuştu:

«Ne? İmza mı et dediler!»

«Evet patron!»

«İmza ettin mi yoksa?»

«Ettim tabii... Etmeyeyim de bizi sokağa mı atsınlar?»

«İyi halt etmişsin!»

Ertesi sabah üç emlâk komisyoncusu birden damladı:

«Zabıt varakasını okuduk. Var mı başka itirazın!»

Davit bir kurtuluş olmadığını anlayınca:

«Yok!» diyebildi.

«Şu halde, hemen notere gidebiliriz artık!»

«Gideceğiz çaresiz. Yazılı şartlarınızı bildirin önce!»

Müsveddeyi uzattılar. Bunları incelemek, 36 bin lirayı bir araya getirmek için ertesi sabahın dokuzuna kadar ancak izin koparabildi.

Davit ertesi sabah saat altıda uyandığı zaman ne han kalmıştı, ne Vali. Hatta Valinin adamları bile kalmamıştı ortalarda... Takvimden bir yaprak kopmakla olmuştu bütün bu değişiklikler. 26 Mayıs yaprağı kopmuş, altından 27 Mayıs yaprağı görünmüştü.

AL SANA YAZI!...

«Selamet» gazetesinin ikinci sayfasını hazırlayan sekreter, masasından muhabirlere seslendi:

«Belediyede kabzımallardan başka bir şey yok mu be?»

«Yok!»

«Maarifte?»

«Yok!»

«Poliste?»

«Yok!»

«Yok ha?»

«Yazma yasağı var ya!»

«Sanayi odasında?»

«Yok!»

«Ticaret odasında?»

«Yok!»

«Gümrükte de mi yok be?»

«Yok!»

«İkinci sayfa iki sütun yazı daha istiyor. Boş mu çıkartacağız gazeteyi be! İmar?»

«Yok!»

«Oooh! Her şey tıkırında gidiyor, demek! Aşk olsun başımızdakilere... Ulan hepiniz de resmî ağızlara döndünüz be! Beyoğlu, Hilton, gelen giden?»

«Yok!»

«Anlaşıldı, bizim demirbaşlara baş vuracağız. Yaz bakalım Kemal! Şu ekmek meselesini al ele! Ekmekler yine bozuk çıkıyor diye başla! Günal, sen de odun, kömürü al!»

«Şef, yaz ortasında ne odunu kömürü! Yağmurlar bile başlamadı daha!»

«Ne biçim gazetecisin sen! Şöyle başlarsın yazıya! Belediye stoklarını tamamlamakta, yakında tanzim satışlarına başlamak için hazırlıklarını bitirmek üzeredir. Bu yıl, odun, kömür karaborsasına zinhar müsaade edilmeyecek, eğer karaborsa yapanlara rastlanacak olursa en ağır cezalara çarptırılacaktır. Nasıl, anladın, değil mi?»

«Anladım!»

«Hadi göreyim seni! Sen Necla! Madem kış hazırlıklarını aldık ele...»

«Evet, Hayat Bilgisi ünitemiz: Kış hazırlığı!»

«Lâf istemem, sen de Sümerbank'ın kumaş meselesini al ele!»

«Kış yaklaştığı için bir miktar zam, söz gelimi yüzde on falan!...»

«Zammı bırak! Tenzilat de şuna! Hükümet halkın geçim darlığı çektiğini göz önünde tutarak... Anladın mı?»

«Zaten indirme var!»

«Biraz da sen yap! Gazeteci olduğun nerden belli olacak!»

«Ne kadar indireyim?»

«Canım indir işte... Depolar dolu olduğundan, halk alım kabiliyetini kaybettiğinden falan filân... Haydi başla!»

«Sen Halûk, et meselesini al ele.»

«Ne diyeyim Şef?»

«Et ve Balık Kurumundan başla! Yaz, partizanca maksatlar yüzünden özel çiftlik haline gelen kombinalar.»

«Şef, ne kombinası be! Eskidendi o!...»

«Fark etmez? Sen kurumu de! Büyük baş hayvanlar Suriye'ye kaçırıldığı için son zamanlarda...»

«Demesek Şef!»

«Canım eskiden kaçırıldığı için dersin olur biter. Büyük baş hayvanların Avrupa'ya satıldığı. Küçük başların da Suriye'ye kaçırıldığı için piyasada iki aydır sürüp giden et darlığı...»

«Üç aydır! Yani kurulduğundan beri...»

«Evet üç aydır sürüp giden et darlığı had safhaya çıkmıştır.»

«Öbür gazeteler ucuzluk var, et gittikçe düştüğü için, Belediyece konulan narh kaldırılmıştır, diyorlar. Biz de öyle diyelim.»

«Olmaz!... Kopyacılık istemem. Her ne kadar narha riayet edilse de kasaplar gene de riayet etmemekte, fahiş fiyatla et satmaktadırlar. Anladın değil mi?»

«Anladım Şef! Et istihlâkinin artmasından başlasam buna bir de sebep bulsam. Meselâ halkın refah seviyesi yükseldiği için desem?»

«Hükümet yeni kuruldu... Şimdi tam tersini söyleyeceksin. Daha vakit var ona. Hele bir iki sene geçsin... Halkın alım kabiliyeti arttığından, istihlâk de yüzde yüz artmış hayvan doğumunda ise yüzde yüz bir düşme olmasından suni ilhak yoluyla falan filân. Bunlar ileride... Şimdi geç bunları da, adam gibi bir haber yaz! Hadi durma!»

«Şimdi, sayın Şefim!»

«Gelelim nebati yağ meselesine! Necati, bunu da sen al, nasıl?»

«Hayvaniden başlasak!»

«Canım hayvani çoktan hal edildi!»

«Nasıl Şef?»

«Millet bu yağ çeşidini çoktan unuttu. Kemal! Ekmek meselesi bitti mi?»

«Nasıl biter Şef! Ekmeklerin bozuk çıkma nedenlerini aldım ele, uzadıkça uzadı. Fırıncılar, değirmencilere yıktı suçu, değirmenciler ofise, ofis çiftçiye, çiftçi ziraat müdürlüklerine... Ziraat

müdürlükleri tohum ıslah istasyonlarına. Tam sekiz sayfa oldu, hâlâ çıkamıyorum işin içinden.»

«Günal! Odun kömür yürüyor mu?»

«Uzadıkça uzadı. Belediye stoklarından özel sermayeye geçtim, ordan motorculara, motorculardan ormancılara, ormancılardan orman kanununa, orman kanunundan Anayasaya. Geldi orman suçlularının aflarında takıldı.»

«Afları kısa kes!»

«Soba odunu mu bu, Şef! Günün konusu... Nasıl kısa kesilir!»

«Sen Necla, Sümerbank'ı biçime koydun mu?»

«Dördüncü kâğıttayım. Uzadıkça uzuyor. Tops ithaline geldim. Yerli sanayiin gelişmesi için mutlaka gümrük duvarlarına ihtiyaç olduğundan liberasyona gidilmemesi.»

«Olmaz, dış politikaya aykırı... Ortak Pazarı unutuyorsun! Avrupa Bankası yardımı, olmaz uzatma! Kumaşlara zam mı yaptın, indirme mi?»

«İndirme yaptım!»

«Güzel! İşte böyle olacak, Sümerbank mamullerinin neden satılmadığını da unutma.»

«Öyle bir şey yok Şef!... Halk ucuzluk beklediği için almıyor dedim. Para darlığını falan karıştırmadım!»

«Hah! Böyle olacak; bravo! Halûk et meselesi?»

«Aman Şef, çok önemli konuymuş bu, uzadıkça uzadı.»

Baş mürettip telâşla girdi içeri, sekreterin karşısına dikildi:

«Yazı!» dedi, «İki buçuk sütun yazı isterim!»

«Anladık! Peki, yaz Erol? Kahve meselesi! Halkın bu mübrem ihtiyacını.»

«Ne ihtiyacını dedin Şef?»

«Mübrem, dedim. Halkın bu mübrem ihtiyacını düşünen Hükümet bu kere Brezilya'dan on ton.»

«Az değil mi on ton?»

«Elli olsun!... Elli ton kahve karşılığı olan dövizi kolayca sağladığından...»

«Ben üç yüz ton diye yazarım.»

«Üç yüz deme!»

«Neden Şef?»

«Halk seçimler yaklaştı sanır. Sen yüzden yukarı çıkma! Bu yaz içinde Amerikan bandıralı... Salla bir vapur adı.»

«Peki Şef! Zaten böyle bir lâf da çalınmıştı kulağıma...»

«Bu çalınma lâfını da bırak illâllah be!»

Baş mürettip aşağıdan telefonla sekreteri buldu:

«Sekreterim makineler oturuyor, acele yazı gönder?» dedi.

«Hazır, geliyor! Hadi çocuklar. Necla, Halûk, Günal, Kemal, et, ekmek, odun, kömür.»

«Ekmek takıldı toprak ofiste!»

«Et de öyle... Bu da dış mesele haline girdi içinden çıkamıyorum. Hayvanlar Rusya'ya kaçmaz. Bulgaristan'a da kaçıramıyorum. Bir Irak kaldı. Aramız bozulmasın diye oraya da kaçıramıyorum. Kaçıramayınca da et ister istemez bollaşıyor memlekette. Oysa etin yüzünü gören yok!»

«İran'a kaçır da bitsin bu iş!»

«Kaçırmasak da etl ucuzlatsak...»

«Olmaz, gazetecllik olmaz o zaman! Odun, kömür ne oldu?»

«Odun, kömür de berbat! Anayasa'da madde varken ben nasıl odun kestiririm. Takıldım kaldım!»

«Canım, devrilen çamlardan yaparsın odunu, olur biter!»

Baş mürettip, kapıdan hışımla girdi:

«Yazı!... Mürettiphane yatıyor!» diye gürledi.

«Amerika'dan öyle bol yağ getirilmiş ki, bu yağlar bir Bakan'ın dediğine bakılırsa bize tam beş sene gldecekmiş!»

«Beş sene değil, on sene!»

«Fark etmez! Bu yağ bolluğunda nebati yağlara nasıl geçerim. Urfa yağının da artık adı yok, karıştırdım bu konuyu... Ucuzluk mu var diyeyim, pahalılık mı?»

Baş mürettip köpürüyordu:

«Bu gidişle gazete çıkmaz!»

Sekreter başını sinirli sinirli kaşıdı:

«Kahve ne oldu, kahve?»

«Döviz transferini yaptırdım, Brezilya'dan çıkardım kahveleri.»

«Yanaşsın rıhtıma artık!»

«Yükleyecek şilep bile bulamadım. Amerikan şilepleri fazla navlun istediğinden...»

«Yazı!»

Baş mürettip sekreterin karşısına oturdu:

«Beyim yazı!»

«Yazı, yazı! Başımın etini yedin bu gece, çocuklar bırakın yazdıklarınızı!»

Bıraktılar.

«Atın hepsini çöp sepetine!»

Attılar.

«Uyandırın arşivciyi! Bizim en önemli sorunumuz kültür reformu değil mi? Hani Maarif?»

«Doğru atlamışız!»

«Şu halde arşivde okuma yazma seferberliği için Atatürk'ten beri söylenmiş ne kadar nutuk, beyanat, emir varsa çıkarın, en sonra da en son emirleri bulun! En son nutukları da ekleyin! Gönderin mürettiphaneye! Haydi marş marş!...

JİMMY'NİN ODASINDA

Kandilli Rasathanesi'nin 24 saatte 48 zelzele kaydettiği günlerdeydi. Can, daracık karyolasında çırılçıplaktı. Yanında yarı sarhoş, yarı yorgun yatan Sevgi:

«Jimmy'ciğim!» dedi, «Kaç yaşındasın sen?»

22 yaşındaydı:

«Yirmi dört!» dedi.

Tam onun yaşı, Jimmy'nin yaşı... Sevgi onun böyle diyeceğini biliyordu. James Dean'in bu yaşta otomobil kazasına uğradığını belirtmek için, kulağına fısıldadı Can'ın:

«Tehlikeli yaş!»

«Ama en güzel yaş!»

«Biliyor musun Can, bu odaya... Apartmanın altıncı katındaki bu odaya niçin geldim ben?»

«Biliyorum. Blucinimin hatırı için. Onu paçalarından çekip çıkarmak hoşuna gidiyor da...»

«Hadi ordan sen de!...»

«Yalan mı?»

«Belki yalan değil ama onu paçalarından çekip çıkarmak da ne oluyor? Sen blucinle daha hoş, daha anlamlısın. Gian'daki James Dean'sın sen!»

«Böyle nasılım?»

«Haydi terbiyesiz!»

«Sen James Dean'i blucinle mi yatağa giriyor sanıyorsun?»

«Ben seni yalnız pantolonun için sevmiyorum. Biraz da şu apartmanın üst katındaki odan için sevdim. Tam Jimmy'nin Santa Monica caddesindeki tavan arasındaki odası... Tahta merdivenlerden giriliyor içeriye... Pencereden bakılınca evlerin, ağaçların üstünden deniz görünüyor. Tıpkı Jimmy'nin pencereleri gibi...»

«Hep deniz mi görünüyor... Karşı apartmanda gece yarıları bol ışık altında soyunan yuvarlak omuzlu yine aynı yuvarlaklıkta...»

«Hadi pis röntgenci, sen de...»

«Ben senin Jimmy'n olurum da sen benim Pier Angeli'm niye olmayasın? O penceredeki sensin. Sen, Pier Angeli...»

«Canım Jimmy'ciğim!...»

Can Sevgi'nin dudaklarını aradı. Karanlıkta buldu da. Sevgi, bütün lambaları yakacak kadar pişkin değildi henüz...

«Jimmy'ciğim...» diye fısıldadı, «Ne markaydı onun otomobili?»

«Hangi otomobil?»

«Hani o gece parçalanan!»

«Jimmy'nin yarış arabasının mı? Dur bakayım...»

«Yazık, bilmiyorsun ha?»

«Bir Alman arabası olacak.»

«Markası?»

«Hatırlamıyorum şimdi.»

«Düştün gözümden. Ben söyleyeyim sana. Porsche'tu. Porsche. Unutma cahil!»

«Evet tamam! Sabahtan beri içiyorum, kafa mı kaldı bende?»

«Peri'nin madalyonunda Porsche'tan bir parça var. Hem de direksiyondan bir parça. Amerika'dan bir dostu getirdi. Tanırsın. Hani o mühendis çocuk...»

«Şu Marlon Brando mu?»

«İşte o... Çok güzel çocuk... Geçen gece...»

«Bırak, anlatma!... Sen bu geceye bak!... İçinde bulunduğumuz ana!»

Sevgi'yi belinden kavrayıp kendine doğru çekti. Tam bu sırada Kandilli Rasathanesi'ndeki sismografın kurşun kalemi merkez üssü bilmem kaç kilometre mesafede bir deprem kaydetti. Replikler oldukça şiddetliydi ama iki sevgili hiç farkına varmadılar. Karyolanın ayak ucundaki havlunun yere düştüğünü bile fark eden olmadı.

Her ikisi de yorgun, birer yana düşüp uyudukları zaman, saat gecenin yarısını çoktan aşmıştı.

Kandilli Rasathanesi ikinci depremi tam bir saat sonra kaydetti. İlk uyanan Sevgi oldu. Yatak bir gidip bir geliyordu. Ne olabilirdi bu? Can'ı omuzlarından tutup silkti.

«Can,» dedi, «Sen mi sallıyorsun yatağı?»

Uyku sersemi Can:

«Ne?» dedi, «Yatak mı sallanıyor?»

«Evet. Baksana!»

«Doğru, sallanıyor.»

«Sen sallamıyorsun ya?»

«Hadi ordan sen de!...»

«Kaçalım!»

Gerçekten yalnız yatak değil, masanın üstündeki tabaklar, bardaklar da bir acayip şıngırtı ile sallanıyordu. Sevgi hemen fırladı yataktan. Lambayı çevirdi.

Can, kızın çırılçıplak vücudunu görünce her şeyi unuttu. Tavandaki abajur da sallanıyordu ama başını kaldırıp bakmadı bile. Ama kız, depremin bu tepesinde sallanan sismografını görmüştü. Korkuyla kapının sürgüsüne yapıştı. Kendini atacaktı dışarı. Can yataktan fırlayıp yapıştı omuzlarından:

«Dur, nereye?»

«Kaçalım. Nerdeyse yıkılacak apartman.»

«Bu kılıkla mı?»

Bulundukları oda, sipsivriydi. Bir apartmanın altıncı katıydı. Gerçekten, duvarlar da, tavan da çatırdıyordu.

Can, bir anda apartmanın yanındaki boş arsaya devriidiğini düşündü. İki çıplak vücudun, sarmaş dolaş yıkıntının altından çıkarıldığı geldi gözlerinin önüne. Kaçmayı düşündü. Altı kat merdiveni kaç dakikada ineceklerdi. Hadi sokağa indiler, nereye gideceklerdi bu kılıkta? Kepaze olmak vardı Kadıköylülere.

«Dur, Sevgi!» dedi, «Böyle, bir yere gidemeyiz!»

«Neden?»

«Nedeni var mı, baksana üstüne başına...»

«Çok mu dağınık saçlarım?»

Alay etmenin tam sırasıydı:

«Saçların fena değil ama, dudakların boyasız.»

«Bırak alayı da kaçalım.»

«Kaçamayız!»

«Neden canım?»

«Önce giyinmemiz lâzım da ondan!»

Depremin şiddeti artmıştı. Kandilli Rasathanesi'nde yerli ipliğiyle bağlanmış olan kalem, fırlamıştı âletten. Sismograf artık bir şey göstermiyordu. Ama Rasathane nerdeyse Kandilli tepelerinden kalkıp vapur iskelesine inecekti.

Sevgi, eline geçirdiği naylon çamaşırı şaşkınlıkla kolundan geçirmeye çalışıyordu. Can:

«Ters!» dedi.

Sevgi, tersin manasını ters anlamıştı. Çamaşırın içini dışına çevirdi. Yine geçirmeğe başladı kolundan. Can:

«Ters diyorum sana!» dedi. «Kolundan değil, bacağından geçireceksin!»

Sevgi dediğini yaptı. Vücudunun en önemli yeri kapanmıştı. Şimdi sıra gelmişti üst kısmına. Can, sandalyenin üstünde blucinle sarmaş dolaş olmuş bir kombinezonu çekti eteğinden. Birbirinden güç belâ ayırabildi.

«Al!» dedi, «Bunu da giy!»

Elinde kalan blucini ne yapacağını düşündü. Bu mavi pantolon heyecan arayan Amerikan gençliğinin sembolüydü. Bunu giyen 24 yaşındaki bir delikanlı, ölümden korkmazdı artık, «Asi Gençlik»i düşündü, «Cennet Yolu»nu düşündü.

«Gel Pier Angeli'm benim!» dedi, «Balkona çıkalım. İsteri krizleri içinde kıvranan İstanbul'u seyredelim balkondan!»

«Hadi ordan sen de! Karşı apartmanda oturduğumuzu unuttun mu? Ya babam görürse bizi!»

«Ne olur görürse?»

«Ben bu gece Maçka'daki teyzemdeyim, anladın mı? Babamın James Dean'i, Elvis Presley'i, Marlon Brando'yu anladığını mı sanıyorsun?»

«Ne mutaassıp ailen var. Acıyorum sana!»

«Babam hâlâ Charles Boyer'de. Annem Greta Garbo'dan bir adım atmış değil!»

«Yazık!...»

«Neler çekiyorum bütün gün!...»

«Gecelerimiz için bir şey dediğim yok değil mi sevgilim?»

Genç kızın giymeye çalıştığı kombinezonu elinden çektiği gibi bir yana fırlattı. Sevgilisini teselli için uzattı yatağın üstüne. Kızın köpek tüyü saçlarına taktı parmaklarını, başladı karıştırmaya...

Kandilli Rasathanesi'ndeki memur, ancak günde bir saat uğrardı işine. Sismografın fırlayan kalemini yerine takmak için tam sekiz saatin geçmesi gerekirdi. Artık bu saatten sonra deprem resmen devam etmiyordu ama, tabiat bu memuru bekleyecek değildi.

Deprem bütün gece aralıklarla sürüp gitti. Lâmba yeniden söndürüldüğü için abajurun sallandığını da göremiyorlardı. Yatağın ayakucundaki havlu zaten ilk devremde düşmüştü yere. Bir daha düşecek hali de yoktu!...

TAKSİTLE KÜRK

Patronun karısı sürmüş sürüştürmüş, takmış takıştırmıştı. Yeni taksite bağladığı kürkü de geçirmişti arkasına. Kırıta kırıta girdi atölyeden içeri. Kazak ustası Artin:

«Güle güle, Suzan Hanım!» diye sırıttı. Alaylı bir sırıtıştı bu. Bir gözünü kırparak sordu:

«Kaça aldınız?»

«Taksitle canım!»

«Taksitle olunca fiyatı olmaz mı? Biri hediye etmedi ya. Elbet bir fiyat verdiniz!»

«Bin iki yüz filan...»

«Ne!... Bin iki yüz mü?... Bedava!»

Kocası Numan Düzgider, «Bizim bayan, bilir işini...» der gibilerden sırıtıyordu.

Artin sırf kadına takılmak için üsteleyip duruyordu:

«Ucuz... Ucuz değil bedava. Aşkolsun! Bravo doğrusu!...»

Bu övmeler kadına değil de, kocasınaydı sanki. Ağzı kulaklarına varıyordu.

Bir bankoyla bölünen kazak atölyesindeki makineler durmuş, kazakçı kızlar ağızlarının suyunu akıtarak rüyalarına giren bu kürk mantoyu doya doya seyrediyorlardı. Bankoya yaslanan Artin, bir şey hatırlamış gibi atıldı:

«Taksitle bin iki yüz ha...» dedi, «Ben peşin peşin iki bin veriyorum. Nasıl işinize geliyor mu?»

Numan Düzgider'in ödenecek iki bonosu vardı, ikişer bin liralık... Karısına umutla baktı:

«İki bin mi?... Beş yüz daha koysan nafile... Kelepir mal bu... Bir daha ele geçer mi hiç!»

«Bütün kelepirleri siz bulursunuz, aşkolsun! Bu seferki gerçek kelepirin de kelepiriymiş!»

Numan Düzgider:

«Yoktur bizim Suzan gibisi... Bir tanedir. Top sahası gibi bir Isparta halısını sekiz yüze aldı, getirdi... Hem de haftada elli lira taksitle... Helâl olsun doğrusu... Ne halı ya!»

«Ne kadın! Bravo!... Bizimki bir kilo ıspanak almasını beceremez, hem de peşin parayla...»

Suzan kürkünü içerdeki kazakçı kızlara göstermek için gitti, bankonun önünde dikildi. Nerdeyse Artin'le burun buruna gelecekti. Yavaştan:

«Fazla kurcalama!» dedi, «Uyandıracaksın enayiyi!»

Yüksek sesle ekledi:

«Nasıl, biraz dar galiba... Kalçalar sıkıyor... Göğüs...

«Göğüs çok güzel... Fevkalâde... Bacaklar da... Yani omuzlar, oturtmuş... Eğer darlığından bir şikâyetiniz varsa, dediğim gibi, peşin iki bin lira... Bizim bayan biraz daha zayıfçadır sizden...»

Ama Suzan Düzgider'in fazla konuşacak zamanı yoktu. Kürkünün sol kolunu sıvadı. Tombul bileğine gömülü altın saat çıktı ortaya. Bu saat de taksitle alınmıştı tabii.

«İkiye beş var!» dedi. Üniversiteli Nihat tam köşe başında bekleyecekti. Akşama doğru... Kiminle buluşacaktı acaba?... Çantasını açtı... Banka müdürünün hediye ettiği takvimdeki notlara bir göz gezdirdi... «Eveeet... Aksaraylı manifaturacının ısmarladığı kostümün provası için Altın Makas'a gidecekti. Sonra... Hal'deki Naci ile...»

Kocasına döndü:

«Ben terziye gidiyorum!» dedi, «Yirmi beş lira taksitle diktirdiğim kostümün provası var bugün... Oradan da teyzeme gideceğim. Belki yemeğe kalırım teyzemlerde. Ha... Tencerede biraz patates var... Daha olmazsa iki yumurta kırarsın, olur biter. Hadi canım, allahaısmarladık. Bugün kürk taksiti için adam gönderirler... Ödersin!»

Nihat, köşe başında bekliyordu.

«Yemek yedin mi?» diye sordu Suzan, selâmdan, sabahtan önce... Zilsin diimi... Hele utanma! Paran da yoktur herhalde...»

Açtı çantasını. Uydurma taksit kartlarından birini çıkardı:

«Al şu kartı!» dedi, «Göster o domuza da elliliği bayılsın!»

Nihat trikotaj atölyesine girdiği vakit, Numan Düzgider, biraz da kazakçı kızlara duyurmak için bankonun dibine sokulmuş, demeç veriyordu:

«Karı dediğin bizim Suzan gibi olacak! Evlenecek misin, Suzan gibisini bulacaksın. Yalnız namuslu olmak yetmez. Biraz da becerikli, tutumlu olacaksın. Yuvayı yapan dişi kuştur, dememişler boşuna. Biz Talimhane'de oturuyorsak on beş mahalle kızının tırrt tırrt ördüğü kazaklar yüzünden değil... Onların çıkardığı iş, kendi haftalıklarını zor karşılar. Biz yazlarımızı Ada'da geçiriyorsak, hep Suzan'ın iş bilirliğinden. Ne tutumlu, ne becerikli, ne açıkgöz, ne...»

Gözü, kapıda dikilen birine ilişti. Nihat'tı bu! Sözünü kesmedi:

«Öylesine becerikldir ki bizim Suzan... Yere düşse bir avuç çakıl taşı ile kalkar ayağa!»

Nihat, içerdeki kazakçı kızları görmüş, yılışmaya başlamıştı. Numan Düzgider:

«Heeey!» dedi, «Ne istiyorsun!»

«Ne isteyeceğim, taksit için geldim!»

«Ne taksiti? Halı mı, çamaşır makinesi mi, kol saati mi, manto mu?»

«Kürk taksiti, kürk!»

Artin, delikanlının kimin tarafından gönderildiğini anlamıştı. «Bey kardeşim!» dedi, «Sizde aynı kürkten bir tane daha var mı acaba?»

Karşılığını Numan Düzgider verdi:

«Vallaaa...» dedi, «Aynı kürkten belki bir tane daha bulunmasına bulunur ama... Bizim Suzan gibisini dünyayı dolaşsan zor bulursun!»

KALKINMANIN YÜKÜ

Hurşit mutfaktan:

«Ustaaa!» diye seslendi, «Çırağı göndereyim mi öteberi aldırmaya?»

«Ne aldırıyorsun be?»

«Uykulukları... İki takım da ciğer getirsin gitmişken...»

«Uykuluk ha!... Ulan, uyuyorsun be! Hadi gazete okuyacak kadar okuman yazman yok... Kaç gündür müşterilerin konuştuklarına da mı kulak kabartmadın? Bir torban eksik boynunda be!...»

Hasbi boyuna söyleniyordu:

«Tekel Bakanı'na bakarsan, kalkınmanın gerektirdiği gelir artımından tam iki yüz milyon lira, bizim Tekel İdaresine isabet etmiş! Piyangonun birinci ikramiyesi vurmuş sanki... Nerede ise müjde isteyecek bizden... Piyango değil isabet eden, yıldırım be! Sen hayrını gör bundan sonra Çemberlitaş meyhanesinin... Kepenkleri çekip gitmekten başka çaremiz kalmadı. Uykuluğu, ciğeri bırak da kendine iş ara Sirkeci lokantalarında!»

Hurşit, boynunu büktü. Fıkır fıkır kaynıyordu çaydanlık. Bilseydi, maltıza kömür de dökmezdi akşam akşam...

«Biraz fasulye koysam ocağa!» dedi, «Piyaz için... Kömür boşa gitmesin!»

Kan beynine sıçramıştı Hasbi'nin:

«Ulan, ben hadımım diyorum. Sen çoluktan çocuktan ne haber, diye soruyorsun! Lâftan anlamaz mısın sen?»

Ev tellâlı Haygaz, geçiyordu dükkânın önünden:

«Hayrola Hasbi Efendi!» dedi, «Gene cinlerin toplanmış başına!»

Elindeki gazeteye bir daha göz attı:

«Kalkınmanın gerektirdiği gelir artımından bizim hissemize de piyango vurmuş!»

«Anlamadım, hani şu ortak bilete mi vurmuş?»

«Ortak bilete!»

«Ne düşüyor adam başına? Tuh anasını, o akşam bir iki buçuk lira da sen ver, demiştin. Bizde şans olsaydı, o akşam cebimizde fazladan bir iki buçuk lira bulunurdu. Herkesin anasını talih kovalamış bizimkini de Kör Salih!»

«Yahu! Siz gazete okumaz mısınız hiç?»

«Okumaz olur muyum. Emlâkçı değil miyiz, bugüne bugün... Küçük ilânları dipten doruğa kadar okurum. Kelepir bir şey mi var yoksa?»

«Zam var rakılara be, zam!»

«Yüklüce mi?»

«Eeeh... Yüzde yirmi falan...

«Ben de sanmıştım ki... Aldırma canım... Allah başka keder vermesin. Kaç gündür Etyemez'deki evin peşindeyim... Ayağım bir türlü düşmedi Çemberlitaş'a. Sakın aklına bir şey gelmesin, Yusuf'un meyhanesinin önünden bile geçmedim. Sen bir tek ver de neşemizi bulalım... Artık dubleyi bırakalım bir kenara da, teklere başlayalım!...»

İdris dükkânın kapısında dikilmiş bekliyordu.

«Merhaba Hasbi Abi!» dedi, «Allah seni inandırsın, belimden aşağısı tutmuyor. Bu balık, tükürecek çarkımıza. İşittiğimize göre rakılara da zam varmış ha?...»

«Var!... Piyango vurdu bize!»

«Sana mı vurdu, bize mi vurdu daha belli değil!... Sen şurdan bir duble yapsana!... Artık şişe ile rakı yok bizim gibilere!...»

Haygaz, tekini yuvarlamış, üstüne kuru kuru suyunu içiyordu:

«Ver bir tek daha!... Yahu Hasbi Efendi be!... Biraz da ciğerin yok mu?»

«Ciğer mi?... Yok!»

«Piyaz ver, öyle ise!»

«Piyaz da yetişmedi!»

«Geç kalmışsın bugün... Biraz peynir, hiç olmazsa...»

Hasbi Efendi girdi mutfağa, bir kenarda pis pis esneyen Hurşit'e:

«Daha oturuyor be!» diye çıkıştı, «Hiç olmazsa soğan soyar insan!»

«Sen dedin ki...»

Hasbi Efendi, çırağı tuttuğu gibi kolundan:

«Koş!» dedi, «Git karşıdan iki yüz elli gram peynir al!»

Tahsildar emeklisi İlyas sesleniyordu kapıdan:

«Hasbi Efendi!!!... Nerdesin be?...»

Mutfaktan cevap verdi:

«Buyur İlyas efendi!»

«Yahu, gazetelerde okudum da... Bugün yürürlüğe giriyormuş... Allah başka keder vermesin! İşlere çok sekte verir bu zamlar... Hani bir söz vardır: Şah idi, şahbaz oldu diye... Sen bir duble versene bana! Bizim Nizami'ye uğrayacağım. Hani dörtyol ağzındaki Tekel bayii Nizami'ye... Yahu senin piyazın meşhurdur, yumurtalı piyazın... Şöyle bolca ver de öğün geçiştirelim... Bundan sonra rakının parasını, mezesinden çıkarmazsak bulamayız evin yolunu!»

Balıkçı İdris:

«Hasbi Abi!» dedi, «Biraz uykuluk... Şu dubleyi de ikile bakalım!»

Haygaz'ın üçüncü tekini, İdris'in ikinci dublesini önlerine sürdükten sonra girdi mutfağa:

«Yahu!» diye bağırdı. «Sen ne miskin adamsın! Daha başlamadın mı fasulyeye be! Çabuk soğanları doğra... Süt kabında altı da yumurta haşla... Koş, ulan Mehmet... Bakkaldan altı yumurta getir!»

Mürettip Ziya, elinde paketlerle dikiliyordu karşıda:

«Nasılsın Hasbi Efendi? İşler nasıl?» diye sordu.

«İşler... Yüreğimi dişler be!... Vurdu piyango bize de!»

«Yoook arkadaşım, sana mı vurdu, bize mi, belli değil... Tekel bakanına bakarsan Tekel İdaresine vurmuş... Kalkınmanın gerektirdiği gelir artımından, tam iki yüz milyon lira isabet etmiş...»

«Tekel İdaresine değil mi?»

«Evet amortisi de sarhoşlara!... Ama yüzde yedi hızla bir kalkındık mı?... Kekâ!... Sen şurdan biraz rakı ver de, çekip gidelim!»

«Yarım şişe yapayım mı?»

«Ne yarım şişesi be! Bundan sonra dubleyi çekip evin yolunu tutmaktan başka çare yok... Biraz da ciğer...»

Hasbi Efendi hışımla girdi mutfağa:

«Yahu!» diye gürledi. «Sen lâftan anlamaz mısın! Hani ciğer... Koş, iki takım ciğer biraz da uykuluk getir! İyi seç ciğerleri... Üç takım yap! Üç de ekmek al!»

Mürettip Ziya, yoldan geçen makineci Avni ile arkadaşına sesleniyordu:

«Yahu, nereye? Birer duble içmeden mi gidiyorsunuz?...»

Avni, ister istemez dikildi karşısında:

«Haydi, çek de gidelim!»

«Acelen ne be?... İçeceğim, şunun şurasında bir duble rakı! Onu da harazaya getirme! Hele gel!»

İki arkadaş da yanlamışlardı bankoya. Hasbi Efendi, onların söylemesini beklemeden sürdü rakıları önlerine...

«Biraz da turp, peynir!»

Hasbi Efendi:

«Memeeet!» diye seslendi, «Al şu parayı iki demet turpla biraz da salatalık... Koooş!»

Balıkçı İdris:

«Ağabey!» diye seslendi, «Yanmış ambann öşürü mü olur? Sen şişeyi yarıla da koy şöyle önüme... Gözüm doysun hiç olmazsa!»

Mürettip Ziya:

«Sen bir duble daha ver!» dedi.

Arkadaşları da yenilediler rakıları. Haygaz seslendi dipteki masadan:

«Ben bu teklerden bir şey anlamadım! Sen hele duble yap şunu!... Bir porsiyon da köfte!»

Hasbi Efendi, çıktı dükkânın önüne, kasaba seslendi:

«Bir kilo kıyma yap!... Yumuşak olsun!»

Çemberlitaş milletvekili Hüsnü göründü karşıdan. Körkütüktü:

«Hasbi Efendi!» dedi, «Ver bir duble rakı!»

Ayakta duracak hali yoktu. Hasbi Efendi hiç oralı olmadı:

«Ver diyorum sana!» diye homurdandı.

Mürettip Ziya göz etti:

«Ver!» dedi, «Benden!»

«Arkadaşlar!» diye yapıştı kadehe, «İçelim, kalkınmamızın şerefine. Bizim milletçe... kal... kın...»

Ziya kısa kesmek için:

«Haydi, şerefe Hüsnü'cüğüm!» dedi, «Sen şimdi yavaştan al voltanı. Rahat bir uyku çek!»

Çemberlitaş milletvekili, kulaklarına kadar geçen şapkasını, çekti çıkardı:

«Haydi eyvallah!» diye salladı havada. Sonra sendeleye sendeleye üç adım ya attı, ya atmadı... Boylu boyunca kapaklandı kaldırımın üstüne. Mürettip Ziya:

«Arkadaşlar!» dedi, «Kalkınmanın yüküne, bir sarhoş bu kadar dayanabilirdi. Gene iyi dayandı, aşkolsun!»

Sonra yerinden fırlayarak:

«Gelin» dedi, «Önce şu fakiri kaldıralım yerinden! Sonra milletçe kalkınırız!»

İNEBİLİRSEN İN TRENDEN!

Ne adamlar var dünyada! En sinirime dokunan, camlardan birinin sağdakine, soldakine yarım ağız sorulmadan küt diye aşağıya kadar indirilivermesi... Be adam, yalnız sen mi yolculuk ediyorsun, şu koskoca motorlu trende!

Elimdeki gazeteyi yüzüme tuttum olmadı. Başımı köşeye doğru uzatıp duvara duvara sokuldum olmadı. Cereyan tam karşıdan suratıma geliyor, ıslak havlu gibi de yapışıyordu. Oysa camı küt diye indirenin hiç bir şeyden haberi yoktu. Camdan giren ıslak rüzgâr onun yüzüne çarpmıyordu ki...

Benim kalkıp:

«Beyefendi, temiz havaya ihtiyacınız mı var? Buyrun benim yerime geçin öyleyse...» demem gerekirdi ama... Yer olarak, bir şikâyetim yoktu ki gömüldüğüm koltuktan! Kompartımanın tam köşesindeydim, Herkes gözümün önünde, elimin altında... Üstelik de motorlu tren yüzümün döndüğü yöne doğru yol almakta... Herifin yaptığı kabalığı sineye çekip bir de üste yerimi kaptıracak değildim ya! Yoook, bu kadar yumuşak başlı, bu kadar saf olamam!

Böyle yolculuklarda tez canlı olmaya da gelmez, sinirlenmeyeceksin oğlum!

Yanımdaki kulüp idarecisi kılıklı, ensesi ustura ile kazınmış adamın eğildim kulağına:

«Aşk olsun Clay'e!» dedim, «Ayıya verdi dersini!»

«Evet!» diye kıçından okuduğu gazeteden kaldırdı başını.

«Aşk olsun Clay'e!»

«Yedinci rauntta iki seksen uzatıvermiş herifi! Uzatmış ama bana kalırsa bir oyun var bu işin içinde!»

Bizim yol arkadaşı tecrübeli idarecilerden olacak!

«Ne oyunu?» dedim.

«Şike falan!... Malûm ya bu işleri Amerikan gangsterleri idare eder... Her boks maçının arkasında bir şebekenin parmağı vardır.»

Karşımdaki:

«Her boks maçında mı yalnız...» dedi, «Her maçta deseniz daha doğru olacak! İzmir kulüpleri...»

«Neee?» diye yükseltti sesini, «Sen İzmir kulüplerinin adını salâvatla al ağzına!»

Tam sırası gelmişti:

«Efendim!» dedim, «Şu pencereyi kapatsanız!»

Adamcağız bu idareciye mi cevap versin, camı mı çeksin yukarıya! Bocalar gibi oldu.

Sağımda oturan idareci:

«Ne duruyorsun?» dedi, «Kapatsana pencereyi!»

Adam süklüm püklüm kalktı ayağa.

«Saygı diye bir şey vardır. Kamçı gibi şaklıyor insanın suratına be! İzmir'e leşimiz inecek trenden! Zaten maçlarda anamız ağlıyor soğuktan!»

Karşımdaki, camı kapatmış köşesine büzülmüştü.

Cebinden çıkardığı gazeteyle perdelemişti suratını. Sağımdaki idareci alamamıştı ki hıncını:

«Müslüman'mış da üstelik bu Clay!» diye devam etti. «Din kuvveti var herifçioğlunda! Çok konuşuyor ama bir bildiği var da konuşuyor. Ayıyı tepe taklak edeceğim, leşini ringe sereceğim dedi, serdi de!... Bir insan Müslüman mı karşısında durulmaz. Bak Ürdünlü bir tıp talebesi de Müslüman olmuş... Aşk olsun!»

Tam çaprazımda kalan dördüncü yolcu:

«Müslüman olmuş değil» dedi, «Sünnet olmuş!»

«İkisi bir kapıya çıkar!»

«Camiye girmek için değil ki... Fatma Hanım'ın pansiyonuna girmek için!»

Sonra başladı gazeteden okumaya:

«Pansiyoner olarak kalmak isteyen, fakat sünnetsiz olduğu için eve kabul edilmeyen Ürdünlü Hıristiyan Yakup Rabadi, pansiyon sahibi Fatma Hanım tarafından bütün masrafı...»

İdarecinin tezine aykırıydı bu gazetenin anlattıkları:

«Sen bakma!...» diye kesti okumasını, «İçine İslamiyet'in nuru doğmasa değil pansiyona, saraya sokacağız desen boş verir! Sünnet bu be! Herif tırnak kestirmiyor...»

«Geçenlerde bir Amerikan da Müslüman olmuştu!»

Taaa öbür pencerenin önünde duran gözlüklü orta yaşlı biri, oturduğu yerden lâfa karıştı:

«Beyim!» dedi, «Yeryüzünde kaç milyon Müslüman var!»

«Üç yüz!» diye cevap verdi karşımdaki...

«Hayır!» dedi idareci, «Dört yüz!»

Gözlüklü yolcu:

«De ki beş yüz milyon!... İki Müslüman daha katılınca kaç Müslüman eder. 500 milyon iki... değil mi?»

«Kötü mü?» dedi karşımda oturan...

«İyi tabîî... Kötü olur mu... Cezayir'deki Müslüman kardeşlerimiz posta posta makineli tüfekten geçirilirken siz neredeydiniz!... Hocanın kazanı gibi... Kazan tencere doğururken güzel! Kazan doğum yaparken ölürse... Olmaz, böyle şey haaa! Yalan! Milyonlarca Müslüman yıllardır sömürücülerin elinde sıkılıp suyu çıkarılırken... Koleradan kırılırken... Kılımız kıpırdamıyor da biri çıkıp kafasına sünnet takkesi geçirince yıllardır susan gazetelerin ilk sayfalarında resimleri çıkıyor! Cezayirlilere asi diyen gazetelerin!»

Tren yavaşlamıştı. Çaprazımda oturan, çantasını kaptığı gibi:

«Haydi eyvallah!» dedi, «Hepinize iyi yolculuklar!»

Sağındaki idareci, daha adam, istasyona ayak basmadan:

«Oh be!» dedi, «Herifte bir çene, bir çene! Nefes aldırmadı kimseye! Yahu iki lâfı da bunların vardır, pas vereyim dediği yok!»

«Ama...» dedim, «Attıkları da halis goldü!...»

«Hepsi ofsayt! Faulller de caba! Ben hakemin yerinde olsam atardım oyundan dışarı!»

Öbür istasyonda da, karşımdaki yolcu kalktı:

«Tam tatlı tarafından açmıştık!» dedi, «Yolculuk bu! Haydi hepinize iyi yolculuklar! Clay'lerinizle, Yakup'larınızla hoşça kalın!»

Çantasını fileden alırken yanımdaki idarecinin gözünün içine bakarak:

«Ya Clay nakavt olsaydı!» dedi gülerek.

«Olmaz!»

«Yani olsaydı demek istiyorum!»

«Hayır!» diye dikildi karşısına, «Olmaz!»

«Haklısın!» dedi, «Olmaz!... Seninle karşılıklı din kuvvetimizi ölçmeye niyetim yok! Hoşça kalın arkadaşlar!»

Gözlüklü daha kompartımandan çıkmadan:

«Anladım!» dedi, «Bu adamın dinsizin biri olduğunu! Hem de bal gibi de solcu!... Batıracaklar memleketi! Mektep medrese göreni böyle yaparsa cahili ne yapsın!»

Tren Manisa'ya doğru yıldırım gibi uçuyordu. İdareci:

«Tanırım!» dedi, «Bir davada iki tarafı da idare ettiği anlaşılınca az kaldı atıyorlardı Barodan. Namussuzun biridir!»

Manisa'ya girerken karşımdaki iri kıyım yolcu da bir toparlandı. Gazetesini cebine koydu. Şapkasını eline aldı. Kendinden hiç beklenmeyen bir nezaketle önce, benim elimi sıktı, sonra sağımdaki idarecinin:

«Tanıştığımıza memnun oldum!» dedi, «Hepinize iyi yolculuklar!...» Karşı bölmedekilerin de sıradan sıktı ellerini. İdareci kalktı, onun yerine geçti, yani tam karşıma!

«Tanıştığına memnun olmuş!» diye başladı, «Hırbo! Kendisini bilmiyorum sanıyor. Fırını var Tilkilik'te... İt oğlu it!... Rutubetçi pezevenk! Ekmek başına on gram rutubet verse beş bin ekmekte eder... Şu kadar gram. Ulan İzmirliler deve mi ki hamur yutturursun sen her Allah'ın günü!»

Öbür bölmeden bir genç geldi, oturdu yanına. «Ağabi!» dedi. «Şemik'lerde ineceğim ben!»

«Peki!» dedi, «Yarın kulübe gel! Anladın mı? Hadi güle güle! Ne diyordum, İstanbul'dan geliyor bu hırbo!... Her seferinde beş bin lirayı ezer. Nerde ezer, nasıl ezer anlayıverin artık!»

Taaa karşıdaki bölmelere anlatıyordu. Bir gence çevirdi başını:

«Nuri!» diye seslendi, «Adam diye götürdük Bandırma'ya bu Yılmaz'ı biz de!»

Genç lâfı ağzına tıkamak için:

«Üç gol atmadı mı?» dedi. «Daha ne yapsın! Şampiyon etti takımı! Ya bir çakılsaydı, ne olurdu hali! Ne demek uydurma bir lisansla maça girmek!»

«Canım!» dedi, «Geç o tarafını... Daha birinci haftayımda tutturdu, beş bini peşin isterim, vermezsen sakatlanır çıkarım, diye... İt bunlar! Bu adamlara güvenip iş de çeviremezsin! Yarı yolda bırakırlar adamı!»

Tren yavaşladı. İnmem gerekiyordu, ama inemezdim. Peşimden küfür yemek hoşuma gitmezdi hiç! «İnmeyecek misin!» diye sordu. «Hayır!» dedim, «Basmane'de ineceğim!»

Bayağı üzüldü. Biraz da dalına basmak için!...

«İyi geçti yolculuğumuz!» dedim. «İyi arkadaşlara rastladık!»

«Neee?» dedi, «İyi arkadaşlara mı? Baştan başa dolapçılar, dalavereciler, dümenciler... Kolunu ver bunlara, elini alamazsın!»

Tren durmuştu Basmane'de. «Geldik!» dedi, «Daha ne duruyorsun!»

«Yooo!» dedim, «Yağma yok! Şurdan şuraya bir adım atmam! Tren boşalacak, gidenlerin arkasından ileri geri konuşacak tek canlı yaratık kalmayacak, ondan sonra ben!»

Yaktım bir sigara, yaslandım bavuluma! Kulüp idarecisi, cıkcıklı bir lâhavleden sonra kıstırdı çantasını koltuğunun altına. Yarım ağız bir «Eyvallah!» çektikten sonra, bastı gitti. Ben de arkasından!

Atladım Basmane'den bir taksiye. Bizimki oralarda bir dolmuş arıyordu. Beni görünce el etti bana:

«Yoook!» dedim, «İşine yaramaz bu araba! Karşıyaka'ya gidiyorum!»

Şaşırmıştı:

«Karşıyaka'ya mı?... Peki... Neden inmedin yolda?»

«İnmedim!» dedim, «Keyif benim değil mi? İnmedim işte! İneyim de arkamdan bir güzel beni çekiştiresiniz, öyle mi? Haydi eyvallah!...»

Çevresine bir bakındı. Beni çekiştirecek adam aradı ama, sipsivri bırakmıştım yolun ortasında, tek başına!

BİR YAZ DELİKANLISI

Beyoğlu vitrinlerine bakıp, içindekilerden çok camda kendilerini seyreden kadınlara hak verdik ister istemez.

Bir sandalet beğenmek için Vangok'un vitrinine başımı uzatır uzatmaz kendi gün yanığı suratımla yüz yüze gelince: «Oğlum Nuri Nurdoğan!» diye bağırdım! «Beğeniyorum seni!... Çok, çok hoşuma gidiyorsun!... Maşallah, maşallah!... Bu ne sağlık, bu ne zindelik... Akçakoca yaramış sana!... Güneş banyoları, deniz banyoları, boşa gitmemiş... Yirmi yaş gençleşmişsin!»

Vitrindeki sandaletlere göz ucuyla bile bakmadan yürüdüm, gittim... Çivi gibiydim doğrusu. Üzerimde bir hafiflik, bir uçanlık, ne bileyim bir yaylanma, bir... Bir oklaşma!...

«Çüşşş!... Kör müsün be!»

Bakıra dönmüş yüzümü seyredecek yeni bir vitrin ararken birine bindirmiştim.

«Ooo!... Sen misin delikanlı be?... Az daha kalayı basacaktım. Bu ne gençlik, bu ne dinçlik!... On beşinde kız olsam takılırdım arkana!... Nerelerdeydin çoktandır?»

«Akçakoca'da. Bizim çocuklar kamp kurmuşlar. Bir hafta da beni misafir ettiler. Görme Halit'ciğim, o ne deniz, o ne kum... Romatizmaya iyi gelir dediler, yallah deyip gittim.»

«Fa[illegible]etizmayı kirli çamaşır gibi sıyırıp atmışsın! Daha bir ay önce Galatoğlu'nda uzaktan görmüş de acımıştım sana: Sapsarı [illegible] surat, içine çökmüş gözler... O musun sen be?... Tunçtan bir heykele dönmüşsün maşallah!... Kim der sana kırk kırk bir...»

«Korkma, kırk bir buçuk de!»

«Oldu mu o kadar... Taş mektebin bahçesinde uzun eşek oynadığımız günleri düşünüyorum da...»

«Bırak eski hikâyeleri... İçimi karartma sabah sabah. Bir gün uğra yazıhaneye de konuşalım...»

İlk karşıma çıkan mağazadan bir çift sandalet aldım, geçirdim ayağıma. Yolda bir Roma atleti çevikliğiyle yürüyor, ne yürümesi, sekiyor, koşuyor, uçuyorum düpedüz.

Bir kadın, güzel giyinmiş bir kadın, gözlerimin içine bakarak, geçti.

«Oğlum Nuri!» dedim, «Kendine gel... Sana, iyi giyinen değil, iyi soyunan kadın lâzım... Kadının yaşına dikkat etmedin mi?... Otuz sekiz, kırk... Bu mübarekler yirmi beşi geçti mi bayramlarda elleri öpülür... İşte geldin gidiyorsun... Bu gençlik bir daha ele geçmez!»

Bir iki adım daha attıktan sonra gerisini tamamladım:

«Öyle ya!» dedim. «İki üç ay sonra ne gençlik kalacak, ne dinçlik... Bu bronz heykel yine bir ahşap adam olacak... Önümüz kış!»

Bir mayo vitrininin önünde durdum. Şortlar, bikiniler... Bu sene de çeşitleri çok... Hele şu açık mavi üstüne kırmızı balıklı... Efendim!... Kumral üstüne, vay vay vaaay, koyu yeşil gözler... Aman ne boy, aman ne bel, aman ne kalça... Nerde ise cadde ortasında şarkısını tutturacağım: Aman Allah gözlere bak, gözlere!... Böyle bir şarkı vardır değil mi?

Tepeden tırnağa süzdü beni. Eh, yirmi, yirmi bir... Bilemedin yirmi üç... Yani bayramlarda eli öpülmeyecek soydan... Acaba o ne düşünüyor: Otuz, otuz beş... Bilemedin otuz sekiz mi diyor benim için?... Amaaan, ne derse desin, bu gençlik, bu dinçlik bende varken...»

Kendi kendime başladım söylenmeye:

«Yüz altmış lira bikini... Sudan ucuz vallahi... Ama ne yakışır ya, kumral saçlı yeşil gözlü, bir güzele.»

«Oğlum Nuri!» dedim, «Bırak gevezeliği. Ya uysal bir gülücükle teşekkür ederim deyiverirse?... Hacıağalık seni açmaz, eğer bir plâj arkadaşı arıyorsan gençliğine, dinçliğine güven... Yüz altmış liralık mayodan başlamak biraz morukluk, lüks alâmetidir... Sen ki, bir Romalı atlet kadar diri, canlı, atılgansın... Bırak bu ihtiyar ağızlarını! Hem sen saat on bir de Mecidiyeköy de olmayacak mısın?... Otobüs... Dolmuş... Hay Allah nerde, durak? Gene ne cehenneme kaldırdılar? Karaköy'e gitmek için Beşiktaş'a, Beşiktaş'a gitmek için Aksaray'a yönelecekmiş yeni trafiği uygulamış olasın. Herhalde Mecidiyeköy'e gitmek için de Kadıköy iskelesine inmeli... Haydi Allah rast getire!»

İlk durakta atladım bir otobüse. Yanlışsa yarı yolda ineriz. Bütün koltuklar boş kalmış ki ilk durakta akın başladı. Beni süre süre tıktılar köşeye. Önümdeki koltukta karavel saçlı bir kızın kuzusu... On yedi, on yedi buçuk... Ya Adalı, ya Floryalı... Bütün yazın güneşi, denizi, tuzlu rüzgârı derisini güderi eldiveneye çevirmiş. Yeşil yeşil gülüyor adamın yüzüne. Elinde bir de kitap... Okul yok, sınav yok... Olsa olsa roman olacak bu... Hem de... Eveeet, Lolita!... Ta kendisi... Gözlerimin içine bakışından belli haspanın. İyi ama ben Lolita'lık adam mıyım be?... Vitrinler yalan mı söylüyor?... Bu gençlik, bu dinçlik... Efendim?... Sonra kızda da bir Lolita havasından çok, olgun bir kadın havası var. Yaşını göstermiyor belki... Yaz geldi mi, yaşları belli olmaz bunların. Göğüslerin olgunluğuna bakılırsa, on yediye bir yedi daha ekle!... Hele kalçalar, maşallah, taşıyor oturduğu koltuktan... Altı da kalçalar için, etti otuz.

Gözlerimin, üstünde yürüdüğünü sezince ürkekleşti yavrucak. Yok canım, yok civcivim benim, korkma!... Oralara daha çok vakit var... İstersen bugün sadece muhallebiciye gideriz. Bir dahaki sefere de Yıldız Parkı... Plâj mı?... Peki, plâj olsun! Hakkın var, çıkaralım tadını denizin. Kışın da sinemalar bizim, tiyatrolar bizim... Ne o?... Bu ürkeklik, bu telâş ne?

Yavaşça kalkıyor yerinden. Gözlerimin içine bakarak gülüyor. Gülme değil bu, bir nezaket diş gösterisi... Eliyle kalktığı yeri işaret ediyor. İnecek mi yoksa? Hıh, o inerse ben durur muyum ki... Ne?... Ne söylüyor?

«Buyrun, diyor. Buyrun Bey amca!... Ayakta kaldınız! Yorulmayın! Buyrun oturun!...»

Demek böyle haaa! Demek Bey Amca!... Boşalttığı koltuğa ister istemez oturuyorum. Oturuyorum değil, yığılıyorum. Demek böyle ha?... Amca... Bey Amca ha?... Yuh olsun güneşe! Yuh olsun denize, plâja!... Yuh olsun Akçakoca da geçen günlere!.. Sağol kızım, sağol evlâdım... Bana haddimi bildirdin! Teşekkürler!...

SUYA DÜŞEN UMUTLAR

Hani karabiber denilen yavrucaklar vardır ya, kara kaşlı, kara gözlü... İşte böyle bir esmer güzeliydi Handan... Aynaya bakmayı öğrendiği ilk günden beri sabah akşam hep kurum karası saç, tava karası kaş, üzüm karası göz gördüğünden mi nedir, sarıya, ölesiye tutkundu. Bu sarıya tutkunluğu ilkin kurdelesinden başlayarak açığa vurmuştu kendini, tam «Sarı kurdelem sarı» şarkısının çıktığı yıllarda...

Yıllar geçtikçe kendisi esmer olarak kalsa da, nesi varsa sarıydı, kurdelesinden, patiklerinden, kısa çoraplarından başlayan sarılık tutkusu, çamaşırlarına, yatak örtülerine, odasının badanasına, perdelerine kadar yayıldıkça yayıldı. İlkyazdan çok, sonbaharı, erguvandan, salkımdan çok fulyaları, katırtırnaklarını sevmeye başladı. Esmerler kendisinden bir tatlı söz bile işitmeden, yüzlerine göz kuyruğu ile bakılmadan geçip gittiler. Gönlünde hep sarışınlar filizlenip boy attılar, vakti gelince de döktüler yapraklarını teker teker, yerlerini yeni sarışınlara bırakarak...

Okumaya yazmaya, annesinin öncülüğüyle başladığı ilk günlerde bile yaşıtları, bembeyaz kaymak kâğıtlara yazılar karalarken hep sarı defterler istemişti Handan. A harfinin çatallarını, sarı kalemlerle sarı defterlerin sarı kâğıtlarına çiziktirip durmuştu.

Alfabeyi söktüğü bu ilk günlerde, «Ne olacaksın büyüyünce?» diye sordukları zaman, «Yazar olacağım!» demişti. A yazmasını kolay sandığından olacaktı herhalde! Yaşıtları hep «Doktor olacağım, mühendis olacağım!» deyip dururlarken...

Kim bilir, yazar olmayı da annesi koymuş olacaktı aklına! Ah, keşke yazar olmakta direnseydi de, yeteneklerinin dışına doğru sürüklenmeseydi. Zararsız bir tutkudur yazar olma çünkü... Hiçbir şey edinemezse kişi, mektup yazmayı olsun öğrenir sonunda. Kazandibi, tavukgöğsü ismarlamak zorunda kalmadan, aşk mektuplarını olsun kendisi yazar.

Evet, her şeyi annesinden öğrenmişti Handan... Nazlanmayı, durup dururken kavga çıkarmayı, tabak bardak kırmayı, boyanmayı, süslenmeyi, göz süzüp dudak bükmeyi... Alfabeyi de annesinden öğrenmişti, üç dört yaşlarında...

«Ya müzik?»

Ah o müzik!... Onu da annesinden öğrenmişti işte. Konakta bir ud vardı, büyükbabalardan, paşa dedelerden kalma... Paşa dede ut çalmazdı ama, toplardı ihvanını selâmlığa, onlara çaldırırdı.

Handan Soyluer, bir gün udun telleri değiştirilirken, annesi ojeli tırnaklarıyla, «la si do re si do»yu tımbırdatıvermişti. Bunun söze aktırılması «Oğlan yaylı» anlamına gelirdi. Ertesi gün de udu yerine kaldırırken, «do si la si si»yi tımbırdatmıştı. Bu sesler de «Kız yaylı» demekti. Handan, annesinin yarım yamalak parmak basılacak yerleri göstermesinden yararlanarak hemen kapıvermişti bu sesleri...

Ertesi gün misafirlerin bastırdığı bir saatte kucağına kendinden daha tombul, kendinden daha anlayışlı kocaman udu yerleştirip çaldırtmışlardı ona. Eliyle karıştırdığı naneye, ağzıyla şunları da ekleyince şöylesine bir bulamaç çıkıvermişti ortaya:

«Oğlan yaylı, kız yaylı
Dayanamıyorum ben gayrı!
Ben mektebe gidiyom
Kaldım annemden ayrı!»

«Harika!» diye bağırdılar dinleyenler, «Harika!...»

Keşke çalmasaydı Handan, keşke söylemeseydi bu dörtlüğü. Dinleyen misafirlerin:

«Harika!» diye üzerine atılmaları, Meclisten yeni çıkan harika çocuklar kanununun maddelerine saldırmak gibi bir şeydi yaptıkları... Hemen tutanaklar tutuldu, ifadeler alındı, en kısa zamanda Paris'e sürgün edildi yavrucak. Daha kötüsü, annesinin de aynı kanunun, aynı maddelerine çarptırılmış olmasıydı. Suça kışkırtan anne olduğu gibi, suçun doğrudan doğruya taaa kendisiydi... Zavallı anne ister istemez çekti cezasını, çocuğuyla birlikte, tam altı yıl. Altı yıl sonra yeni atanmış bir öğrenci müfettişin yan tutmayan raporuyla cezaları bağışlanarak yurda dönmüşlerdi.

Türkiye'ye döndükleri gün Handan'ın biyografisinin ilk bölümü de sona ermiş bulunuyordu. Handan'ın ilk teşebbüsü böylece suya düşüyordu işte... Ama sarıya karşı olan tutkusu hâlâ sürüp gidiyordu. Sarı telli sapsan bir kemanı vardı Handan'ın. Bunu sevmesi gerektiği için seviyordu. «Oğlan yaylı»yı çalmıyordu artık ama, tombul udlarda, işte bu yaylı aracı çalmaya uğraşıyordu.

«Kemal Hurşit Bey»in yetenekli, yeteneksiz bütün müzik severlerin kapısından gelip geçtikleri Nişantaşı'ndaki konağına gidip gelmeye başlamıştı Handan Soyluer de... Fransızların anlayamadıkları harika çocuk büyümüş, yerine dâhi bir genç kız gelmişti bu konakta.

Fransızlar anlayamamışlardı yeteneklerini ama, işte sonunda Kemal Hurşit Bey anlamıştı ya!...

Bir gün Hurşit Bey:

«İşte Handan...» demişti, «Size akompanye edecek piyanist Erol Gürkan.»

Şöyle başını kaldırıp bakınca ilk önce sapsarı saçlar görmüştü Handan Soyluer, sonra bal rengi gözler... Sonra, daha sonra... Hiçbir şey görmemişti gözleri, ama hiçbir şey!

Erol Gürkan, yalnız piyanosuyla değil, nesi varsa kullanmıştı eşdeşlik edebilmek için... Elden düşme sapsarı arabasını, sarı-

ya boyanmış odasındaki sapsarı kadehlerden içirdiği viskilerle, sapsarı çarşaflar içindeki yaldızlı karyolasını...

Annesi soruyordu her ikisine ayrı ayrı:

«Ne vakit nişanlanacaksınız?» diye.

«Konserden sonra.» diyorlardı her ikisi de ayrı ayrı.

Sapsarı kâğıtlar asıldı kentin duvarlarına, ağaçların sarı yapraklarını döktüğü bir mevsimde... Konser sezonu başlamıştı. Ekimin bilmem kaçında konserleri vardı, sinemadan bozma geniş bir konser salonunda... Biletlerin hemen yarısını Handan'ın annesi dağıtmıştı eşe dosta... Bir yarısı da sayfa sayfa reklâmların çekiciliğine dayanamayan konser meraklılarınca satın alınmıştı... Daha doğrusu sosyete sayfalarına el altından yazdırılmış dost yazılarının içtenliğine inananlar tarafından...

Salonu doldurmaları, yalnız Kemal Hurşit Bey'in her ikisi için bestelediği piyano, keman ve orkestra tarafından çalınacak Anatoli adlı konçertoyu dinleme için değildi elbet... Biraz da bu iki birbirine denk esmer-sarı uyumunu incelemek içindi... Kemal Hurşit Bey'in prezantasyonuyla açılmıştı perde... Belediye orkestrası pusuda, kendilerine «Haydi!» diyecek sihirli çomağı bekliyordu. Gözler notalardan çok, bu iki sevgiliye dikilmişti.

Sarışın erkek, sarışınlığının hinoğluhinliği içinde «tam siper»di, piyanosunun diz çukurunda... Sesler, ne de olsa usta bir akortçunun İngiliz anahtarıyla kıskıvrak bağlanmıştı. Ama keman... Keman için kesin bir sınır çizilemezdi, gerilen tellerin üzerinde...

Mevsim sonu öksürükleriyle sürüp gidiyordu konser. Sinirli parmaklar nerelere bastığının farkında olmadan, o tel senin, bu tel benim yalpalıyordu... Yalnız tel üstünde ileri geri tökezlenmelerle kalmıyordu parmaklar, telden tele de atlayıp sekiyordu.

Basamağının üstünde çomağını sinirli sinirli oynatan maestro, geç de olsa işin farkına varmış, kemanın sesini surdillemek için orkestrayı coşturup gürültüye boğma zorunluğunu duymuştu. Hani başarmıyor da değildi. Davulcu bile, çoktan anlamıştı işin içyüzünü... Davulunu yerli yersiz tokmaklamaya çalışıyordu bütün gücüyle...

Handan Soyluer, her gün, banyoda bile tökezlemeden mırıldandığı notaları derleyip toplayıp dizemez olmuştu tellere. Sürttüğü yayın baskısından kurtulan kaçak sesler, kulakları tırmalamaya başlamıştı çoktan. Frenleyemediği coşku yüzünden boyuna yer değiştiriyordu mezürler... Al baştan etmesi gereken bir bölümü atlamış, yanlışının farkına varınca da birden zınk diye duruvermişti. Ne geriye dönebiliyordu, ne de ilerleyebiliyordu. Birden silinivermişti notalar sayfaların üzerinden. Piyano almış başını, gidiyordu. Koşup yetişmek istese de, güç kalmamıştı parmaklarında. Yay ile keman iki ayrı enstrüman gibi düşüvermişti iki yanına.

İki sinirli el, birden havada açılıp durduruvermişti orkestrayı. Biten konserle birlikte bir biyografinin ikinci bölümü de böylece sona ermiş oluyordu.

Sona eren, konser değildi sadece, kendisine hayat boyu eşdeşlik etmesi düşünülen bir sarışının da kendisini bırakıp gitmesiydi.

Sürüp giden umutsuzlukları temiz bir «intihar» paklardı ancak. Bir gün, Orhan Veli'nin şiirine boş vererek attı kendini denize. Suya düşen hayallerinin, Boğazın mavi sularına vuran bir yansımasıydı bu atılış...

Ama olmadı...

Handan'ın bu teşebbüsü de, yaptığı bütün teşebbüsler gibi yarım kalmıştı. Bir delikanlı, bir dalışta çıkarıvermişti suyun yüzüne onu. Yuttuğu bol su kâr kalmıştı yanına. Kendine gelip de göz ucuyla karşısındaki gence bakar bakmaz:

«Ah, yazık!» demişti, «Bir esmermiş beni kurtaran!...»

YAŞŞA, ULAN İNEEEK!...

Bir aydır yalı kahvelerinde dedikodusu sürüp giden maç bugün yapılacaktı, tabakhanenin arkasındaki düzlükte. Bundan önceki maçlar, türlü nedenlerle yapılamamıştı, başlanan maçlar da bitirilememişti havanın gerginliği yüzünden. Çok daha önceleri kulüpler henüz yoktu ama, Aşağı Mahalle ile Yukarı Mahalle arasındaki zıtlık, bu memlekette ilk parti açıldı açılalı sürüp gidiyordu. Bu yüzden bu memlekette ne açılırsa, hep ikişer ikişer açılırdı. Yalnız Hükümet Dairesi bir taneydi, o da tam iki mahallenin kesiştiği çizgi üzerinde.

Yukarı Mahalle'de Ataryemez takımını açtığı gün, Aşağı Mahalle karşısına Ataryatar takımını çıkarmıştı ona inat. Futbol, iki mahalle arasındaki geleneksel geçimsizliği sürdürmek için arayıp da bulunmaz bir oyundu, cirit gibi bir cenk oyunu...

Oyunun oynanacağı yer üzerindeki çekişmeler günlerce sürmüştü. Çok daha biçimli, geniş alanlar vardı ama, her biri takımlardan birine seyirci avantajı bakımından üstünlükler sağladığı için sakıncalı görülmüştü. Seyirci avantajı sorunu yanlış anlaşılmasın. Seyirciler, maç nerde yapılırsa yapılsın aynı seyircilerdi ama, dengeyi bozan pencerelerden bakması gereken başörtülü kadın başlanydı. Her ne kadar alana inmezlerdi ama, kâğıt yapıştırılmış camlar arkasından bakmaları bile oyunun gidişine yeteri kertede etkili olurdu, bir iki denemeden anlaşıldığına göre

En sonunda kasabanın gün görmüş kişilerinden Seydali'nin bulduğu tabakhane arkası, iki takımı tutanları da susturmuştu ister istemez. Tabakhanenin iki mahalleden hiç biriyle ilintisi yoktu. Çünkü yeri ne aşağıdaydı, ne yukarıda... Hattâ kasaba dışında olduğu için (üstelik et kokusu yüzünden) bu memleketin malı mülkü bile sayılmazdı. Sahibi bile yakın köylerden birinde doğup büyüme idi.

Seyirciler daha sabahtan üçer beşer almışlardı yerlerini tabakhane arkasında. Yalnız seyirciler mi? Yeme ile, içme ile uzaktan yakından ilgisi ilişkisi olan bütün satıcılar da yerlerini almışlardı. Simitçiler, ayrancılar, yemişçiler, gazozcular, peynirli pideciler, lâhmacuncular...

Önce top alanına hakem çıktı. Yumruk kadar bir bekçi düdüğü, boynundaki sicimde sallanıyordu. Alanın taç çizgisine kadar sokulup bağdaş kurmuş olan seyirciler, uzunlu kısalı parmaklarını ağızlarına getirerek bir ıslık korosu halinde hakemi selâmladılar.

Hakem de düdüğünün akordunu yapmak için üç uzun altı kısa üfürükle selâmı karşıladı. Bu aynı zamanda oyuncuları çağırma anlamına da geliyordu. Önce Ataryemez takımı göründü. Kimisinin kıçında paçaları sıvanmış kara don, kiminin sırtında kolları sıvanmış mintan vardı. Ayaklarında da adamına göre; postal, mes, nalçalı kundura, cizlaved lâstik...

En önde kaleci Ali tırısa kalkmıştı, arkasında on bir oyuncu çalımlı bir eşkinle koşuyordu. Asıl kaleci Şoför Recep Adapazarı'na kavun götürdüğü için yerine muavini Çakır Ali'yi yollamıştı. Zehir gibi kaleciydi Çakır Ali... Deve gibi boyuyla kale duvarının üstünden geçen şutları bile armut toplar gibi toplardı, ama küçük bir kusuru vardı, ayağının burnundan geçenleri eğilip tutamazdı bu boy yüzünden.

Ataryemezliler önce alanın poyraz tarafına döndüler

«Sağol, sağol, sağol!...» diye beş yüz kadar seyircinin ömrüne dua ettiler, sonra tersyüz edip üç kere daha haykırdılar!

Ama karşı tarafta ömürlerine dua edilecek kimsecikler yoktu. Üç beş inek bayırda otluyordu kendi hallerinde, o kadar... Bunlardan biri başını kaldırdı selâmiara karşılık verdi:

«Mooo!...»

Çakır Ali, kucağındaki topu alanın ortasında minareledikten sonra, kaleye koştu. Sağaçık Köfte Bekir, yere düşen topu fiyakalıca istop etmeye kalkıştı ama dumanı fazla aldığı için ayağını biçimiice çıkaramamıştı, top bir iki zıpladıktan sonra Ayva Nuri'nin önüne doğru yuvarlandı.

Ayva Nuri böyle zıplaya zıplaya gelen pasiara bayılırdı:

«Tut ulan Çakır!» diye bir asıldı ama nerdeee!... Top korner noktasından havalanarak hıyar bostanına düştü. Bostana her giren topun, en azdan beş hıyara mal olduğunu bilen bostan sahibi topu hiç durdurmadan geldiği yere yolladı. Top bu sefer Piç Necmi'deydi. Tuttursa kaleyi Piç Necmi tutturabilirdi ama, onda da bir terslik vardı bugün. Bir sol yapıştırmak istediyse de 45 numara ayakkabı, topun bir karış üstünden geçmişti. Kıyıdan:

«Ulan sen de fazla çekmişsin dalgayı!» diye yuhaladılar.

Hakem saatine bir kere daha baktı, düdüğünü sinirli sinirli üfledi. Hep böyle yapardı, bu Ataryatar takımı. Hâlâ görünürlerde yoktu kimsecikler.

Ataryemezliler boş durmamak için işi tek kaleye döktüler. Maç için bir antrenmanları yoktu. Nasıl olabilirdi ki... Ancak bugün bir araya gelebilmişlerdi. Yarım saatlik bir antrenman yaptılar, bir araya gelmişken...

Hakem maçı unutmuş, ileri geri koşarak tek kaleyi yönetiyordu. İki penaltı verdi haybeden, ikisi de aut olmuştu çekilen şutların. Kaleci şanslıydı bugün.

Bir ara aklına gene maç gelmiş olacaktı hakemin. Korner köşesine kadar giderek düdüğünü çaldı kesik kesik... İlerdeki mısır tarlasından önce takımın kaptanı Çakıldak Hayri boy gösterdi:

«Patladın mı be!» diye çıkıştı hakeme, «Daha kafamızı bile bulamadık!»

Çok geçmeden de kaleci önde, tek sıra Ataryatar takımı çıktı alana.

Para atmak için kaptanlar hakemin yanına geldiler. Ama kimsede atacak bozuk para yoktu. Ufak para darlığı vardı memlekette. Hakem yerden bir çöp alarak kaptanlara uzattı, çözümledi bu işi de...

Herkes yerini alınca bir sorun çıktı ortaya! Hakem de dahil, bütün formalar siyah-beyazdı. Daha önemlisi, takımların biri on iki, biri on kişiydi. Onluk takımın kaptanı:

«Takımımızda siyasi temizlik yaptık, sol açığı attık!» dedi, «Aşırı giderlerse sol hafı, sol beki de atacağız!»

Karşı taraf:

«Oyuncular tamam sayılır, işte hepsi yirmi iki kişi!» diye savunmasını yaptıysa da hakem bunu da yutmadı, fazlasını çıkardı.

Bu tartışmalar sürüp giderken Ataryatarın sol açığı da gelmişti. Enayi, yeni evli olduğu için, çıkamamıştı karının koynundan.

Oyun çok durgun başlamıştı. Formalar siyah-beyaz, beyaz-siyah olduğu için paslaşmalarda kimse sıkıntı çekmiyordu. Hakem bile karışıyordu ara sıra oyuna. Bir ara çok sertleşmişti oyun. Ataryatarlılar biçmeye başlamışlardı. Biçilenlerin hep kendi takımlarından olduğu anlaşılınca, kırıcılıktan çabuk vazgeçtiler. Hava sıcak mı sıcaktı. Herkesin dili dışardaydı bir karış. Yöneticiler, alana durmadan soğuk gazoz, soğuk bira taşıyorlardı.

Bir ara tam Ataryatarlılar, karşı kaleye indikleri sırada, çayırdaki ineklerden biri yanlışlıkla dalıvermişti içeri. Top, sağaçığa geçince, inek üzerine gelenlerden ürkerek santraya doğru dalmıştı. Sonra Ataryemezli forların arasına karışıp karşı kaleye doğru koşmaya başladı. Ataryatar'ı tutan seyirciler yırtınıyorlardı:

«Hakeeem!... On iki kişi oynuyorlar!...»

«At birini dışarı!...»

«Ulan hakem at şu ineği be!...»

Ama hakemin gözü yeni giren oyuncuda değil, toptaydı. Ataryemezliler'in ortaladığı top, ineğin ayaklarından solaçığa geçmişti. Solaçığın ortası yeniden ineğin ön ayaklarını buldu. Tam kalenin önüne doğru kuyruğunu kaldırmış koşuyordu ki, Ataryemez'i tutanlar bir ağızdan bağırmaya başladılar:

«Ulan inek, şuuut!...»

«Çalımla! Gir kaleye!...

«Çık kafaya! Boynuuuz!...»

«Dayan!...

«Ulan inek! Ne duruyorsun? Dayan!.

Gürültüden büsbütün ürken hayvan, kaleyi ahır kapısına benzetip içeri dalmak isteyince, bek korkudan yana çekilmişti. Solaçığa geçen top yeniden yer tutan ineğin ayaklarına çarpınca bomba gibi bir şut kalenin sol köşesinden direği sıyırarak yokladı ağları!

Ataryemezliler gırtlaklarının bütün gücüyle bağırıyorlardı:

«Goooll!...»

«Yaşşa ulan inek!...»

«Ulan omuzlayın ineği!»

«Yaşa aslan!...»

Bal gibi goldü bu!...

Ataryemez'in santrforu tekme yiyip çıkmıştı zaten. Siyah-beyazlı takım, söylendiği gibi on iki oyuncuyla değil, tam on bir oyuncuyla oynuyordu.

Hakem, haklı olarak topu santraya yolladı. Her oyunda hiç yoktan hır çıkarmayı huy edinen Ataryatar takımı yine çamura yatmıştı. Bu kez de atmadan yatmıştı çamura! Maç özel maçtı, oyuncu sokmak, oyuncu çıkarmak serbest olduğu gibi, lisans da aranmayacaktı özel anlaşmaya göre... Yani yersizdi Ataryatarlılar'ın itirazları. Değil bizim federasyona, FIFA'ya başvursalar da hava alırlardı. Her şey «nizamî»ydi, ineğin siyah-beyaz forması

bile... Ataryemezli seyirciler «Yuuuh!...» çekerek verdiler ağızlarının payını. Ataryatar takımı alandan çıkarken bütün Ataryemezli seyirciler doldular hüryaaa alanın ortasına. Oyunun tek golünü atan alçak gönüllü oyuncu çimen sahanın fazla uzayan otlarını eksiksiz dişleriyle biçmeye çalışıyordu. Taraftarlar tuttukları gibi dört ayağından sallasırt ettiler. Çarşı içinden geçirerek kulübe doğru taşıdılar «Hamsiyi koydum ta ta tavvaya!...» şarkısını söyleye söyleye.

Yolun iki yanına dizilen sporseverler, avuçları patlayıncaya kadar alkışlıyorlardı yoldan geçenleri:

«Yaşa ulan ineeek!...»

«Yaşa aslaaan!...»

«Yaşşaaa!...»

«Bi tanesin şu memlekette!.

«Yaşşa, ulan ineeek!...»

KIZLARDAN HANGİSİ ?

Elindeki müsveddeleri biçimlice kıvırdıktan sonra dizgi makinesinin motorunu açtı, klavyenin mandalını çekti. Şöyle bir göz attı kâğıtlara:

«Okunmaz ki bu adamın yazısı!» dedi,«Okunmasına okunmaz ama, okuyacaksın ister istemez!...Nuri be!...»

Nuri'de ses yok! Haril haril yazı diziyor, yanındaki linotipte.

«Sana söylüyorum be! Para var mı bugün para?»

İki motorun gürültüsü dünyayı tutuyordu. Kayışların sesi, kalıpların sesi, matrislerin sesi...

«Nuri!...»

«Ne var be?»

«Aylıklardan ne haber?»

«Sana ne aylıklardan! Taksitçiler alıp alıp gidecek değil mi? Ha bugün almışsın, ha yarın. Hiç almasan da olur!»

«Taksit taksit canları çıksın bu heriflerin! Laf olsun diye soruyorum zaten. Ne yazmış bu adam be? Neşeli bişiy galiba! Bu gece Sevil'i götürüyorum pavyona! Bi bassanova döktürelim de yarın ne olacaksa olsun! Taksitçiler üstümde ne bulurlarsa almamazlık etmesinler.»

«Bak oğlum Yılmaz! Bu böyle gitmez. Evlenmezsen, bir araya gelmez iki yakan!»

«Yaka mı dedin? Hangi yaka? Bizim yaka İzmir'in Karşıyaka'sı... Karşıyakası vardır da beri yakası yoktur. Ama sen duuur. Dediğini yapıyorum yakında. Bir altın babasının torununu buldum. Dedesinden başka kimsesi yok kızın. Daha doğrusu dedesinin bizim kızdan gayrı tek mirasçısı yok! Göztepe'de iki ev, Alsancak'ta üç dükkân, Gâvurköy'de tütün tarlaları... Kız, dedesine açmış bizim dalgayı, bizim basınevine, beni sormaya gelecekmiş bu günlerde... Moruğun pek gözü tutmamış işçi deyince.»

«Sevil dediğin kızın dedesi mi bu?»

«Yok kardeşim, ne Sevil'i be! Sevil'e gelene kadar sabah olur. Dediğim kızın adı Pakize. Göztepe'de oturuyor. Kıyak kız ha!... Fazla güneş de görmemiş.»

«Bundan sonra görür!... Hayırlısı olsun!»

«Başka çıkar yol da kalmadı. Aylıklar taksitçilerin elinde haciz! Ne yazmış bu adam be? Dursun hattalığı koyunca cebneee... Gerisi belli!... Kesilmiştir pavyonlarda benim gibi! Bu yazarlarda nerden bilirler bizim başımızdan geçenleri?»

Tuşlara parmaklarının ucuyla dokunuyor, matrisler şıkır şıkır akıyordu kanallardan. İlk satırı gönderdi. Aldı kurşunu eline, inceledi. İyiydi, potanın sıcaklığı. Üçüncü satırda matrisler, dağıtıcıda sıkışıp kalmışlardı. Seslendi çırağa:

«Eroool! Bak yukarı be! Makine değil, ömür törpüsü!»

Erol kapıdan seslendi:

«Ustaaa, telefon!»

«Bizim kızlar kokuyu aldılar, galiba.»

Geçti içerdeki odaya:

«Alo, ben Yılmaz. Ooo, Sevgiciğim, nasılsın? Ne, Sevgi değil mi? Pardon, affedersin! Bizim Nuri'nin kız kardeşi arayacaktı da... Nuri... Şeyde... Hastalandı da... Giderken... Affedersin Sevimciğim. Nasıl, Sevim değil misin? Sevil mi yoksa? Sakın Sevinç olmayasın? Hayır, hayır, şaka yapıyorsun. Nasılsın Sevimciğim? Seni çapkın seni! Neee, muhallebicide mi? Öğle paydo-

sunda ancak. Bekleyeceksin değil mi? Pek neşesizsin bir tanem. Hele geleyim de bak nasıl neşeni bulduruyorum sana! Haydi canım, çok çok öperim!»

Nuri sorucu gözlerle bekliyordu makinesinin başında. Yılmaz:

«Baltayı taşa vurduk!» dedi, «Sevgi diye başladım, Sevim çıktı. Dut yemiş bülbüle döndü kız. Alırım gönlünü, Sevgi olmamış da Sevim olmuş, ne fark eder! Aman Pakize'ye açık vermeyelim de. Nerde kalmıştık? Dursun haftalığı cebine indirinceee... Tuttu çarşının yolunu. Karısı neler ısmarlamıştı neler. Değil haftalık, istediklerini almak için aylık bile az gelirdi.»

Yılmaz başladı gülmeye. Evlenmeliydi, başka çıkar yol da göremiyordu. Pakize kötü kız değildi. Güzel değildi ama, çirkin de sayılmazdı. Hem canım, zenginin güzeli çirkini mi olurdu? Hele Dede bir görüşürse patronla. Eroool! Ulan dürtükle şu matrisleri. Nuri be! Hay Allah, nasıl da boş bulundum yahu! Bu kızların seslerini bir türlü ayıramıyorum telefonda. Erol! Bak içerde para hazırlığı falan var mı?»

«Ustaaa, telefon!»

Kalktı makinenin başından:

«Aiooo!»

İçinden, «yağma yok!» diyordu. «Bir daha mı?» Sesi tanımıştı ama:

«Kimsiniz?» diye sordu.

«Sevim!»

İşitmişti ama, ne olur ne olmaz diye bir daha sordu:

«Kimsiniz efendim? Sevim mi dediniz? Sevim, Sevim ha? Olamaz, nasıl olur? İmkânsız, az önce... Çünkü Sevim... Yani siz dalga geçiyorsunuz benimle. Nerden telefon ediyorsun? Postaneden ha? Gelemem canım, baskıya yetişecek bir iş var. Kovulurum sonra. Çıkamam. Çıkamam diyorum. Kapıyı üstümden kitlediler, var mı ötesi!...»

«Haydi güle güle! Yarın ararım seni...»

Yılmaz başladı kara kara düşünmeye:

«Eğer bu son konuştuğum, gerçekten Sevimse, beni muhallebicide bekleyen kim? Eğer muhallebicide bakiiyen Sevimseee, bu telefon eden kim? Nuri be, büsbütün çarşafa dolaştırdık işi.»

«Ne oldu?»

«Muhallebicide bir kız beni bekleyecekti ya...

«Eee?»

«O kız Sevim değilmiş.»

«Ya kimmiş?

«Ne bileyim? Zaten bu kızları birbirine karıştırmasam, birini bırakıp öbürüne gider miyim? Önce birine tutuluyorum. Bütün kızları, o tutulduğum kıza benzetip düşüyorum peşlerine. Şimdi ne halt edeceğim ben?»

«Bunları karıştırmamak için bir çare var!»

«Neymiş?»

«Bunlardan biriyle evlenmek!»

«Tabii, en zenginiyle!»

Gene Erol sesleniyordu kapıdan:

«Ustaaa! İdareden çağırıyorlar.»

«Para mı ulan?»

«Para usta!»

Makineyi kapatmadan fırladı yerinden. Yanaştı masanın başına. Bordroya bakan Necdet Bey:

«Üç yüz elli lira avansın var!» dedi, «Hepsini de kesiyorum!»

«Yüzü olsun kalsaydı, ağabey!» dedi, dinletemedi.

Geriye yüz elli lira kalmıştı.

Tam odadan çıkarken Hasan Efendi'yle burun buruna geldi:

«Bak Hasan Amca!» dedi, «Bugün matbaanın kapısından içeri bir tek taksitçi salarsan gözüme görünme! Bağırta bağırta üç yüz elli liramı kestiler içerde. Ne paltocu, ne ayakkabıcı, ne gömlekçi, ne kravatçı, ne de saatçi!... Eli çantalı, içinden pazarlıklı birini gördün mü, Yılmaz yok! Anladın değil mi? Çaylar, kahveler benden. Kuş uçurtmayacaksın kapıdan. Yarın kim gelirse gönder başıma, vızgelir. Ne bulurlarsa alsınlar üzerimde. Bak Şakir, Hasan Amca'ya bir kahve benden!»

Geçti makinesinin başına, bütün alacakların, vereceklerin üstünden bir sünger çekerek işe verdi kendini. Neden sonra, başucunda Nuri'nin dikildiğini gördü:

«Haydi!» diyordu, «Yıka elini yüzünü. Beş dakika var zile. Bekletme muhallebicideki küçük hanımı.»

Kalktı, elini yüzünü yıkadı, saçlarını alnına doğru taradı. Kemancı, piyanocu, falan değildi ama, bir bakıma tuşlarla oynadığı için sanatçı sayılırdı. Kapıya yönelmişti ki, Hasan Amca:

«Söyle kahveyi» dedi, «Birinci tehlikeyi atlattım!»

«Paranın kokusunu herkesten önce alan bu uyanık kimmiş? Ha? Hangi açıkgöz?»

«Bilmem! Seni sordu önce. Yok, dedim. Sonra patronu sordu. Odasındaydı ya, çıktı, dedim. Herhalde eski alacaklılardan olacak. Patronu görecekti, aylığından kestirmek için... Tam giderken durdu. Bu Yılmaz ne iş görür bu matbaada? dedi. Ne iş görecek, haylazın biridir, dedim. Bütün gün, ordan oraya sürter.»

«Yaşa Hasan Amca!»

«Bugün gelmez mi öğleden sonra, diye sordu. Kapıda dikilip enseleyecekti seni!»

«Ne dedin, çabuk söyle!»

«Ne diyeceğim, çocuksun be! İki gündür hasta yatıyor diye, tıkadım lâfı ağzına!»

«İyi demişsin!»

«Böyle sık sık mı hastalanır?» dedi.

«Ne cevap verdin?»

«İçtimi bir hafta kendine gelemez! Zaten hastalıklının biridir, dedim.»

«Yaşşa be Hasan Amca!»

«Çok mu içiyor, diye sordu. İçmek de lâf mı dedim. Bir başladımı, tonla içer.»

«Bütün paraları rakıya veriyor, avucunu yala, diyemedin mi? Bu herif pardösücü olacak! Sakız gibi de yapışır namussuz. Bak şu pardösüye. Bir ay demeden kolları iplik iplik oldu. Eee, sonra?»

«Eğildi kulağıma da bu Yılmaz'ın şeyliği var mıdır, yani haylazlığı... Yani şey...»

«Anladım canım, hele tefeci köpeğine de bak, zamparalığını soruyor. Ulan sana ne bundan? Sen de, bütün kazandığını kızlara yedirir deseydin ya?»

«Avucuma bir beş kâğıt sıkıştırdı. Söz aramızda, metresi falan var mı, söyle, dedi. Bak Yılmaz oğlum, almayacak oldum, zorla verdi adam.»

«Çabuk söyle, ne cevap verdin?»

«Genç adam, metresi de olur, kapatması da dedim.»

«Duuur, Hasan Amca, sakın bu adam bizim Pakize'nin şeyi olmasın..

«Valla kimin nesi olur, bilmem ben...»

«Bir daha da matbaanın semtine uğramaz artık.»

«Dedim ki giderken; Allah ondan, verdiği canı bile alamıyor, boşuna dolaşma buralarda, şu ihtiyar halinde üzme tatlı canını, dedim.»

«Bu adam, üstü başı düzgün, hali vakti yerinde, efendiden biri...»

«Tam tarif ettiğin gibi.»

«Tüüüh!... Ayağıyla gelen kısmeti teptik, desene!...»

«Onu bunu bilmem ben! Atlat, dedin, atlattım! Söyle kahveyi!... Bak Şakir, Yılmaz Beyden bir kahve! Orta şekerli!»

«İç, beş tane iç, on tane iç, nasıl olsa yandım! Yanmış ambarın öşürü mü olur? Şakir, yap Hasan Amca'ya bir kahve! Hadi eyvallah!»

Hem yürüyor, hem düşünüyordu. Kimdi muhallebiciden bekliyen, Sevil mi, Sevim mi? Hangisi biliyordu Konak'taki muhallebiciyi? Sevil biliyor, Sevim biliyor, Sevgi biliyor, Sevinç biliyor, Oya biliyor, Pakize biliyor Sakın, sakın! Pakize olmasın!...»

Muhallebicinin önüne gelince vitrindeki tavuk göğüslerinin arasından bir kız göründü. Kumral bir kız... Uzunca yüzlü, çatık kaşlı.. Pakize, Pakize'ydi bu! Başkası olamazdı, oydu. Suratı asık, kaşları çatık, oturuyordu köşede... Şimşek şimşekti gözle-

ri... Kaçacak olsa... Nasıl kaçsın. Görmüştü bile Pakize. Kabak gibi çıkar da ortaya, görülmez miydi?

«Pakize, Pakizeciğim... Günaydın canım. Çok mu bekletttim bir tanem? Bak saat on ikiyi beş dakikacık geçiyor. Koşa koşa geldim. Kızma sevgilim, ne var bunda kızacak.»

«Yalancı!»

«Ben mi yalancıyım. Yalanım varsa gözüm çıksın. Hemen yola girdim, koşa koşa sana geldim Pakizeciğim.»

«Pakizeciğim ha? Doğru söyle, sen buraya Sevim'i görmek için mi geldin Sevil'i görmek için mi?»

«Dur anlatayım, bizim Nuri'nin kız kardeşi var ya, ben onu sanmıştım telefonda. Sonra anladım ki, o değil de şey...»

«Hani benden başka hiç kız tanımıyordun? Yalancı seni. Ben Yılmaz diye birini tanımıyorum artık. Oysa bugün dedem de matbaaya gidecek, patronunu görecekti. Patronun ne derse desin, seni nasıl överse övsün, vız gelir artık!»

«Üzülme Pakizeciğim, deden alacağı cevabı, tam yerinden aldı. Yalnız şuna inan ki... Seni bütün kızlardan çok seviyorum. Sevimlerden, Sevgilerden, Sevinçlerden...»

«Seviyorsun ha? Daha sesimi bile ayıramıyorsun onlardan. Nasıl sevmek bu? Haydi, Sevimlerinle, Sevinçlerinle, Sevgilerinle, Sevillerinle hoşça kal!...»

HAVA DOLMUŞU

Bursa'da çok önemli bir işim vardı. Bir taahhüt işi değil, bir gönül işi.

Hava yollarının uçağı kalkmıştı.

«Hava dolmuşuna bin!» dediler.

«Nedir bu hava dolmuşu?» dedim. Güldüler:

«Anlatılmaz ki bu...» dediler. «Bin de görürsün!»

Bir wolksvagen bizi matbaaya yakın bir yerden aldı. Ne kapısı vardı, ne bacası. Döşemeleri patlak, camları çatlaktı. Yanımda oturan şoförü tanıdı:

«Hayrola Hasan Efendi?» dedi, «Bakkallığı bıraktın da şoförlüğe mi başladın?»

Tramvayı sollarken:

«Onun gibi bir şey!» diye kapalı bir cevap verdi. Yıldırım gibi gidiyorduk.

«Kapattın mı?» dedi. «Aksaray'daki dükkânı?»

«Onun gibi bir şey!»

«Nasıl, memnun musun bu yeni işinden.»

«Ben sıkıntılı bir adamım. Dükkâna kapanıp kalacak adam değilim! Havalanmazsam olmuyor.»

«Yaaa, uçağa da biniyorsun demek ara sıra?»

Şoför yine kapalı cevaplarından birini verdi:

«Onun gibi bir şey!...»

Yeşilköy'e gelmiştik. Arabamız, alanın bir köşesinde duran, çift kanatlı, boyası bozuk, dümeni çarpık wolksvagenden daha lâterna bir uçak bozuntusuna yakın bir yerde durdu. Bizi indirdikten sonra:

«Haydi uçağa!» dedi.

Girdik alandan içeri. Bir iki oturacak yer vardı uçakta. Açıkgözler hemen yerleştiler. Bir iki yolcu da altına birer iskemle çekti. Ben ayakta kalmıştım. Şoför:

«Çöksene hemşerim,» dedi.

«Yer yok» dedim.

«Hele dur, beyim, sana da bir yer buluruz! Uçak kalksın da...»

Demek hostesliği bizim şoför arkadaş yapıyordu:

«Biletler!» diye yeni vazifesine başlamıştı bile. Çıkardık, teker teker yırttı. Yolcu sayısı hoşuna gitmemişti. Açık kapıdan seslenmeye başladı:

«Bursa bir iki, kalkıyor!»

Koşarak bir yolcu daha geldi:

«Hiç de haber vermezsin!» dedi, «Hani evden alacaktın beni?»

Hasan Efendi pişkin bir gülüşle:

«Akşama kadar üç seferimiz daha var. İstanbul'da bırakacak değilim ya seni!» dedi. Sonra bize dönerek bağırdı:

«Sıkı durun, kalkıyoruz!»

«Pilotsuz mu kalkıyoruz?» dedim.

«Merak etme, hepsi hazır! Sen gel bakalım şöyle yanıma!...»

Kapıyı bir iki kere hızla çekti, yanaşmadı. Cebinden çıkardığı bir iple sıkıca bağladı. Sonra, pilotun yerine geçti.

«Ay, pilot da mı sensin?» dedim.

«Onun gibi bir şey.»

Eğer kapı iple bağlı olmasaydı kendimi atacaktım dışarı.

«Ne o!... Beğenemedin mi?»

Can burnumun ucuna gelmişti:

«Onun gibi bir şey» dedim. Güldü.

Orayı kurcaladı, burayı dürtükledi. Motor tekten tekten çalışmaya başlamıştı.

«Tekliyor namussuz!» dedi.

Bir iki kere gazı kökledi. Müthiş bir gürültü hepimizi silkelemeye başlamıştı. Ama az sonra motorun sesi düzelivermişti!

«Haydi Allah selamet versin!»

«Uğurlar olsun!» diye candan yolculuklar diledik.

Tekerlekler yerden kesilmiş, Florya'nın üstüne doğru yükselmiştik. Plajlar tıklım tıklımdı. Bir tur attık. Başımı uzatmış bakıyordum.

«Hiç zahmet etme eğileyim diye... Ayaklarının arasından daha iyi görürsün.»

Baktım, ayak geçecek kadar aralıklar vardı. Son binen yolcu:

«Hasan Efendi gözünü seveyim, bir tur daha!» dedi, «Bizim kıza benzettim birini!»

«Kırmam seni ama, depoda benzin yok!»

«Aman vazgeçtim, sür öyleyse!»

Aletleri kontrol için önümdeki göstergelere bakıyordum. Hiçbiri de kımıldamıyordu.

«Ne kadar yüksekteyiz?» dedim.

İbrelere bakacak yerde kafasını dışarı çıkardı:

«Eh beş yüz, altı yüz kadar var.» dedi.

Uçak dümdüz giderken yavaştan alçalmaya başlamıştı.

«Ne oluyor?» diye korkarak sordum.

«Boşluk!» dedi.

«Hava boşluğu mu?»

«Onun gibi bir şey... Daha çok depo boşluğu... Benzin ya bitti, ya tıkandı!»

Sonra beni dürttü:

«Hele şunu tut bakalım!»

«Elime direksiyon gibi bir şey tutuşturmuştu. Kendisi eğilmiş bir lâstik boruyu üflüyor, çıkardığı ingilizanahtarıyla bir somunu sıkıştırıyordu. Bir ara motorun sesi kesilir gibi oldu. Çok geçmeden kesildi de...

«Korkma!» dedi, «Bu kuşlar yelken uçuşuna çok elverişlidir İrtifamız iyi... Nasıl olsa kıyıyı buluruz.»

«Kıyıyı mı dedin, yoksa denizin dibini mi?»

«Ne konuşuyorsun sen? Bizim bu kuşlar şimdiye kadar hiçbir kaza yapmış değildir. Bursa değil de Balıkesir'e inmişiz, o da kaderine!»

Motorda hiç ses yoktu. Ama bizimki garajda çalışır gibi rahattı.

«Buldum!» dedi, «Kablo kopmuş. Çakın var mı?»

Bir çakı verdim. Kablonun üstündeki kauçuğu sıyırdı. Nerdeyse kanatlar suya değecekti. Yolcular bağırıp çağırmaya başlamışlardı. Şoförden bozma pilotumuz kalktı ayağa:

«Geçin yerinize!» diye bağırdı, «Yerinize geçmezseniz bırakırım onarmayı! Ne var ki, ne telâş ediyorsunuz?»

Koyuldu işine. Kabloyu bağlamış, motoru çalıştırmıştı. Uçak yavaş yavaş yükseliyordu. Oooh!... Kurtulmuştuk. Yol aldıkça sert bir lodos uçağımızı göğüslüyordu. Çeyrek saattir sıra kavakların üstünde demirlemiş gibiydik. Ne ileri ne geri! Lodos biraz daha hızlansa uçak kıçın kıçın kalktığımız hava alanına kayacaktı?

«Usta!» dedim, «İneyim de dayanayım mı arkasından?»

Can burnumun ucundaydı:

«Sen babanın... töööbe töbe!... Sırası mı şimdi alayın be! Şakanın da bir zamanı var!»

Öyle ya! Her işimiz o kadar ciddiydi ki sırası mıydı şakanın! Lodos mu hafiflemişti, motor mu güçlenmişti, yerimizden kıpırdar gibi olmuştuk. Neyse geçmiştik kavakları. Bursa'nın minareleri görünmüştü. Birden zınk diye duruvermişti motor. Şoförden pilot:

«Stop!» dedi, «Bu sefer tamam! Benzin bitti!»

Herkeste bir telâştır başlamıştı. Bizimki hiç oralı değildi:

«Ne var telâşlanacak be!» dedi, «Havaalanı olmamış da buğday tarlası olmuş, ne fark eder? Tarlanın sahibi düşünsün!»

Ama gene de yelken uçuşuyla Bakacak'ın üstünü tutturmuştu. Uçağın kıçı kayalara vura vura alana süzülmüştük. Uçak keseklerin üstünden çekirge gibi sıçraya sıçraya yürüdü, sonra zınk diye durdu. Pilotumuz bir Lindberg çalımıyla:

«Tamam, buraya kadar!» dedi, «Yandı paralar!»

Kapının ipini çözdü, bir hostes nezaketiyle elimizi sıkarak uğurladı bizi:

«Güle güle sayın Bursa yolcuları! İstanbul'a hava kararmadan dönüyoruz! Sakın geç kalmayın!»

İstanbul'a dönmek haaa!... Hem de hava dolmuşuyla öyle mi?... Önce hayat sigortası, sonra yolculuk! Çoluk çocuk sahibiyiz!

İZİ ÜZERİNDE

Ne demişti şef, gözünü saatten ayırma demişti. Olayın dakkası saati, olayın kendisi kadar önemlidir. Hele olayın geçtiği yer, hepsinden daha önemli!... Üniversite kapısında geçen olayla banka kapısında geçen olay bir olur mu hiç? Olay nerde geçiyor, hangi semtin, hangi caddesinin, hangi sokağında, dikkat edeceksin demişti. Söz gelişi Odun Bank'ın sağ köşesinden beş adım ilerde mi rastladın o şüpheli kişiye, hemen geçireceksin rapora, kılı kılına... Kimin peşindesin? Bir adamsa, nasıl bir adam, üst baş önemli, demişti şef. Ayağındaki pantolonun üstünden, sırtındaki ceketin, gömleğin kazağın ya da parkanın yakasının kirine kadar, dikkat edeceksin! İzlediğin bir kadın da olabilir. Pabucunun topuğundan başlayacaksın, saçının berberinden çıkacaksın. Rengi üzerinde o kadar durmayacaksın, demişti şef! Yanıltırsın beni! Esmer dediğin kumral, kumral dediğin sarışın, sarışın dediğin de süt beyaz olabilir. Geçen bir yaz mevsimi tükürür kadının renginin içine. Sen alnındaki, yanağındaki yara bere izlerine iyice bak, ameliyat yaptırsa da yeri kalır demişti. Bir Halep çıbanı en sağlam damgadır bizim için. Müdürün bastığı mühür gibi.

Hele göz renkleri... Maviyse her zaman mavi, yeşilse her zaman yeşil değildir demişti. Aç gözünü! Hele hele güvenme kaşların biçimine hiç!

Bir de kovaladığın kişinin yaşına bakacaksın. Bizim işimiz, daha çok on beşle yirmi beş arasındakilerle... Daha yaşlıların çekiver kuyruğunu demişti. İnsanlar yaşlandımı her rejimde kendi derdine düşmüştür, bırakmıştır toplum işlerini.

Genç olup da zıpır değilse, züppe, savruk değilse eğer, düş peşine, demişti şef, yüzünü kara çıkarmaz senin! Hele otobüste, vapurda delikanlı, cebine davranıp da kimseye duyurmadan «şebeke» dedimi, bırakma peşini. Delikanlı nereye, sen de oraya! Yakasında rozeti var mı, elinde kitap taşıyor mu... Rozetten, kitaptan, hele hele konuşmasından hangi fakültede öğrenci, aç gözünü de öğren, demişti.

İşte şu kaldırımdan, sağ eli cebinde, giden bunlardan biri olabilir! Boy, bir yetmiş beş... Kilo, elli sekiz, altmış... Biraz zayıf, dikkat! Zayıf olduğuna göre iş var demektir. Giyim kuşam ortanın altında... Koyu gri ceket... Açık gri pantolon... Yazın cekete iş düşmemiş olacak... Pantolon, çokça hırpalanmış... İki günlük sakal, ya da üç günlük... Gömleğin yakası buruşuk... Geçim durumu pek de parlak olmasa gerek... Üstelik ne züppe ne de zıpır... Tam şefin «Kovala!» diyeceği biçimde bir üniversiteli bu.

Sinemanın önünde durdu, saatine baktı, bekledi... Bir ileri, bir geri gezindi durdu...Vitrindeki film resimlerine baktı. Yeniden düzüldü yola. Geldiği yöne doğru, tam gaz...

Arkadan gelen yakıcı bir güneş, önüme seriyor gölgemi. Genç adam gidiyor, ben gidiyorum. Köşeyi döndü, ben de... Hızlandı, ben de hızlandım. Birden durdu, ben hızımı alamadan yürüyüp geçtim genç üniversiteliyi. Halime acıdığından mıdır, nedir, geriden yetişip geçti önüme. Güneşi gene arkamıza alıp yürüyoruz. O gidiyor, ben gidiyorum. Sağa sapıyor, ben de... Sola saptı ben de saptım. İleri!

Güneş gene arkamızda. Karşıdan gelen yaşlıca biriyle yüz yüze geldi. İkisi de durakladı birden.

Ne demişti şef? Kaçta buluştular? Dakkası dakkasına, not etmeliyim bu buluşma anını. Saat: tam üçü, yani on beşi on iki geçiyor! Buluşma yeri: Doğu eczanesinin sekiz adım ilerisinde! Elektrik direğinin dibinde... Ne yapıyorlar? Karşılıklı durmuşlar, konuşuyorlar! Ne konuşuyorlar? Bunu öğrenmek kolay olmasa gerek. Ama şef, ne der sonra! «Hiç olmazsa, üç beş kelime de mi duyamazdın?» Senin kulağın yok mu, demez mi?

Sayın şefim, eğer kulağım varsa, ne yapıp yapıp o üç beş kelimeyi duyup getireceğim sana! Elektrik direğinin önünde, bal gibi, dikilir dolmuş bekleyebilirim. İşte bekliyorum da...

«Sirkeci, Cağaloğlu!»

Geç! Bizim bir yetmiş beşlik üniversiteli konuşuyor:

«Saat kaçta verecek?»

«Basılınca hemen!»

«Nerde dağıtacağım bunları!»

«Üniversitenin bahçe kapısında... Merkez binanın... Ben de Fen Fakültesi'nin önünde...»

«Pul da yapışacak mı?»

«Başa mı çıkar be! Basımevinden kaptığın gibi, yallah!»

«Peki dostum, akşama buluşuruz, salonda!»

«Haydi güle güle!»

Tamam! Bildiri dağıtacaklar! Gizli bildiri!

Gene düştük yollara. Güneşi arkamıza aldık yürüyoruz. Ben yürüyorum o yürüyor. Sağdaki sokağa saptı. Bir kitap vitrinini inceledi. Geçti yürüyüşe, gene sağa saptı, yürüdü, gene sağa... Bir plakçı dükkânına girdi, ben de girdim. Bant istedi, teyp için... Hem de en uzunundan. Vay yeyeci vaaay!... Neee?... Yeyeci mi? Heeey, aç gözünü, aldığı plâk değil bant!... Dükkânın adı? Bandı aldığı saat? Dükkânın semti? Sahibi? Adı, soyadı?...

Çıktı dükkândan. Bir gazete aldı, hem de o bozguncu gazetelerden... Bandı güzelce yerleştirdi içine. Yürüyor, hızlı hızlı... Hem de hızlı hızlı yürüyor! Koşuyor bayağı... Sola saptı, başladı diklemesine yürümeye... Güneş gene arkamızda. Saat üç kırk üç, yürüyoruz. O gidiyor, ben gidiyorum. Koşuyor boyuna... Ben

de koşuyorum... Böyle koşarsam dikkati çekmez miyim? Çekerim ama gene de koşuyorum. O benden daha genç, genç olduğu ölçüde de ayağına çabuk... Yetişmek istiyorum, yetişemiyorum. Ama gene de görüyorum koştuğunu işte, ilerde! Sırtını görüyorum, omuzlarını görüyorum, başını görüyorum, saçlarını... Ah! Kaybettim! Göremiyorum! Koşuyorum, yok ortalarda. Gözlerim kaldırımlarda. Koşuyorum. Onun ayakları... Onun gri pantolonu, onun gri ceketi, onun gri başı... Koşuyorum. Bu sefer kaçırmamalıyım. Bırakmayın izini. Anlarsa anlasın, tanırsa tanısın. Kaybetmek daha mı iyi? Şef ne der sonra! Koşmaktan dilim dışarı çıktı. Yavaşlıyorum, o da yavaşlıyor. Ben yürüyorum, o da yürüyor. Taban tabana, iz ize yürüyoruz. Cadde boyunca yürüdük, meydanı geçtik. Yeni yapılan blok apartman arkamızda kaldı birden. Önüme bakıyorum, siliniverdi izinden gittiğim adam. Sağa mı saptı? Hayır! Sola mı saptı? Hayır! Önümde, ilerde mi? görünmüyor hiç! Yer yarıldı da içine mi girdi? Öyle oldu zaaar! Kovaladığım kendi gölgem olmalı... Arkamda dağ gibi blok apartman. Bu apartman değil mi izlediğim genci yutan? Arkamdan gelen güneşi kesen, bu apartman çünkü. Yüreğim ağzımda izlediğim kendi gölgemmiş meğer!

Önüne düşen kendi gölgesini kovalayan karikatür hafiyesi mi oldum ben! Aman, bunu yazmayayım rapora. Şef canıma okur!

Pekiii! Asıl izlediğim genç ne oldu öyleyse?

Koşuyorum geldiğim yöne doğru. Basımevinden, dağıtacağı bildirileri almaya gitmiş olmalı. Kurtulamaz elimden artık. Beni atlatsa da mutlaka dönüp gelecektir üniversite kapısına. Kim bilir milli dostlarımıza karşı gene nerde bir gösteri yürüyüşü yapacaklardır, hangi alanda toplanıp, hangi caddeden geçeceklerdir? Bir telefon etsem mi acaba bizim şefe! Elime bir bildiri geçmeden nasıl telefon ederim ki. Ne gösterisi, ne toplantısı, ne mitingi, diye sormaz mı bana? En iyisi öğrencilere dağıtılacak olan bildirilerden birini ele geçirmek! Onlardan biri gibi uzatıp elimi, dağıtandan bir tane istemek!

Bir dolmuş, yetmiş beş kuruş... Karşılığı gizli ödenekten! Hooop! Hürriyet meydanındayım. Nerde bizim bir yetmiş beşlik genç? Nah, kapıda, iş başında! Yer: Merkez binasının bahçe kapısı. Saat: Dördü, yani on altıyı çeyrek geçiyor. Heeey, bu kapının altından gelip geçenler Osmanlı paşaları, Meşrutiyet paşaları, Cumhuriyet paşaları... Toplanmalar, oturmalar, yürüyüşler, tanklar, jipler, fruko kamyonları! Hazır olun!...

Kucağında tepeleme bildiriler, çenesinin ucuna kadar. Başladı dağıtmaya. Kapıdan girenlere, kapıdan çıkanlara, yoldan gelenlere, yoldan geçenlere... Dağıtıyor, hababam dağıtıyor, parmağını ıslatıp ıslatıp veriyor. Kimseden korkusu yok! Tutuklasam mı, tutuklamasam mı? Bunu şef bilir!

Yan kapıdan girip orta kapıdan çıkıyorum. Çıkarken de uzatıyorum elimi, bir bildiri alıyorum. Alır almaz da fişek gibi fırlıyorum ileriye. Saat on altıyı yirmi geçerken Beyazıt postahanesindeyim, elimde telefon:

«Alo Şef!»

«Söyle!»

«Bildiri dağıtıyor gençler! Yer: Merkez binasının kapısı, üniversite, yani Beyazıt! Bir bildiri de ben geçirdim elime!»

«Oku çabuk!»

«Genç üniversiteliler!»

«Çabuk oku be!»

«Tanışma çaylarınızı salonumuzda verebilirsiniz! Nişanlar... Düğünler... için... Manol... ya... A... i... le... Sa... Sa... Sa... lo... nu!»

«Hay senin Manolya gibi dalın, yaprağın kurusun emi! Yıkıl karşımdan!»

Yıkılıyorum karşısından bizim şefin. Yer: Beyazıt postahanesi... Saat on altı yirmi beş!

Yıkılan: Bir daha da belini doğrultamayan ben, stajyerlerden Ali İzgüder!

DÜZEN İSTERİM BEN!

Tükenmezin tepeliğiyle kırçıl saçlarının diplerini kaşıyordu boyuna:

«Beş harfli... Sağdan sola... Fazilet? Bu gazetenin de bulmacaları hep böyle! Mutlaka öztürkçedir. Almayacağım bu zıpçıktı gazeteyi. Velâkin altın fiyatlarını da en doğru veren bu gazete... Ata, bir günde iki yüz otuz kuruş birden fırlamış. Füze misin be mübarek!»

Beş harfli, başında E var. Sakın «Namus» olmasın. Bak yavrum Süheyla, sen ne kadar olsa okul görmüş insansın, hem de orta okul! Beş harfli fazilet! Öztürkçe falan olacak. Haberin var mı Ata, iki yüz otuz kuruş birden fırladı. Sen Reşat'a yatıralım diyordun parayı. Aşkolsun şu Melen'e... Bir nutuksal adı... Sallamasıyla altının fırlaması bir oldu! Reşat süs altını... Hacıağaların küplük altınıdır Reşat... Böyle zamanlarda parayı Ata'ya bağlayacaksın! Beş harfli, söyle bakalım! Faziletin yeni Türkçesi?... Seni tahsilli diye, aldık, kapattık eve be!... Eskiyi bilmezsin, yeniden haberin yok! Hadi sana bir de kolaylık, başında da «E» harfi var!»

Tükenmezin tepeliği kayboluyordu saçlarının arasında, öfkeden!

...ha! Ne işe yarar ev kadınında tahsil! Kapalı çarşıda sarraf Yasef'e mektup yazmaya. Yahut da. Neydi o üniversiteli-in adı? Erol muydu, Varol muydu? Yeni Melek sinemasının kapısından dört buçuk matinesine...»

Karşı ki divana uzanan karısı Süheyla birden sıçradı yerinden:

«Ufff!...»

Ayna bir yana gitmişti, cımbız bir yana:

«Söylüyorum sana! O kadar Almanya'ya giden arkadaşın var, bir cımbız, bir cımbızcık be! Elierin karıları gibi kürk istemiyoruz, esans istemiyoruz. İki kanat bir cımbız! Çekmiyor diyorum bu yerli cımbızlar!»

«Beş, yukardan aşağıya, neymiş bakalım: Tutku! Hoppalaaa!. Bu tutku da ne manaya geliyor acaba? Tutku!... Tutku... Tutku...

«Ne manaya gelecek aşk manasına gelir! Tutulmaktan!»

«Aşk mı? Olmaaaz!»

«Öyleyse sevda!»

«O da olmaz! Yedi kelime! Yani harf demek istiyorum!»

«Demek sevda da olmuyor! Ay, pek merak ettim doğrusu! Aşk da olmuyor, sevda da ha? Dur hele! Şey olmasın. Şehvet! Tamam mı? En büyük tutku olsa olsa budur!»

Halının üstünde yuvarlanıp duran Çiçon (Adı Çiğdem'di ya, böyle derlerdi kısaca) bastı yaygarayı:

«Anneee!...»

«Evet, evet... Buldum. Şehvet değilse, mutlaka servettir! Tamam değil mi? Servet! Ne güzel kelime!»

«Değil o da değil, yedi harfli!»

«Anneee!...»

Telefonun acı acı çalan zili çocuğun sesini bıçak gibi kesiverdi. Süheyla uzandığı divandan doğruldu, yapıştı alıcıya:

«Aiooo!...»

Telefondaki gevrek erkek sesi:

«Ben Raci!... Sen yok musun ya!»

«Evet... Burası efendim!»

«Hani dün gelecektin sinemaya... Alacağın olsun! Kocan evde mi?»

«Evet, evet!...»

«Evde demek... Yarın dört buçuğa bekliyorum. Ayr sinemada... Gelirsin değil mi?»

«Evet! Cezmi mi? Evde, bir dakika...»

«Hayır canım, ben seni istiyorum! Her zaman seni isteyeceğim anlamıyor musun! Er geç benim olacaksın, kurtulamazsın elimden!»

Alıcıyı, birden uzattı kocasına:

«Bak, seni istiyor!»

«Kim bu?»

«Söylemedi adını. Ne biçim adam bunlar insan önce kendini tanıtır Kimsin, kimin nesisin!»

Yapıştı alıcıya:

«Alo, ben Necmi!»

«Merhaba Cezmiciğim, ben... Ben... Bil bakalım... ur tanıtayım, Reşat 140!»

«Seni tefeci seni! Melen'in heykelini dik, heykelini... Az kaldı çıkaracaktın elinden. Oğlum, görünen köy kılavuz istemez. Tabii adamına göre! Herkesin aynada gördüğünü biz... Bak Raci, birden aklıma geldi, nerdesin şimdi sen? Bu akşam buluşsak da bir yerde... Dur, hele, yemek yedin mi, yemedin değil mi? Atla gel bir arabaya... Allah ne verdiyse... Hemen, atla gel!... Söke'deki çiftlik işini konuşalım. Topraktır, vergidir, heriflerin ağzı değişti. En iyisi satıp savıp altına yatırmalı. Bundan sonra toprakla uğraşacak halimiz mi kaldı!... Haydi bekliyorum, çabuk!»

Kütt!... Kapattı telefonu:

«Bak Süheyla! Baba dostudur Raci... Hemen sıva kolları bakalım! Kalender çocuktur, az olsun, temiz olsun! Buz dolabında köfteler hazır değil mi? Salatalıklar yıkanmış. Pilaki de vardır dünden...»

«Anneeee!...»

Telefon gene bıçak gibi kesti çocuğun sesini:

«Aiooo!... Nerminciğim, sen misin! Evdeyim şekerim. Nerede olacağım. Bizim cumartesimiz, pazarımız mı olur. Evde o da evde...»

Telefondaki ses yavaşladı:

«Peki, peki, anladım. Şimdi dinle beni!... Sen konuşma da dinle! Yarın bekliyorum... Çocuk mu, canım sen getir buraya kolay! Bırakırız Gülsüm'e. Ha iki, ha üç... Çeker gideriz. Kışın Boğazın ayrı bir zevki var. Benimki yeni çıkardı arabayı gümrükten... İyi çocuk seninki de... Allah için. Çok seviyor seni... Deli oluyor. Söz, değil mi? Ne plâkların var?... Öyle mi? Gelirken getir. İstersen Pendik'e de geçeriz. İçinde Amerikan bar da var!... Viskisinden tut, şampanyasına kadar... Geliyorsun, değil mi şekerim!»

«Evet şekerim, evet!... İyi günler, güle güle hayatım!»

«Anneeee!...»

«Dur, patlama!...»

Önce köfteleri çıkardı buzdolabından, koydu ızgaraya... Salataları yeniden yıkadı. Limonunu, yağını koydu. Naylon örtüyü yaydı masanın üstüne. Çatalları bıçakları koydu, sağlı sollu... Ekmekleri kesti.

Çocuk kıçın kıçın geldi masanın ayağına yapıştı:

«Anneeee!...»

Cezmi hâlâ bulmacayı çözememişti:

«Sekiz... Sağdan sola... İlerleme... Sakın terakki olmasın? Yoook olmaz!... Beş harfli olacak. Tamam, buldum, terfi!... Sen benden eskisini iste!... Hay gözünü sevdiğimin Osmanlıca'sı! Reşat altını gibi sağlamdır. Hamit gibi, Aziz gibi... Elinden çıkaracak mısın, Cumhuriyet altını alacaksın! Yatacak mısın üstüne, Reşat! Yükselirken de ağır ağır yükselir mübarek, düşerken de... Şimdiii... Sekiz yukardan aşağı, yenilik! Dilde, dinde, tarımda... «R» harfiyle başlıyor, sonunda «M» var!... Hiç hoşlanmam yenilikten. Her şey bıraktığım yerde kalmalı... Yenilik, yenilik!... Tamam, tecedddüt!... Yok, hayır, tutmadı. Başta «R» var, sonunda «M»!...»

«Anneeee!...»

«Ne oluyorsun be! Otur oturduğun yerde!... Süheyla, rakı yeter mi dersin! Üç beş şişe de bira aldırsak kapıcıya! Bu Raci, bilmezsin sen, bir başladımı içmeye?»

«Var hepsi var!...»

Zırrr!... Kapının zili...

«Vay Raciciğim. Bu ne gençlik, bu ne şıklık, bu ne güzellik! Karım, Süheyla, karşılaşmadınızdı hiç değil mi? Kardeş gibiyizdir Raci'yle... Hemşehriyiz bugüne bugün... Geç şöyle! Doğru masaya! Eee, nasılsın bakalım. Söke'den mektup alıyor musun? İsmet Paşa'nın niyeti kötü! Toprak sahiplerini boş bırakacağa benzemiyor!»

«Öyle görünüyor. Bir reformdur tutturmuş!»

«Ne dedin, ne dedin?»

«Reform dedim, yanlış mı?»

«Tamam! Reyle başlıyor!...»

«Reyle mi başlıyor... Yoook, hiç sanmam! Bu sefer reyle bitiyor işi.»

«Sonu «M»! Altı harfli.»

«Anneeee!...»

Süheyla'nın bakışları Cezmi'de... Raci'nin kafası altın hesaplarında... Reformda...

«Haydi dostum, şerefe!»

«Evet, reformun şerefine! Reşat'lann... Aziz'lerin... Hamit'lerin şerefine!»

Pilaki bozuktu salatada iş yoktu. Ekmekler kupkuruydu. Köfte, ne köftesi, adı köfte!... Yarı çiy, yarı pişmiş... Bir şeyi eksikti ama... Belki biberi, belki kimyonu, belki de tuzu... Süheyla'nın her şeyi tamamdı, saçları permalı, gözleri rimelli, yanakları pırıl pırıl şeftali rengi... Gözbebekleri fıldır fıldır...

«Haydi hanfendi şerefe!»

Çapkınca bir anlam yayılıverdi yanaklarına doğru Süheyla'nın:

«Şerefe efendim!»

Halının üstünden bir yaygaradır kopmuştu:

«Anneeee!...»

İsparta halısının açık mavisi, koyulaşıverdi birden... Olanlar olmuştu işte. Ama kimin umurunda!

Cezmi, ısırdığı köfteyi tekrardan bıraktı tabağa.

Tuzsuzdu. Elini tuzluğun durduğu yere doğru uzattı. Yoktu!...Tuzluk yoktu! Kan beynine sıçramıştı Cezmi'nin:

«Süheyla!» diye bağırdı.

«Ne var!»

«Tuzluk!»

Burnundan soluyordu kocası:

«Nasıl olur bu! Tuzluk nasıl unutulur!»

Süheyla kalkıp getirecekti ama, dizini kurtaramamıştı ki Raci'nin bacakları arasından.

Köpürüyordu hırsından kocası:

«Ben sofraya oturdum mu her şey yerli yerinde olmalı! Durulmaz bu evde. Kalk Raciciğim, yürü lokantaya?»

Hiç oralı değildi Raci:

«Dur, canım hele otur! Nereye gidiyorsun!»

Süheyla'nın sıcaklığı, vücuduna doğru yavaş yavaş yayılıyordu:

«Otur. Otur hele canım!»

«Oturmam! Valla da oturmam, billâ da oturmam! Ev kadınlığı ne kadar uzak! Ben öyle kadın isterim ki... Kadın olmalı kadın! İki kadehlik bir zıkkımı bile içemezsin bir baba dostuyla! Tuzluk ararsın, tuzluk yok yerinde. Ne biçim ev, ne biçim masa. Her şey yerli yerinde olmalı. Tertip düzen isterim ben!»

Peçeteyi sıyırdı önünden, dertop edip attı Süheyla'nın yüzüne:

«Sen nerde, kadınlık nerdeee! Yürü dostum!»

BİZ TAPONCULAR

Nihat kapıdan çıkarken:

«Çocuklar!» dedi, «Bu gece ne kadar geç dönerseniz, beni o kadar sevindirmiş olacaksınız!»

«Ayşe mi gelecek?» dedim, «Güner mi?»

«İkisi de değil!»

«Yeni av mı düşürdün, yoksa?»

«Düşüp düşmediği, bu akşam belli olacak!»

«Bol şans!»

«Mersi canım!»

Her zamanki canlılığı ile kapıyı çekip gitti. Karşımdaki masada oturan Dündar, açık bir küçümsemeyle:

«Taponcu!» dedi.

Bu sözcüğün içinde neler, ne anlamlar yoktu ki... Ben damarına basmak için:

«Canım!» dedim, «Bizim Nihat pek taponcu sayılmaz! Ayşe de, Güner de yüzüne bakılır kızlar doğrusu!»

«Evet ikinize göre öyle... Senin de taponculukta ondan aşağı kalır yerin yok ki!»

Kızmadım:

«Ne yapalım Dündarcığım!» dedim, «Daha iyilerini bulunca-ya kadar, taponlarla yetiniyoruz işte!»

«Ama mide diye de bir şey vardır!»

«Vallaaa Dündarcığım, bugüne kadar mide sancısı çekmiş değilim kendi hesabıma! Bir kaşık karbonat almadan yaşayıp gidiyorum işte!»

«Her şeyin en azını isteyenler için mesele yok! Mutlu olmak bile mümkün böyleleri için.»

«Çoğunu isteyip de yoksunluğunu çekmektense...»

Sözün nereye gelip dayandığını anlamıştı:

«Hiç de yoksunluk çekmiş değilim!» dedi, «Tercih zorluğu çekmek, yoksunluk çekmekten daha çok hoşuma gidiyor! Elimin altında neler var neler!»

Dündar'ı bu «çok»lardan biriyle gören yoktu. Bize iyi bir örnek vermek için, son günlerde kıvranıp duruyordu. Bir gösteri yapmak için hazırlıkları arttırmıştı. Hamamlar, çamaşır değiştirmeler, tıraşlar boşuna değildi ama, henüz beklediğimizle karşı karşıya getirememişti bizi.

Kuşkularımızı silip atmak için:

«Çocuklar!» dedi. «Yakında misafir odasına iş düşecek! Öyle görünüyor!»

«Düşsün de görelim!» dedik. Aradan bir hafta geçmişti. Her gün saat onda, on birde kalkan Dündar, bir sabah altıda kalkmış, temizliğe başlamıştı harıl harıl! Ortaklaşa kullandığımız «Misafir odası»ndaki yatağın çarşaflarını değiştirdi. Pantolonunu karşı terziye gönderdi, ütülenmesi için... Bakkaldan iki kutu konserveyle, bir şişe votka aldırdı, kapıcıya. Bardakları gıcır gıcır yıkayıp misafir odasındaki masanın üstüne dizdi:

«Eee çocuklar!» dedi, «Bu akşam da sıra bendenizde!... Sakın haaa, erken geleyim, demeyin!»

Birlikte kapıdan çıkarken Nihat:

«Bu iş biraz şüpheli geliyor bana!» dedi.

«Bir şey düşürmüş olamaz mı?» dedim.

«Bilmem ki... Tercih yapmasının zamanı geldi, geçiyor ama...»

«Canım!» dedim, «Bu kadar karamsar olma! Düşürmüştür herhalde, eli ayağı düzgünce bir şey!»

«Akşama belli olur.» dedi, «Erken dön de, takılalım Dündar'a biraz!»

Dündar'ın üstelemelerine kulak asmadan erkenden dönmüştük eve. Misafir odasının buzlu camında karartılar vardı. İçerde bütün lâmbaların yandığını görüyor, pikaptan bir aşk müziğinin yayıldığını duyuyorduk.

«Neee?» dedi, Nihat, «Kapatmış mı birini yoksa?»

Kapının deliğinden baktık, bir havlu astığı için hiçbir şey göremiyorduk. Bir ara bardak, tabak sesleri arttı. Ayak sesleri üzerimize doğru gelince, odalardan birine kaçtık.

«Göremedik, şunun avını!» dedi Nihat.

«Bana kalırsa...» dedim, «İçerde hiç kimsecikler yok! Bizim Dündar, evcilik oynuyor!»

Dündar'ı unutmuş gazetelerdeki günlük olaylara dalmıştık. İş, parti tartışmalarına gelince gürültüyü artırmış olacağız ki. Dündar «misafir odası»ndan çıkıp dikildi karşımıza:

«Yapmayın çocuklar!» dedi, «Çok küfürlü konuşuyorsunuz, ayıp oluyor kıza!»

«Kusura bakma!» dedik, «Konumuz politika! Kadın kız meselesi olsa bozmayız terbiyemizi!»

Nihat bir şeyler söktürebilmek için:

«Dündarcığım!» dedi, «İçerdeki, hani fotoğrafını gösterdiğin Üniversiteli kız mı?»

«Değil! Bu da başka!»

«Canım, çok kurcalama! Sonra anlatırım!» deyip kaçtı. Nihat sabahleyin erken kalkacaktı, onu yatağında bıraktım. Misafir odasından çıkacak kızla kapı önünde karşılaşmak için plânlar düşünürken uyumuş kalmışım.

Dışardaki ayak seslerine uyandım. Önce misafir odasının kapısı açıldı, sonra bizim dairenin kapısı... Çok geçmeden de Nihat girdi odama. Katıla katıla gülüyordu:

«Kalk da dinle,» dedi, «Dündar'la konuşacaklarım var!»

Kalktım, birlikte «misafir odası»nın kapısına dikildik. Nihat üç kez vurdu, içerden Dündar'ın soylu kişi nazikliğiyle sesi duyuldu:

«Eveeet!...»

Girdik, kimsecikler yoktu yanında.

«Yengemizi uğurladın demek!» dedi Nihat.

«Yolladım!» dedi.

«Yaaa! Demek kapıdan çıkan oydu az önce!»

«Evet, oydu!»

«Nasıl olur! Pencereden bakıyordum, sokağa hiç kimse çıkmadı!»

«Ben uğurladım!»

«Baktım, dış kapının sürgüsü bile çekilmemişti.»

Sonra bana döndü:

«Kapı sürgülü olduğuna göre, kız apartmanın içinde kaldı demektir!»

Ben bir şeyler anlamamıştım ama, Dündar'ı kurtarmak için:

«Canım, kız bu apartmanda oturuyorsa!...» dedim.

«Evet, apartmanın içinde, doğru... O zaman da bizim misafir odasının ziyaretçisi apartmandaki üç kızdan biri olur. Yani iki tapon kızdan biri!...»

Dündar tutunacak bir dal bulmuştu:

«Demek size dert oldu ha, odama kimin girdiği!»

«Apartmanın içindeki iki kızdan biri olduğuna göre deee... Bizim Dündar bu sefer tercih zevkinden yoksun kalmış oluyor! Çamaşırcı Cemile Hanımın kızlarından biriyle yetinmek zorunda kaldığı anlaşılıyor!»

Bununla birlikte, yüzde yüz iddiasını da kazanmış sayılmazdı Nihat. Ne olursa olsun apartman taponlarından da olsa misafir odasının bir ziyaretçisi olduğunu kabul etmek zorunluğu vardı.

Aradan bir ay daha geçmişti. Bizim taponlar ikişer üçer turlarını tamamladığı halde, Dündar'ın seçme güzelleri ortada görünmüyordu. İyi kötü içeriye bir şey atmanın zamanı gelmiş geçiyordu bile. Daha da gecikirse kurtulamazdı dilinden Nihat'ın, Dündar bir sabah:

«Nihatcığım!» dedi, «Misafir odasının anahtarı sende değil mi?»

«Evet, bende! Ne olmuş?»

«Giderken dolabın üstüne bırakıver!»

Nihat uzun uzun güldü:

«Aman Dündarcığım, şu dış kapıdan çıkmayan bayan mı gelecek gene yani çamaşırcının kızlarından biri!»

«Evet!» dedi, «O gelecek! Ya da bir başkası! Çok mu merak ettin. Ama kim gelirse gelsin bu sefer fazla kalamayacak!»

«Yani biz, erken gelsek de olur, öyle mi?»

«Siz hiç kararınızı bozmayın!»

Nihat'ın bir şeyler düşündüğü belliydi. Yıkandı, tıraş oldu, hepimizden önce çıkarken de:

«Dündarcığım!» dedi, «Anahtar dolabın üstünde! Haydi sana iyi eğlenceler!»

Ben de peşinden çıktım, Dündar harıl harıl temizlik işleriyle uğraşıyordu evde.

Döndüğümüz zaman Dündar «misafir odası»ndaki işini bitirmiş, yatağına çekilmişti.

Kendisine takılacağımızı kestirdiği için:

«Çocuklar!» dedi, «Hiç konuşacak halde değilim, sizin anlayacağınız çok yorgunum!»

«Demek yengemiz geldi gitti erkenden haa!» dedi Nihat.

«Evet!» dedi kısaca, «Geldi, gitti!»

Bir densizlik edeceğimizden korkuyor gibiydi. Başına yorganı çekerken bir soru daha dayadı, Nihat:

«Hangisi geldi? Çamaşırcının büyük kızı mı, küçüğü mü?»

Ters ters baktıktan sonra:

«Üniversiteli!» dedi, «Kim söyledi benim taponcu olduğumu!...»

Nihat, peş peşe sıraladığı sorularla, Dündar'ı dürtüklüyor, boyuna konuşturuyordu. Kızın anlatılmadık, hiç bir şeyi kalmamıştı, ne kültürü, ne güzelliği! Tam bir çıkışa geçebilmek için son soruyu da dayadı Nihat:

«Hangi odaya aldın üniversiteliyi?» dedi.

«Hangi odaya alacağım! Misafir odasına!»

Katıla katıla gülüyordu Nihat. Bu gülüşlerden kuşkulanan Dündar:

«Yani!» dedi, «Alamaz mıyım!»

«Nasıl alırsın, alamazsın Dündarcığım!»

«Yalnız siz alırsınız, öyle mi? Siz Taponcular!»

«Evet, yalnız biz alırız! Biz Taponcular!»

«Neden ben alamıyormuşum!»

Katılıyordu gülmekten Nihat:

«Nasıl alırsın, alamazsın! Sabahleyin unutmuşum anahtarı koymayı, dolabın üstüne! Nerden girdiniz odaya, pencereden mi?»

Kıpkırmızı kesilen Dündar, ilk defa Nihat'ın, böyle önemsiz bir sorusunu karşılıksız bırakmak zorunda kalmış, susuyordu.

CANIN SAĞOLSUN ABLACIĞIM!

Evden çıkınca bayraklardan bugün bayram olduğunu anladım: «Ne bayramı acaba?» diye düşünürken küçük bir el yakama bir şey tutturdu: Baktım rozet... Davrandım cebime, (söylemesi ayıp) ortası delik bir parayı biçimine getirerek kaydırdım kutudan içeri. (O zamanlar ortası delik kıyıları tırtıllı kuruşlar vardı. En geçerli olduğu yer sucularda.) Tütüncüye uğradım. Böyle günlerde iki çeşit sigara alırdım. Biri lüks, öbürü inadına küçük fiyatlı bir sigara... Sağıma soluma baktım. Sigaramın kalitesiyle böbürlenecegim kimseler yok, «ikinci nevi» paketinden bir tane yaktım. Şöyle bir nefes aldım almadım, rozetçi çocuklar karşıma dikildiler. Biri uzandı yakama:

«Var!» dedim.

«Hani Amca!» dedi.

«Var canım, şimdi taktılar!»

Hay Allah ne olmuştu bu rozete! İster istemez taktı elindekini... Bozulan paranın (söylemesi ayıp) en küçüğünü ayırarak attım kutuya. Bayram günlerinin başıboşluğu içindeydim artık. Oysa evden çıkarken dairelerde kovalayacağım birçok işleri sıraya koymuştum.

Önümde duran bir otobüse düşünmeden atladım. Bir kelepirdi bu otobüs... Böyle bir bayram gününde bu kadar boşuna kolay kolay rastlanmazdı, nasıl atlamayayım! İkinci durakta üç beş yolcu daha binebildi. Gözümün kuyruğuyla bir iki güzel kadın aradım ama yoktu... Yolculuk kısa da olsa karşımda eli ayağı düzgünce bir şeyler görmek âdetimdi. Yolcuların arasına bir çift rozetçi çocuk karışmıştı, onları görür görmez yakamdaki rozete bir göz attım, yoktu. Gene düşürmüştüm otobüse binerken musibeti. Çocukların elinden kurtulup kendimi köprüye dar attım. Şöyle bir rahat nefes alayım derken bir çift el uzandı, hemen eski rozetin yerine, bir yenisini taktı.

«Bozuk para yok!» demeyi düşündüm. Hamiyet borcumu ödemiştim bir iki, kez. Ama herkes iki rozet parası verdiğimi nerden bilecekti. Soktum elimi cebime. (Gene söylemesi ayıp) ufaklarından bir tanesini yakaladım, hemen kaydırdım kutunun deliğinden! Şıngırrr!...

Verdiğim rozet parasının sersemliğiyle, bir süre yürüdüm. Kendime gelir gelmez buralardan uzaklaşmayı geçirdim aklımdan. Bir süre yürüdükten sonra atladım bir otobüse. Az gittik uz gittik, bir de baktım ki gene köprüdeyiz. Bir anda Üsküdar'a geçmeyi düşündüm. Bayram günü hiç olmazsa bir deniz havası almalıydım. Otobüsten inişim pek o kadar kolay olmadı. Karşıdan gelen kalabalık, yarı yarıya boşalan otobüs yolcularıyla bir anafor yaptı. Şöyle rahat bir nefes alayım derken bir çift el yine yapıştı yakama. İndiğim otobüsü düşünerek hemen «var» diyemedim; rozet namına bir şey kalmamıştı yakamda. Elim bozuk paraların olduğu cepte idi zaten. Ufak bir şey aradım, ufaklarından kalmamıştı. (Artık söylemesi ayıp değil) bir yirmi beşlik geçti elime. Hay Allah! Bozduramazdım ya, bütün bütün attım delikten içeri. Bir ara yolculuktan vaz geçip eve dönmek geçti aklımdan. Adım başında rozet, varımı yoğumu rozete mi yatıracaktım bütün gün. Ayaklarım beni gişenin önüne kadar götürdü. Bütün bozuk paralarımla gidiş geliş bir bilet aldım. Başladım yanaşacak vapuru beklemeye. Beş dakika... On dakika, beyaz bir vapur yanaştı.

Önce yolcularını boşalttı. Böyle günde insan Boğaz havasını bırakıp nasıl inerdi İstanbul'a... Ne biçim insanlardı bunlar... Ne vardı sanki şu kalabalıkta, adım başında rozet!... Bizim Boğaz yolcuları biriktikçe birikti; iten, kakan, sıkışan, sıkıştıran! Tam zamanında kapılar açıldı Hüryaaa!...

Ayaklarım yere değmeden kendimi Birincide buldum. Oooh! Oturacak yer de bulmuştum. Karşımda tam yolculukta aradığım tipten iki kız... Çapkın mı çapkın. Sağıma soluma baktım. Birer kadın daha. Biri tam hanımefendi... Öbürü orta yaşlı, giyinişine düşkün, gösterişli... Yolculuk dediğin böyle olurdu işte!... Tam Boğaziçi içilecek zamandı. Çıkarıp bir tane yaktım, kadınların arasında sigara içmek ayıptı ama Boğaziçi olunca iş değişirdi. Hem o ayıplık eskidendi. Kadınlar erkeklerden daha tiryakiydi bu devirde. Bu görgü kuralları on sekizinci asırda çubukla tütün içildiği devirlerde konmuş olacaktı. Kol düğmelerimi, altın taklidi iri kadranlı saatimi göstere göstere başladım sigaramı çekiştirmeye. Keyfim yerine gelmişti!

Biz oturacak yer bulmuştuk ama bütün salon ayakta dikilenlerle tıklım tıklımdı. Gençten lacivert elbiseli bir adam, perçinlenmiş kalabalığı yararak salonun biçimli bir yerinde dikildi. Sağındakilerini omuzladıktan sonra:

«Sayın yurttaşlarım!» diye başladı. Duyanlar, başlarını sesten yana çevirdiler. Bu kadar ilgi yeterdi ona! Bir iki öksürükle sesini ayarladıktan sonra üsteledi:

«Muhterem vatandaşlarım!»

Dil akımlarından haberi olan usta bir hatibe benziyordu. Hem yenileri, hem eskileri memnun edecek bir başlangıç: Hem sayın, hem muhterem!...

Cebinden çıkardığı bir paket jileti kibarca parmaklarının arasına alarak kaldırdı havaya:

«Muhterem kardeşlerim!... Bir dakikanızı istirham etmekle şeref duyaraktan özür diler, sözlerime başlamak hususundaki yüksek müsaadelerinize dayanarak müsaadelerinizi rica ederim!»

Bir iki öksürdükten sonra başını biraz da geriye çevirerek devam etti:

«Maksadım herhangi bir işportacı gibi para kazanıp cep doldurmak değildir. Ben çok büyük ve çok tanınmış meşhur bir jilet firmasının temsilcisi olarak karşınızda bulunmakla şeref duyarken maaşım da tıkır tıkır işlemektedir. Zaten maaşım da işlemese size şu jiletleri takdim etmekten dolayı duyduğum büyük zevk bana kâfi olmakla, sizden aldığım dualarla da bir prim mahiyetindedir sayın müşterilerim...

Gelelim şu elimde gördüğünüz, numunesini takdim etmekte olduğum bu jilet, meşhur Almanya demir-çelik sanayiinin en son inkişafının bir harikası olan bu jilet...»

Kapıdan biletçiyi görür görmez jilet paketini cebine sokuverdi. Biraz önce parlak nutuklarıyla herkesi ağzına baktıran o değildi sanki... Öbür cebinden bir gazete çıkardı, başladı okumaya...

Biletçinin arkasından iki çocuk göründü, birinin boynunda sepet, öbürünün boynunda kutu... Yollarındaki yolcuların yakalarına yapışıp, birer rozet tutturmaya başladılar... Ben onları görünce korka korka yakama bir göz attım. Tüüüh!... Bizim rozeti koydunsa bul! Bu sefer durum çok kötüydü ne yapacaktım. Bozuk para da yoktu artık... Kara kara düşünmeye başlamıştım.

Biletçi, arka kapıdan vapurun kıçına geçti. Büyük bir dikkatle onun yürüyüşünü gözden geçiren jilet firması temsilcisi nutkuna yeniden başladı:

«Bakanlar Kurulunun emri ve Merkez Bankasının 1284 sayılı transferleri ile elimizde bulunan ve numunesini sizlere takdim etmekle şerefyap duyduğum sıfır sıfır 6 milimetrelik bu jilet...»

Tam bu sırada rozetçi çocuk elindekini onun yakasına takıverdi. Kutuyu taşıyan ikinci çocuk dayadı kutusunu jiletçinin burnuna. Jilet firması temsilcisi, çocuklara döndü:

«Arkadaş! Ben de sizin gibi amme hizmetinde çalışan bir vatandaşım! Henüz siftah etmediğim cihetle kutunuza bir yirmi beşlik atamayacağımdan dolayı teessürlerimi bildirmekle şeref duyarken sizlere işlerinizde başarılar dilerim.

Gelelim numunesini sizlere takdim ettiğim bu jilete. Bu sıfır sıfır 6 milimetrelik jileti babalar çocuklarına, kocalar karılarına, karılar kocalarına, analar kızlarına miras olarak bırakabilirler.»

Çocuklar, tek adam sektirmeden yavaş yavaş bize doğru yaklaştılar. Karşımdaki sıranın bir ucundan başladılar bile. Yan yana fıkır fıkır kaynayan, yakaları taaa omuz başlarından açılıp göğüslerine doğru inen iki bayanın dikildiler başlarının ucunda. Kolsuz, el kadar daracık bir robun neresine tutturacaklardı rozeti! Bu işlerin ustası olan rozetçi, benim kadar düşünmeden elindeki rozeti robun omuz başına tutturuverdi. İkinci kızın da tam göğsünün en duyarlı yerine iğnelerken... Kız birden ayağa kalktı oturdu:

«Dikkat etsene biraz!» diye çıkıştı çocuğa.

Bununla birlikte canı yanan kız, hiçbir şey olmamış gibi çantasını karıştırmaya başladı. Onlar karıştıra dursun, rozetçi çocuk, pencerenin önündeki bayandan başlayarak yakalarımıza teker teker tutturdu rozetleri. Şimdi sıra kutuyu gezdiren çocuğa gelmişti. Yanımdaki kadınlar da yapıştılar çantalarına... Ben ne yapacaktım? Bir beşlik çıkarıp rozetçiye mi bozdurmalıydım? Bir bankanın açılış töreninde edindiğim naylon cüzdana uzandım. İçinde gösterecek kadar para olmadığı için ustaca aralayarak içinden bir beşlik çektim. Jiletçiye mi bozdurmalıyım yoksa? Kutuyu gezdiren çocuğa birbirinden güzel kadınların ortasında «Al şu beşliği boz!» diyecek hovarda bir erkek var mıydı şu İstanbul'da... Sözde kimseye göstermeden atıyormuşum gibi önce dörde büktüm, sonra sekize... Biraz güç giriyormuş gibi zorlaya zorlaya dayandım içeri... Etrafımdakilerle hiç meşgul olmaz görünüyordum, kör değillerdi ya! Dördü birden görmese, ikisi olsun görmüştü koskoca beş lirayı kutuya teptiğimi!

Çok önemli bir işti yaptığım. Artık böbürlenerek sağıma soluma bakabilirdim. Karşımdaki tıpatıp birbirine benzeyen kızlar hâlâ çantalarının içine eğilmişler bir şeyler arıyorlardı. Hiç mi ufak paraları yoktu bunların? Yanımdaki Hanımefendi önce çantasını açtı. Sonra içinden bir göz daha açtı. Ordan çıkan bozuk

para çantasını aldı eline. Ojeli parmağıyla karıştıra karıştıra bir şeyler aradı, aradığını da buldu, delik bir kuruştu bu. Benim ilk rozetçiye yaptığım gibi iki parmağıyla ustaca tutarak, kaydırdı kutuya... Oooh, ferahlamıştı artık. Hamiyet borcunu ödemişti! Solumdaki şık hanım, daha pratikti. Çantasını açtı, açmasıyla kör kuruşa yapışması bir oldu, hop attı kutudan içeri. Karşımdaki ikizler tavuk gibi eşiniyorlardı çantalarının içinde. Göğsü rozetlisi, omuzu rozetlisine:

«Yok mu, sende?» dedi.

«Yok!... Sende?»

«Bende de yok!»

Ne arıyorlardı bunlar... Oysa çantalarından şıkır şıkır para sesleri geliyordu. Sonra ikisi birden çocuklara döndüler:

«Çocuklar! Yokmuş bozuk paramız!»

Kutuyu gezdiren çocuk, onlardan daha pişkindi:

«Canın sağolsun ablacığım!» dedi.

Geçtiler arkamızdaki sıraya...

Jilet fabrikasının temsilcisi hâlâ reklâmına devam ediyordu.

«Reklâmını yapmakla şeref duyduğum bu jiletlerden her biri böyle kutsal bayram günlerinde bir tümen askeri tıraş ettikten sonra askerlerin babalarını bile sıradan tıraş eder Bayram dedimse yanlış anlaşılmasın. Mübarek Kurban Bayramı demek istiyorum. Hem de dört günlüğüne! Cumhuriyet Bayramı gibi bir günlük tıraş sanılmasın! Sayın yolcular, sıfır sıfır, altı milimetrelik bu jilet...»

TANINMANIN YOLU

«Kötü mü oynadım, neden beğendiremiyorum kendimi?»

Tuncer sıcak bir öpücükle kızın cümlesini noktaladı.

«Söyle neden beğenmiyorlar beni?»

Bir noktalama daha...

«Ne yapmam lâzım, kendimi beğendirmek için?»

«Kolayı var. Herkes ne yaparsa sen de onu yaparsın?»

«Meselâ?»

«Pearl Harbour, nedir diye sorarlarsa bir Japon artistidir, dersin? Hiroşima'yı sorarlarsa...»

«Kim soracak bunları?»

«Ha!... İşin en önemli tarafı bu. Kim soracak? Tabiî gazeteciler soracak ama... Gazetecilerin ayağına sen gidecek değilsin...»

«Ben de giderim.»

«Olmaz! Sen kendi ayağınla gittin mi, onlar da senin koluna girerler... Doğru plaja!...»

«Ne olacak peki?»

«Onlar gelecekler. Biri ikisi değil, topu birden...»

«Evet, nasıl gelecekler?»

Tuncer kalktı. Ayağında bir şort vardı. Odasında sadece bu şortu giyerdi o kadar, ne atlet, ne gömlek...

Kim bilir, havanın sıcaklığından. Belki vücuduna güvendiği için... Belki de hazırlıklı bulunayım diye...

İki kadehe votka doldurdu. Limonu sabahtan sıkmış, hazırlamıştı:

«Şimdi ben nerdeyim, biliyor musun?» dedi.

«Nerdesin?»

«Hilton'da... Amerika'dan zıpır bir maliyeci gelmiş, onunla röportajdayım. Biliyorum söyleyeceğini... Kalkınmanız için mutlaka bizim dostluğumuza ihtiyacınız var, endüstriyi bırakın, ebegümeci yetiştirin bol bol, diyecek... Ben de herifin yüzünü görmeden yazarım röportajımı.»

Önce Neriman'ın kadehine döktü limon suyunu, sonra kendi kadehine... Yarı çıplak uzanan Neriman'ın eline tutuşturdu:

«Ben bir şey düşündüm senin için!» dedi.

«Ne düşündün?»

«Tanınman için... Benimle konuştuğunu tiyatroda bilen var mı?»

«Bilen, yok gibi bir şey... Önemli mi bu kadar?»

«Oldukça... Bizim gazetede seni tanıyan bir foto muhabiri Acar var... Ama onun tanıdığı bir bakıma iyi... İşimize yarayacak... Hadi içelim!»

«İçelim!»

«Ünlü bir oyuncu olman şerefine!»

«Hadi öyle olsun!»

Sonuna kadar içtiler. Tuncer:

«Bak Neriman» dedi, «Bu gece sen tiyatroya gidince sizin piyes için bir eleştiri yazacağım. Nasıl eleştiri... Zehir...»

«Tabii öveceksin beni!»

Elindeki boş kadehi masanın üzerine bırakmadan sarıldı boynuna. İki çift limonlu dudak buldu birbirini. Öpüş biraz uzunca sürdü. Neriman'ın elindeki kadehte kalan beş altı damla limonlu votka Tuncer'in ensesinden aşağı damlıyordu ama, farkına varan kim!...

Neriman ayırdı dudaklarını:

«Yazacağın eleştirinin karşılığı... Yeter mi?»

«Yetmez! Bir daha!»

Bu seferki biraz daha uzun sürdü:

«Söyle bakalım Tuncer'ciğim, neler yazacaksın benim için?»

«Seni temiz bir boyayacağım!! Ne mimik var diyeceğim, ne diksiyon. Seni batırmak için tiyatro eleştirilerinde neler yazılırsa hepsini sıralayacağım!»

«Yapar mısın bu bayağılığı?»

«Doğru söylüyorum. Bir de resmini koyacağım, yazının göbeğine...»

«Bu güzel! Hangi resmimi?»

«Acar sen sahnedeyken çekecek... Resim altı ne yazacağım, biliyor musun?»

«Söyle de ısırayım kulağını!»

«Bir büroda çalışması için her şeyi mükemmel... Yazışmaları yönetecek kadar İngilizce de bilir. Nasıl?»

Neriman eğildi, Tuncer'in kulağına... Geçirdi dişlerini.

«Doğru söyle!» dedi, «Sen bende bir şeyler olduğuna inanıyor musun? Kim ne derse desin, umurumda değil, yeter ki sen inan sanatıma!»

«Ben, senin sanatın kadar, kendi mesleğime de inanıyorum. Seni şöhrete kavuşturmak benim elimde!»

«Böyle batırıp çıkararak mı?»

«Evet, batırıp çıkararak. Sana önce kendi mesleğimdeki hünerimi tanıtacağım. Oyundan sonra bana gel yarın gece...»

«Bırakır mısın evime?»

«Görürler!»

«Ne olur görürlerse. Bak ben aldırıyor muyum!»

«Olmaz, başkalarının görmemesi gerek bugünlerde! Sonra danışıklı dövüş olduğu anlaşılır!»

«Ne danışıklı dövüşü bu?»

«Zamanı var. Yalnız gazetedeki yazıya fazla kızman lâzım. Kızıp da şurda burda küfür etmelisin bana!...»

«Yazacağın yazıya bağlı. Küfürü hak edersen, hiç de esirgemem hani!»

«Tamam! Böyle olacak işte... Ağzına geleni söyleyeceksin!»

«Bırak alayı da anlat, ne yazacaksın?»

«Doğru söylüyorum Nericiğim, batıracağım seni! Verip veriştireceğim!»

«Yapamazsın, elin varmaz!»

«Yarın görürsün. Paraya kıy, al bir gazete de oku!»

Ertesi gece, Neriman oyundan sonra gelmişti eve. Ağlamaktan gözlerine kan oturmuştu.

Tuncer kapıyı açmış gülüyordu.

«İnandın mı şimdi!»

«Teessüf ederim sana! Ayıp! Nasıl elin vardı da yazdın onları!»

«Senin için yazdım, senin parlaman, tanınman, hakkın olan şöhrete kavuşman için!»

«Utanmadan da söylüyorsun bunları! Hiç beklemezdim senden!»

«Niçin beklemiyorsun sevgilim? Senin tanınmanı istediğime inanmıyor muydun?»

«Sanatımı batırmakla, bana hakaret etmekle nasıl yükselteceksin beni anlamıyorum!»

«Anlayabilmen için iyi bir gazeteci olman gerek!»

«Yerin dibine batsın böyle gazetecilik! Söyle niçin yaptın bunları?»

«Yoook Nericiğim, böyle surat asarsan tek kelime söylemem. Sen bu suratını bana değil arkadaşlarına göstereceksin!»

«Onlar da gördü. Bütün gün ağladım!»

«Şuna buna da çattın mı?»

«Çattım!»

«Bütün bu çatmaların, yazdığım yazıdan ileri geldiğine inandılar mı dersin?»

«Hem de nasıl!... Oyundan önce kulise gitmiştik, Selma'yla... Biri yanımızdan geçerken, İngilizce biliyormuş da ne işi varmış tiyatroda dedi. Turist karşılamaya gitsin Yeşilköy'e... Senin yazdığın gibi lâf attı bana!»

«Çok güzel! Tokadı hak ediyorum artık!»

«Karşımdaki delikanlı da dedi ki... Turist mi? Onun turist nesine Amerikalı gemiciler dururken, onları baştan çıkarsın!»

«Eh hak ettim artık tokadı! Yarın saat üçü beş geçe kulis de karşılaşacağız...»

«Evet...»

«Bana bu yazı için temiz bir tokat atacaksın!»

«Nasıl olur bu!»

«Bayağı olur! Kapıdan girerken tam ikinci masada içeceğim ben.. Girer girmez beni göreceksin!... Ağzına geleni söyledikten sonra üzerime yürüyecek, yapıştıracaksın tokadı!...»

«Diyelim ki vurdum, ne çıkar bundan?»

«Ne mi çıkar?... Gerisini bana bırak!...»

Neriman'ın sinirleri bozuktu. Yatışması için hemen yatağa girmeleri gerekirdi. Evdekilere, Nezihe'lerde kalacağını söylemişti. Evden bile saklıyordu onunla bir ilgisi olduğunu.

Birbirlerine düşman olmaları gerekirdi. Dostluk aralarında kalmalıydı işte böyle!

Tam Tuncer'in dediği saatte Acar, önce flâşını bir yokladı. Karşı masa tam dört metre ötedeydi, objektifi ona göre ayarladı. Tuncer'i profilden yakalaması gerekirdi. Tokadın yüzüne yapıştığı, başka türlü görülmezdi ki...

Tuncer bir gazeteciye yakışır soğukkanlılıkla oturuyor, votkasını hemen beş dakikada bir ağzına götürüyordu. Ne olur ne olmaz diye erken gelmişti. Bu erken geliş ona beş kadeh votkaya patlamıştı.

Acar karşıdan seslendi:

«Merhaba Tunç!»

«Merhaba!»

Bu hazır mısın demekti. Çünkü saat üçü beş geçiyordu. Kulisin en kalabalık zamanıydı. Tam vaktinde kapı açıldı. Neriman girdi içeri. Başrole çıkmış gibi hazırlanmıştı. Coşkusunu gizlemek için rujunu bolca kullanmıştı.

Tuncer'in hizasından geçerken sözde ona gözü ilişmiş gibi durdu. Başrole çıkan bir oyuncu için çok başarılı bir jestti bu:

«Yanılmıyorsam Tuncer Tümay'la konuşuyorum!» dedi.

«Evet yanılmıyorsunuz hanımefendi!»

«Eleştirinizin çok rezilce bir yazı olduğunu söylememe müsaade eder misiniz?»

«Hangi yazı bu!»

«Şu kepazece yazı, tiyatro eleştiriniz!»

«Ben yazımda ne kepazelik görüyorum, ne rezillik...»

«Şu halde bu saydıklarınız sizin kişiliğinizde demek!»

Tuncer içinden «Bravo» dedi, «İyi ezberlemiş, hem çok güzel de oynuyor doğrusu. Diksiyon da güzel!»

Kuliste çıt çıkmıyordu, Acar'ın makinesinden madensel bir «Çıt» sesi yükseldi bu sessizlikte. Tuncer de Neriman da objektifin içine girmişti çünkü...

Bütün başlar bu canlı, bu hareketli sahneye çevrilmişti.

Tuncer tokadı hak edecek son cümlesini söylüyordu:

«Hayır, bu rezillik ve kepazelik sizin kişiliğinizde olmasaydı, benim yazıma geçmezdi!»

«Bir de sözle hakaret haaa!»

«Kabul buyurursanız!»

«Al sana hakaret! Şırrak!...»

Tokat tam Tuncer'in yüzüne «Şırrak!» diye yapıştığı sırada flaş son bir defa daha yanıp söndü: Çıt!...

Neriman Tektaş'ı şöhrete eriştiren son resim de çekilmişti işte.

Bu haberin gazetelerde çıkmaması için Tuncer bütün gazeteci arkadaşlarından telefonla ricada bulundu. Fotoğraflar da konmaması ricasıyla bütün gazetelere dağıtıldı. Tuncer'in gazete-

si hariç, haber resimli olarak bütün gazetelerde çıkmıştı. Böylece Neriman Tektaş, birinci sayfalarda lâyık olduğu yeri almıştı.

Günlük gazete okuyucuları Neriman Tektaş'a o kadar alışmışlardır ki onun resmini koymayan gazete, doğru kesekâğıtçıları boyluyordu.

Neriman Tektaş'ın beş senelik sahne hayatında oynadığı en başarılı oyundu bu. Onu üne kavuşturan ilk oyun olması bakımından da ayrıca değeri vardı bu unutulmaz sahnenin.

BEŞ KANGAL SUCUK!

Karadeniz'de patlayan sağanak, Ortaköylüleri fenersiz yakalamıştı. Tek bir canlı varlık kalmamıştı arka sokaklarda. Halil Ağa dar attı kendini Rüstem'in kahvesine. Tıklım tıklımdı balıkçı kahvesi. Garson, ayakta kalan Halil Ağa'ya yiyecek gibi gözlerini dikti:

«Ne işin var?» dedi, «Böyle havada? Kumarın yok, oyunun yok!... Otur oturduğun yerde! Ne çıkarsın sokağa? Yoook işte, tek iskemle bile yok!»

Halil Ağa, oturanlara yalvarır gibi bakıyordu. Kimse hiç oralı değildi. Ocakçı Bekir, kendi iskemlesini aldı eline:

«Al otur!» dedi, «Başımızın belası... Kırmızı mühürle mi çağırdık seni! Sanki yolunu bekliyorduk dört gözle! Başını sokacak iyi kötü bir gecekondun var... Büsbütün de sokakta kalmış değilsin ya!...»

Kurt kocayınca ne olursa Halil Ağa da öyle olmuştu. Dilin kemiği yoktu ki... Söylerlerdi işte böyle.. Garsonu söylerdi, patronu söylerdi, müşterisi söylerdi... Bu yıl nedense kaptırmıştı sakalı. Kilyostaki tarlayı çapalayıp kavununu, karpuzunu ekebilseydi damdazlak kalır mıydı ortada? Hep kahve ocağına çizgi çizgi çekilen tebeşirlerdi itibarını iki paralık eden. Ne yapıp yapıp

üzerinden bir sünger geçirtememişti işte. Bu kahvede söz sahibi olabilmek için iki yol vardı: Ya partiye girmek, ya da günü gelince balığa çıkmak... Ama Halil Ağa için tek çıkar yol, Kilyos'taki o kıraç tarlaya kazma sallamaktı. Artık kazma sallayacak hali de kalmamıştı. Toprak da verimli toprak değildi ki satışa çıkarsın... Hem yasak bölgedeki bir tarlaya hangi budala çıkar da para dökerdi...

Halil Ağa, iskemlesini sürüye sürüye emlakçı Haygaz'ın masasına yanaştı:

«Merhaba Haygaz Efendi!...»

Ev tellalı baştan savma bir karşılık verdi:

«Merhaba!»

«Satamadın gitti bizim tarlayı! Canım da öylesine bir sucuk çekiyor ki... Eline bir kangal sucuk geçse... Bırak mangalda kızartmayı... Çiğ çiğ yer bitirirdim derisini soymadan! Mis gibi kokuyor burnumda!»

«Satamadım, satamadım ama suç ben de mi? Ben Alemdağı'nın tepesindeki arsayı bile satarım!... Emlâkçıyım ben sapına kadar! Amma velâkin yasak bölgede tarla satamam! Kim alır söyle, sen alır mısın?»

«Almam doğrusu, alıp da ne yapayım? Eklp biçmek istesen, tezkere göstermeden giremezsin kendi tarlana!... Ama sen emlâkçısın!... Ne yapıp yapıp satacaksın! İşin satmak!...»

«Zorla mı satayım ben? Yok alıcısı işte. Herif ne demiş... Alan olmayınca satanı... Hele kötü kötü söyletme beni...»

Oysa o günlerde, devrin en yetkilisi arabasına atlamış, adamlarıyla Boğaziçi'ne hava almağa çıkmıştı. «Az daha, biraz daha... Ha şurası... Ha burası...» derken Kilyos'u boylamışlardı. Tatlı bir poyraz insanın içini gıcıklıyordu. Yetkili, Kilyos kıyılarında arabasından indi. Şöyle bir baktı Karadeniz'e...

«Güzel!» dedi, «Çok güzel!...»

Arkasındakiler:

«Evet Beyefendi!» dediler, «Çok güzel!...»

«Deniz güzel, hava güzel, manzara güzel!... Hele şu kumsala bakın!... Harikulade!...»

«Evet Beyefendi, harikulade!...»

«İyi ama, neden halk buralara akın etmiyor? Halk bu güzelliklerden anlamıyor mu? Halk bu kadar anlayışsız, bu kadar zevksiz, bu kadar vurdumduymaz mı?»

«Efendim, halk sayenizde güzellikten de anlar, asla vurdumduymaz da değildir... Üstelik zevk sahibidir de... Ama halk buraya gelemez...

«Neden gelemezmiş?»

«Malûmu âliniz, burası yasak bölgedir de ondan.»

«Yasak bölge mi? Kim yasak etmiş bu bölgeyi?»

«Sizden öncekiler.»

«Öyleyse bu yasağı şu andan itibaren kaldırıyorum!»

«Emredersiniz Beyefendi!...»

«Bütün yurttaşlar gelsinler, havadan, bu mavi denizden, bu altın sarısı kumsaldan bol bol faydalansınlar!...»

«Hay hay efendim, Faydalansınlar da ömrünüze dua etsinler!»

«Haa, yalnız halk değil... Turistler de gelsin. Partimizin ne güzellikler yarattığını gözleriyle görsünler de ağızları açık kalsın. Şu bastığım yer yok mu? Tam şu bastığım yer! Buraya bir turistik otel yapılsın... Şu parmağımla gösterdiğim yere de bir plaj... Hiç vakit kaybetmeden hemen başlansın! Çabuk!...»

Bu yetkilinin, üzerinde tepinerek konuştuğu toprak Halil Ağa'nın verimsiz tarlasından başka bir yer değildi. Toprak alım satımıyla uğraşanlardan en açıkgözü hemen ertesi sabah Rüstem'in balıkçı kahvesine damladı. Ortaya bir selâm salladıktan sonra, Halil Ağa'nın önceden gösterilen masasına oturdu:

«Merhaba Halil Ağa!»

«Merhaba!...»

Havadan sudan konuşulduktan sonra yeni gelen müşteri, biçimine getirip sokuşturdu:

«Eeee, Halil Ağa!» dedi. «Neden kavun karpuz yetiştirmiyorsun artık?»

«Ben mi?» dedi, «Nasıl yetiştirirsin? İhtiyarladık... Tarla da taaa, Cehennemin dibinde... Gidip gelecek halim mi kaldı benim?»

«Ortak yapsak şu işi?... Ben adam tutsam?...

«Bir şey kalmaz ki bize...» diyecekti ki sustu.

«Ha, ne dersin Halil Ağa?»

«İyi olur, beş on kuruş çıkarırız. İyi bostan verir benim tarla... Yoktur üstüne...»

«Demek iyi bostan verir ha? Ben meraklıyım kavun karpuz yetiştirmeğe. İstersen bana sat tarlayı!...»

«Satayım. Ne verirsin?»

Bu satış müjdesi alıcıyı birden heyecanlandırmıştı. Boş bulundu:

«On bin lira!» diyiverdi.

«Ne, On bin lira mı? Alay mı ediyorsun benimle?»

«Peki, yirmi bin vereyim!»

«Bırak alayı sabah sabah!...»

«Otuz bin canım!»

Halil Ağa kızmıştı:

«Git işine be!» dedi, «Çocuk mu var senin karşında?»

«Elli bin!»

Tepesi atmıştı Halil Ağanın:

«Yok yüz bin!» deyip kalktı yerinden. Kapıya doğru yürüdü. Alayın da bu kadarı fazla idi. Alıcı peşinden seğirtti:

«Ne var bunda kızacak?» dedi, «Yüz binse yüz bin!... Peki, kabul ediyorum!»

Kahveci Rüstem, konuşmaya kulak misafiri olmuştu. Halil Ağa'ya işmar çaktı:

«Ver gitsin Halil Abi be! Amma da inatçıymışsın haaa!...»

«Alsın hayrını görsün!» deyip çıktı Halil Ağa uzatmamak için.

Alıcı, yürek çarpıntısından gidecekti nerdeyse. Milyonu vardı bu tarlanın. Koştu peşinden:

«Tapusu nerde?» dedi.

«Evde!»

«Hadi gidip alalım da bitsin bu iş.»

Az ilerde arabası bekliyordu zaten. Bindiler, gittiler...

Ertesi gün, tarlanın parasını cebine sıkıca yerleştiren Halil Ağa rahat bir soluk almıştı. Daldı Balıkpazarına, aradığı dükkânı buldu, taa kapısından seslendi içeriye:

«Ver oğlum, beş kangal sucuk!...»

SAÇLARIM DÖKÜLÜYOR

Hayatta neden korktumsa, neden çekindimse korktuğum başıma gelmiştir. Dazlak bir kafayla insan içine çıkmaktan korktuğum kadar hiçbir şey beni ürkütmez. Sen misin kellikten korkan, kaç aydır saçlarım tutam tutam dökülüyor işte! Başıma tarak vuramaz, aynaya bakamaz oldum. Elimi başıma bile götüremiyorum.

İlk günlerde, «Her sabah soğuk suyla yıka!» dediler. Kış demedim, yaz demedim, yıkadım. Her seferinde saçlarım musluğun deliğini tıkayacak kadar döküldükçe büsbütün korktum. Sabun üstüne tomar tomar saçlar yapışır, taradıkça da tarağın dişlerinden tutam tutam sarkardı.

Bu işin ustalarına başvurdum. «Kes yıkamayı!» dediler. «Saçların köklerini çürütüyorsun!»

Öyle ya, nasıl suyun fazlası saksıdaki çiçeği çürütürse sık yıkamanın da saçların diplerini çürütmesi o kadar tabiiydi. Suyu sabunu kestim. Saçlarımı besleyen yağı temizleyip köklerini besinsiz bırakmamalıydım.

Aylarca saçlarıma su damlatmadım. Altı aylık permanant yaptırmış kadınlar gibi hamama bile gitsem ense kökümden

yukarıya damla su değdirmedim. Ama bu sefer saçlarım musluğun deliğini dolduracak yerde yastıkta kalmağa başladı. Bu da kafamın geleceği ile ilgili bir tedbir olamazdı.

Benden daha akıllılarına başvurduğum zaman:

«Yahu ne yapıyorsun? Saçlarını vücudundan sızan terler, yağlar harap ediyor, mikroplar, parazitler diplerinde yuva yapar!» dediler. «Bunları öldürmek için kükürtlü sabunlar gerek!»

Doğru eczaneye koştum, kükürtlü sabun almağa!... Sonra uzattım başımı musluğun altına! Uyuz bir kedi yıkar gibi sabah akşam yıkadım. Dökülmesi durdu mu?... Ne gezer... Üstelik kükürt kokusundan eşin dostun içine de çıkamaz oldum. Benden daha tecrübeliler on yıl Amerika'da, yirmi yıl Avrupa'da insan kafasının derisi üzerinde çalışmış bir kafa uzmanını salık verdiler. Yüz lira vizite parasını denkleştirdiğim gibi koştum saç uzmanına. Muayenehanesine girince bir de ne göreyim. Herifin kafasında saç değil bir tek ayva tüyü bile yok.

Ama bilime olan inancım henüz sarsılmadığı için uzmanın gür saçlısını aradım. Buldum da... «En yeni metot, dişi farelerden alınmış hormon aşısıdır.» dedi.

«Aman doktorcuğum, hemen başla!» dedim. Kabayerimi (Oysaki insanın en nazik yeri de orasıdır. Kaba deyimi hiç yerinde değil.) Tıbbın en yeni metoduna arz ettim. Bir gün... İki gün... Saçların dökülmesi duracak yerde büsbütün hızlandı. Doktor:

«Dişi hormonlar vücuda hakim olmaya başladı. Erkek hormonların yetiştirdiği saçlar gidip yerine dişi hormonlarla beslenen saçlar gelecek!» dedi.

Bir iki ay bekledim, gelmedi. Eski saçlarımdan olurken göğüs tarafım geliştikçe gelişti. Sutyen kullanacak hale geldim. Yine fayda yok... Bir de peynire karşı bende müthiş bir düşkünlük başladı. Farelerin bütün huylarına mirasçı çıkmıştım. Bakkalların önünden geçemez oldum. Ne ise... Peynir piyasadan kalktı da rahatladım sonunda.

Bir de fazladan kadınlardan soğumak gibi, erkeklik dışı huylar edinmeye başlayınca daha ilerisinden korkarak hemen tedavi-

yi, daha doğrusu hormon aşısını durdurdum. Bütün bu tedavilerden kurtarabildiğim bir tutamcık saçımı büsbütün kaybetmemek için tedbir almaktan vazgeçmiştim. Başvurduğum bilirkişiler:

«Diplerini kuvvetlendirmek, saçları gürleştirmek için en doğru iş, ustura!» dediler.

Belki haksız değiller ama, durup dururken de berberin önüne giyotine kelle uzatır gibi nasıl başımı uzatayım. Daha tecrübelilere koştum:

«Yazıya başla! Demokrasi üzerine incelemeler yap!» tavsiyesinde bulundular

«Peki sonra?» dedim.

«Hem hürriyet kahramanı olursun, hem de saçlarının bugünkü görünüşünden olsan bile geleceğini kurtarırsın!»

Dediklerini yaptım! Yıllar geçti bu kafa çok cezaevi berberinin usturasını gördü. Ama ne giden saçlar geri geldi, ne geleceğim kurtuldu. Anlıyorum, geleceğin kurtulması için yalnız saçların usturaya verilmesi az geliyormuş, daha çoğunu göze almak gerekiyormuş. Bunu anlamak için de saçların ak pak olması gerekiyormuş meğer!...

VER ŞU EMANETLERİ...

Bizim patrona rastladım, Sirkeci garında. Elinde ufak bir plaj çantası vardı. Görmemez'ikten geldim, karıştım kalabalığa. Uğursuz sesi yetişti peşimden:

«Haşim! Hişşşt!... Bağele!»

Lamı cimi yoktu, enselenmiştim. Sesin ne yandan geldiğini kestirememişim gibi, salak salak bakınıyordum:

«Ben... Ben... Ben ünledim!» dedi. «Yabancı deel!»

Yeni görüyormuşum gibi, sokuldum yanına:

«Siz misiniz? Bir emriniz mi vardı?»

«Yooo» dedi, «Ne emrim olacak ki? Flürye'ye gidiyorum da...»

Lâf olsun diye: «İsabet!» dedim, «Tam gününü seçmişsiniz. Hava da çok güzel!»

İçimden de tamamladım:

«Ulan Haşim! Tam Boğaz havası!... Sevim'i atarsın arabaya!... Böyle fırsat kolay kolay ele geçer mi?»

«He ya!» dedi, «Tam zamanı!... Baktım hava ısıcak mı ısıcak. Şööööle bi uzanayım dedim Flürye'ye. Aldım donumu, havlumu...»

«Çok iyi etmişsiniz!»

Beresini ensesine doğru çekmişti. Terler birikmişti alnında boncuk boncuk. Bir şey hatırlamış gibi, yeleğinin cebine üç parmağını soktu. Karıştıra karıştıra ufaklıkları çıkarmaya başladı:

«Aç avucunu!»

Teker teker sayıyordu:

«On, on beş, yirmi, yirmi beş, elli...»

Bu iş bitince:

«Yörü» dedi, «Al iki bilat. Üçüncü ossun!»

«Biletin biri kimin için?» diye sordum.

«Kimin için olacak? Senin için!»

«Ben.. Ben... Şeye gidecektim bugün. İzmir ambarına.»

«Gidersin sonra, bir deniz havası al da, böğün. Tohtur dedi ki, gum banyosu gerek saa. Gun aşırı, gum banyosu.»

«Çok iyi gelir romatizmaya. Kum banyosu, deniz banyosu. göz banyosu...»

Keyiften yamyassı oldu, yumuluverdi gözleri:

«İyi bir şey de bulursak... Canımız da sıkılmaz.»

Tren tıklım tıklımdı. Bakıyorum patron geniş yerlerden hiç hoşlanmıyordu. Kadınlı kızlı kümelerin yanına sokuluyordu. Hababamcılardan cüzdanını korumak için de bir elini göğsünden hiç ayırmıyordu. Bir ara önündeki kadından bir yaygara koptu:

«Öf be! Çekil burnumun dibinden!»

Bizim patron dönüverdi arkasını.

«İğne atsan yere düşmüyor. Ne galebelik, ne galebelik!...»

«Öyle oluyor bu Florya trenleri. Denizi, kumu iyi ama, bu trenler, adamı canından bıktırıyor.»

Bizim pişkin patron:

«Ne yapalım» dedi, «Katlanacaz gayri. Romatizma sancısı çekmek daha mı iyi?»

«Bizim peder de neler çekmişti bu romatizmadan. Her Allah'ın günü kum banyosu... O da çok düşkündü sizin gibi...»

«Neye plaja mı?»

«İşini gücünü bırakır, o plaj senin, bu plaj benim, dolaşırdı. Bu yüzden elinde avucunda bir şey kalmadı, sattı, savdı. Çok berbat şeydir bu romatizma Sonbahara doğru da Bursa kaplıcalarına başlardı.»

«E... Sonra?»

«Sonrası, annemin evlenme cüzdanıyla komşunun karısını götürmüştü kaplıcaya. Mahallede duyulunca...»

Birden, burnumun dibinden bir çanta kalktı havaya. Tam bizim patronun kafasına inecekti ki, yapıştım bileğine:

«Pardon bayan,» dedim, «Bizim patron romatizmalıdır. Yaslanmadan yapamaz.»

«Ne!» dedi bayan, «Bu adam mı patron?»

«Beğenemediniz mi?»

«Sevsinler böyle patronu!... Beğenmez olur muyum!... Peki, ne patronu imiş bu?»

«Patron» dedim, «Bayağı patron işte!...»

«Bayağılığına bir diyeceğim yok!»

«Yani» dedim, «Ufak tefek patron değil... Koskoca Güzel Çorum Ambarının sahibi.»

Florya'ya gelmiştik. Bizim patron koku almış gibi düştü bir kızın arkasına. Plâj kapısının önünde birden durakladı:

«Güccük Hanım» dedi, «Eylen biraz!»

Sonra bana döndü:

«Haşim Efendi oğlum!»

«Buyur patron!»

«Ben giriyorum içeri.»

«Evet...»

«Sen dışarda bekle beni!»

«Ben mi?» dedim, «Dönüp gitsem, nasıl olur?»

«Yoo, katiyen olmaz! Nasıl olur... Buraya kadar gelmişken... Bu kadar da mesarif ittik.»

«Denize girmedikten sonra, durup...

«Bir yere gidemezsin! Bak hele!... Gel şuraya!»

Bir ağacın altına çekti beni. Yeleğinin cebinden bir saat çıkardı:

«Emanatları sana teslim idecem. Hele al şu saati!... Loncin'dir ha!... Şu takımı da al... İsfahan işi... Kehribar...»

İç cebine el attı. Dolup taşan bir cüzdan çıkardı. Tutuşturdu elime:

«Tam iki bin iki yüz elli beş lira var içinde...» dedi, «Aç gözünü!...»

«Sayalım!...»

Birden kıpkırmızı oldu:

«Sayılı» dedi, «Nesini sayacaan?»

«Belki fazlası vardır» diyecek oldum.

«Fazlası varsa virirsin. Görmesinler, goy cebine!»

Bir iki adım attıktan sonra, döndü geldi:

«Vir bi elli kâat! dedi.

Çıkardım cüzdandan verdim:

«Bi yere gıpırdama» dedi,«Bekle burda. Bi de seni aramayalım.»

Plâjın kapısında hâlâ o sarışın bayan bekliyordu. Yılışarak sokuldu burnunun dibine. Bu sefer ne çanta kalktı ne yumruk. Girdiler içeri.

Arkadan yarım saat ya geçti, ya geçmedi. Bir de baktım, bizim patron soluk soluğa çıkmış geliyor:

«Vir bakalım şu amanetleri» dedi. Önce saati verdim. İnceledikten sonra yerleştirdi yeleğinin cebine. Ağızlığı tutuşturdum eline. Sonra cüzdanını teslim ettim. Evirdi, çevirdi:

«Tamam mı?» dedi.

«Tamam!»

«Hele bi sayak!»

Ağacın dibine oturdu. Çıkardı cüzdanındaki paraları. Benim tepem atmıştı. Önce yüzlükleri ayırdı, sonra ellilikleri, geri kalan onluklardan başladı saymaya:

«Beş, on, on beş, yirmi, yirmi beş, otuz, otuz beş, gırk, gırk beş, elli beş, altmış beş, yetmiş beş!...»

Her sayı bir küfür gibi oturuyordu ciğerime.

«Tam iki bin iki yüz beş lira!» dedi

Gözlerimin içine bakarak:

«Elli lira da aldım, ider iki bin iki yüz elli beş!... Tamam!...»

Sonra tepeden tırnağa süzdü beni:

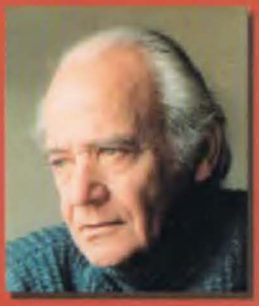
«Eferin be!» dedi, «Eferim, helal süt emmişsin doğrusu... Eşkolsun!»

– SON –

Rıfat Ilgaz

Garibin Horozu

MİZAH ÖYKÜLERİ

Kırk kuşağının önde gelen adlarından Rıfat Ilgaz, yazar ve aydın olma sorumluluğunu yazının her alanında taşıyan kimliğiyle gelecek kuşaklara hep örnek olacaktır. Başta şiir olmak üzere roman, anı, makale, oyun, çocuk ve mizah dalında verdiği 70 dolayında ürün, aydınlatıcı ve sanatsal yanıyla okurlarıyla halen kol koladır. Mizah olarak adlandırılırsa da, öyküleri yaşamın / yaşamımızın insanla örtüşen yanını her dokunuşunda yeniden anımsatıyor bize...

"Yan tutma niteliği vardır mizahın. Biri şu taraftandır, biri bu taraftandır. Birinin güldüğüne diğeri gülmez, ağzı kapanır, yüzü mahkeme duvarına döner. Biz sandalyesi çekilenden yana mıyız, sandalyeyi çekenden yana mıyız?
Mizah bir tavırdır, tutumdur, davranıştır. Yani topluma, hatta doğaya bakma biçimidir."

"Benim amacım tümüyle güldürmek olmamıştır hiç. Tedirgin eden, tedirgin etmeye çalışan bir mizahtır. Uyuşturup yatıştıran, sakinleştirici bir mizah değil. İşlediğim olaylar olumsuz olabilir, ya da sıradan ve ilgisiz kişileri konu edebilirim. Ancak amacım, izleyene olumlunun, yararlının, doğru davranışın ve sağlıklı tutumun ne olduğunu göstermektir."

Rıfat Ilgaz

www.cinaryayincilik.com.tr
cinar@cinaryayincilik.com.tr

ISBN 975-348-029-6